

2.8. 141

Wschodzenaf

Brotyka

ja Sserbow

na lěto

1865

S nakladom Maczich Serbskeje.

W kommissii kniharnje Smolerja a Pjeha.

W tutym 1865. lécze po Khrystuſtu, kotrež je pſchętupne léczo a 366 dnjow wopſchija, liczi ſo:

wot ſtworjenja ſwěta	5814,	wot ſałoženja budyſkeho tachantſtwa	645
wot wuſtajeńja julianiſkeje protyki	1910,	wot ſpoczatka reformazije	348
wot czerpjenja a horjeſtacja Khrystuſhoweho	1832,	wot naroda krala Jana	64
wot ſpoczatka kſcejezijantſtwa we Eſerbach	845,	wot ſałoženja maczicy ſerbſkeje	17.

Zyrfwiniſke lécne ſnamjenja.

W porjedzenej Rehorojowej protyzy	IV	ſkota liczba	IV	W starej julianiſkej protyzy.
	III	epakty	XIV	
	XXVI	wobwod ſtónza	XXVI	
	VIII	romiſke datſke cikiſto	VIII	
	A	piſmit njebejſti	C	
16. haperleje		jutrowniczka	4. haperleje.	
24 njebejele po ſwj. trojizy do			1. adw. 25.	

☉ blaſkami budze wjele ſkadu roſi, najbóle budze raniſchi a polnožny wětr ducz a budze malo hrimanjow ſa žyłe léczo.

Schtjri lécne czaſy.

Sapoczatk nalécza:	20. mērza	2 hodž.	47 min. popoſnju.
=	lécza:	21. junija	11 hodž. 27 min. popoſnju.
=	naſymy:	23. ſeptembra	1 hodž. 41 min. rano.
=	ſuny:	21. decembra	7 hodž. 31 min. popoſn.

Schtjri kwatembry.

W porjedzenej Rehorojowej a w starej julianiſkej protyzy	8. mērza	} Reminiſcere	24. februara
	7. junija		} ſwj. trojizy
	20. ſeptembra	} kſchiza	15. ſeptembra
	20. decembra		} Łucije

Jutrowna tabella.

1866:	1. haperleje.	1872:	31. mērza pſch.
1867:	21. "	1873:	13. haperleje.
1868:	12. = pſch. I.	1874:	5. "
1869:	20. mērza.	1875:	28. mērza.
1870:	17. haperleje.	1876:	16. haperleje pſch. I.
1871.	9. haperleje.	1877:	1. haperleje.

W l. 1865 fneži Venus. (♀)

Stoletna protyka praji, ſo ſu te lécza, we kotrychž Merkur fneži, bóle ſuche a ſunne, džiſi czopke a teho dla bóle njeptódnje, džiſi płódnje.

Naléczo budze czopke a ſuche pſchi ſapoczatku; w mejl pak ſnježny wjele wroſow a mjerſunjenjow.

W léczu budze wjele deſzczikow, kotrež pak ſudnu ſemju prawje wofſchjemicz njemoža. Ssyno a žito budžetej ſo derje domſhowacz, hđž ſo ſitunaj khwata.

Sapoczatk naſymy budze pjeczka deſzczikožy, jeje kónz pak ſuchi.

Po rjanej naſymje pſchidže pſchi ſpoožatku dezembra ſyma ſ wjele ſněhom, kiž hacž do februara leži.

Nalécny ſyn, woſebje jeczmeń, budze ſo derje radžicz; tola dyrbi ſo wſchitko ſahe woſhecz.

Hđž je léczo prjedy w lécze ſuche a czopke byłe, dha rožka a pſcheiža malo ſornow, ale wjele ſtómž da; jeli pak prjedawſche léczo moſtre było, budze wjele ſornow.

Prěni a poſleni ſy w budžetej naſlěpſchej.

12 njebejeſte ſnamjenja.

 boran,	 law,	 iſčłnik,
 był,	 knežna,	 koſoróžk,
 dwójnikaj,	 waha,	 wódnj muž,
 rať,	 ſchorpion,	 rhđe.

Abbreviatury abo pſchikrótsjenja ſłowow.

☉ ſtóneczko,	ſſh. p. ſſhadjenje popoſnju.
☾ mēſaczk,	ſſh. d. ſſhadjenje dopoſtnja.
☽ poſny mēſaczk,	ſh. p. ſhowanje popoſtnju.
☿ poſleni bėrtliť,	ſh. d. ſhowanje dopoſtnja.
☼ młody mēſaczk,	hod. hodžina.
☾ prjeni bėrtliť,	min. minuta.
	* ſtónce wiť.

1865. Januar,

wulki rózł,

ma 31 dnjów.

Měšaczkowe
přehemějenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Sermanti
a
šťótné wiski.

Ťydjenje a dnj.	Porjedžena protyka evangelška.	katholška.	Stara julianska Dezember.	ŝřhad. h. m.	ŝřhow. h. m.	Měšaczkowe namějenje	ŝřh. h. m.
1. tydžen.	Text dop.: Luc. 12, 5—9; pop.: Matth. 15, 24—26; Pŝalm 102, 26—29;						
1 njeđ.	Nowe lěto	nowe lěto	20 4 nedž. adw.	8 7 4 1			ŝř. p.
2 pónđž.	Matthar.	Matarija	21 Julija	8 7 4 1			10 19
3 wut.	Raschpera	Genowesly	22 Anastazija	8 7 4 2			11 37
4 řřjeda	Wakzarija	Eita	23 Dagoberta	8 7 4 3			ŝř. p.
5 ŝřtw.	Simeona	Telesfora	24 Had. a J.	8 7 4 5			0 53
6 pjatř	Isak kral	Em. 3 kral.	25 Bozi džen	8 6 4 6			2 8
7 řobot.	Sulfiany	Božibara	26 Boži mač.	8 6 4 8			3 20
2. tydžen.	Text dop.: Luc. 2, 41—52; 1 Mojs. 28, 10—17; Pŝ. 139, 7—12.						
8 njeđ.	1 njeđ. po 3 kral.	1 njeđ. po 3 fr.	27 n. po. k.	8 5 4 9			4 27
9 pónđž.	Zacharija	Sulfiana	28 20000 mart	8 4 4 10			5 29
10 wut.	Ežesčjoměra	Agathona	29 Njew. dz.	8 3 4 12			6 21
11 řřjeda	Moiŝije	Oygina	30 Anisije	8 3 4 13			ŝř. d.
12 ŝřtw.	Reinholda	Arkadija	31 Sylvestra	8 2 4 15			5 23
13 pjatř	Hilarija	Leontija	1 jannara	8 2 4 16			6 29
14 řobot.	Želiza	Hilarija	2 Melanije	8 1 4 17			7 33
3. tydžen.	Text dop.: Jan. 2, 1—11; pop.: 1 Mojs. 50, 15—21; 3af. 13, 17—18;						
15 njeđ.	2 njeđ. po 3 kral.	2 n. p. fr.	3 nedž. p. u. l.	8 0 4 19			8 37
16 pónđž.	Edmunda	Marcella	4 Theofanta	7 59 4 21			9 41
17 wut.	Antonija	Antonija	5 Malachija	7 58 4 22			10 44
18 řřjeda	Želcity	Pětr. stom. K.	6 Troch kral	7 57 4 23			11 47
19 ŝřtw.	Přiŝki	Ranuta	7 Jan. křčen.	7 55 4 25			ŝř. p.
20 pjatř	Šab. Sebast.	Šabiana a B.	8 Jurija Kr.	7 54 4 26			0 50
21 řobot.	Šanže	Šanže	9 Polymut.	7 53 4 27			1 54
4. tydžen.	Text dop. Matth. 8, 5—13; pop.: 2 Mojs. 34, 4—10; 3ef. 3, 10—11.						
22 njeđ.	3 njeđ. po 3 kral.	3 n. po 3 fr.	10 n. p. 3 k.	7 52 4 28			2 59
23 pónđž.	Charity	Marije lub.	11 Theodosia	7 51 4 30			4 0
24 wut.	Thimothėja	Timothėja	12 Tatiana	7 50 4 32			4 59
25 řřjeda	Pawoła wobr.	Paw. wobroč.	13 Hermila	7 48 4 34			5 25
26 ŝřtw.	Polylarp	Polylarpa	14 Zacheja	7 47 4 36			6 37
27 pjatř	Jan. Křřř	Žana Křřřřost.	15 Paw. Th.	7 46 4 38			ŝř. d.
28 řobot.	Karoliny	Chrylla	16 Marcella	7 45 4 40			6 38
5. tydžen.	Text dop.: Matth. 8, 23—27; pop.: 3ef. 1, 7—9; Pŝ. 12, 2—6.						
29 njeđ.	4 njeđ. po 3 kral.	4 n. po 3 fr.	17 2 n. po 3 k.	7 42 4 42			7 59
30 pónđž.	Abelgundy	Martiny	18 Athanasije	7 44 4 44			9 20
31 wut.	Virgilija	Petr. Mol.	19 Makarija	7 48 4 48			10 39

☾ Přěni
běřř. 4. jan.
popořnja 4 h.
31 min. po kaže
na řymu.

☽ Pořny
měř. 11. jan.
wječřor 11 h.
49 min. ma
řymu se řněř.

☾ Pořleni
běřř. 19. jan.
rano 3 hodž. 26
min. ma řym=
ne hrořne wje=
dro.

☾ Mřodny
měř. 27. jan.
dop. 10 h. 20 m.
přřinujeře
deřřčž a mořř.

**Stolětna
protyka:**
Nowe lěto řa=
pocřnje řo se
řymu, 8. panje
řněř; wot 15.
řyma trořhu
řařtanje, ale
řněř a deřřčž
dže a traje to
hačž do řonža.

1. Lipřř.
3. Wart (lato
wiski.)
4. Njeřřwaczi-
dfo.*
9. Rařečř.
10. Galfř-
trow.*
21. Wndy-
řchin.*
30. Rinsbörř.*
Lubař.*

NB. W Nje-
řřwaczi dfo řu
kožbu přěnj
řřjedu mě-
řřa, w Ra-
řečř pař
kožbu řřečřu
řřjedu řřótně
wiski.

**Wopomunjenja
hódně dnj.**

1. nowe lěto
2. Landtag.
6. řřjoch kral.
20. Šabianaa.
Sebastiana.
22. Vincenza.
25. Pawoła
wobroče-
nje abo
ptačzi křwař.

1865. Februar,

mały różk,

ma 28 dnjów.

Wschodzące
psemienjenje.
Wjedro.
Stolętna
protyka.

Hermanki
a
skótne witi.

Tydzień a dny.	Porjędzona protyka		Stara julianska Januar.	☉		Wschodzące miejscia	☾ st. h. m.
	evangeliska.	katholiska.		sthab. h. m.	stom. h. m.		
1 śrjeda	Brigith	Ignaza	20 Euthymia	7 39	4 49		11 56
2 śchtw.	Mar. wuchšfej.	Śwęcjt Mar.	21 Maxima	7 37	4 51		st. d.
3 pjatk	Błazija	Błazija	22 Timoth.	7 35	4 53		7 10
4 śobot.	Beroniki	Šandr. Korš.	23 Klemensa	7 34	4 54		2 20
6. tydzień. Tęxt dop.: Matth 9, 35 — 38; pop: 1. Sam. 2, 26 — 30; Jer. 2, 19.							
5 njedz.	5. njedz. po 3 tr.	5. n. po 3 tr.	24 3 n. p. 3 kr	7 32	4 55		3 22
6 pøndz.	Dorotheje	Dorotheje	25 Jurija Th.	7 30	4 58		4 17
7 wnt.	Richarda	Romualda	26 Xenofona	7 29	4 59		5 3
8 śrjeda	Honorata	Jana mart.	27 Jana Kr.	7 28	5 1		5 43
9 śchtw.	Apolonija	Haple	28 Euf. S.	7 26	5 3		6 16
10 pjatk	Scholastiki	Scholastiki	29 Jgnaca	7 24	5 5		st. p.
11 śobot.	Eufrosiny	Defiderija	30 Kreof.	7 23	5 7		6 25

7. tydzień. Tęxt dop.: Matth. 20, 1—16; pop: 1 Kron. 18, 15—20; Jer. 9, 23—24.							
12 njedz.	Septuagesima	Septuagesima	31 Septuag.	7 21	5 9		7 29
13 pøndz.	Eulalije	Jordana	1 Februara	7 19	5 11		8 33
14 wnt.	Valentina	Valentina	2 Mar. wisi	7 17	5 12		9 35
15 śrjeda	Faustina	Faustina	3 Błazija	7 15	5 14		10 38
16 śchtw.	Dnesima	Juliany	4 Jsidory	7 14	5 15		11 41
17 pjatk	Konstanzije	Konstancije	5 Agathy	7 12	5 17		st. d.
18 śobot.	Konfordije	Konfordise	6 Dorotheje	7 10	5 19		0 44

8 tydzień. Tęxt dop.: 8, 4—15; pop: 2 Sam. 12, 1—7; Ezech. 18, 20.							
19 njedz.	Sexagesima	Sexagesima	7 Mjas. póst	7 8	5 21		1 44
20 pøndz.	Leberchta	Eucharija	8 Theofila	7 6	5 23		2 43
21 wnt.	Eleonory	Abelheidy	9 Charalamp	7 4	5 25		3 38
22 śrjeda	Pętr. stol.	Pętr. stol.	10 Nikefory	7 2	5 27		4 26
23 śchtw.	Lazara	Romany	11 Eufrosiny	7 0	5 29		5 8
24 pjatk	Matthiasa	Matthiasa	12 Meticija	6 58	5 31		5 45
25 śobot.	Biktoria	Biktoria	13 Eulalije	6 55	5 32		st. p.

9. tydzień. Tęxt dop.: Łuk. 18, 31—43; pop.: 1 Kral. 2, 1—4; Hebr. 13, 7.							
26 njedz.	Ektonthi	Quinquages.	14 Syro posta	6 51	5 34		6 51
27 pøndz.	Volprechta	Leandra	15 Onesima	6 53	5 36		8 14
28 wnt.	Póstnizy	Póstnicy	16 Pamfila	6 49	5 38		9 36

☾ Pręni
bęrtl. 3. febr.
rano 1 hodz.
58m. pokaze na
stępsche wjedro.

☽ Pokny
męš. 10. febr.
wjeczor 5hodz.
16 min. ma
slymu.

☽ Pokstęni
bęrtl. 18. febr.
wjeczor 10
hodz. 51 min.
přchinjenje
mjeršnjenje.

☽ Młodny
męš. 25. febr.
wjeczor 10 ho-
dzin. 51 min.
pokaze na
jajne wjedro.

Stolętna
protyka:

1—Amróczne;
5 rjany dzeri;
9. wulka slyma
10. slymny
dzeri kazy wje-
le lęt žadny
njeje byt; 11. a
12 jara slyma;
14. cęopto i
desčęzikom, na
kotryž wulka
wona přlęduje;
hacž do kón-
za wętkoite
a přněhoite
wjedro.

1. Njęšwaczi-
do.*
 2. Żarom*
 3. Kadeberg.*
 4. Šchorjelz.*
 5. Łufow.*
 6. Šalsch-
trow.*
 7. Kafezy.*
 8. Gašyn.*
 9. Přšibub.*
 10. Kalawa.*
 11. Jasoža
 12. Biskopicy*
 13. Broby.*
 14. Nowosalz.
 15. Žahaň.*
 16. Woštrowž*
 17. Wojerecy.*
 18. Přšibirjęž.
-
- Wopomnjenja
hódnę dnų:
1. Kralowste
dawki.
 2. Śwęcjt
Marje.
 3. Matthiasa.
 4. Póstnizy.

1865. M ě r z,

naletnik,

ma 31 dnjów.

Měřaczkowe
přeheměněníje.
Wjebro.
Stolětna
protyka.

Šrumantki
a
řtótne wiski.

Dňdjenje a dnj.	Porjedžena protyka		Stara julianska Februar.	☉		Přehemě- něníje	☾	
	evangelska.	katholska.		řřab. h. m.	řřom. h. m.		řřh. řřh. h. m.	řřh. řřh. h. m.
1 řřjeda	Popielna řřjed.	Popielna řř.	17 Orthodoxa	6 47	5 40		10 54	
2 řřctw.	Amalije	Simplia	18 Archippa	6 44	5 41		řřh. d.	
3 pjatk	Kunigund	Kunigundy	19 Lea Katan	6 42	5 43		0 7	
4 řřobot.	řadrijan.	řadrijana		6 40	5 45		1 14	
10. tydžej. Text dop.: Jan 10, 12—16; pop.: 1 Kral. 3, 5—15; řř. 85, 8—14.								
5 njeđž.	řwofoawit	1 njeđž. pōřta	20 Quadrag.	6 38	5 46		2 12	
6 pōndž.	řribolina	řribolina	21 Eugena	6 36	5 48		3 2	
7 wut.	řerpetun	Domasřa řřw.	22 Klemensa	6 34	5 49		3 43	
8 řřjeda	řwatember	řuře dnj	23 Kwatemb.	6 32	5 51		4 17	
9 řřctw.	řebefi	řranciřki	24 řřowy Jan	6 29	5 52		4 47	
10 pjatk	Alexandra	řaja	25 Tarasia	6 27	5 54		5 13	
11 řřobot.	řofinj	řofinj	26 Porřyra	6 24	5 55		řřh. p.	
11. tydžej. Text dop.: Matř. 15, 21—28; pop.: Ćzedřiel. 33, 7—9; řř. 58, 6—9.								
12 njeđž.	řeminiř.	2 njeđž. pōřta	28 2 n. pōřt.	6 24	5 57		6 23	
13 pōndž.	řalomona	řiceřora	1 mēřca	6 22	5 59		7 26	
14 wut.	řbigaile	řmathilđy	2 řřeodota	6 19	6 0		8 29	
15 řřjeda	řřřyřtořa	řongina	3 řřerazina	6 17	6 2		9 32	
16 řřctw.	řenriēřy	řeriberřa	4 řřenona	6 15	6 4		10 34	
17 pjatk	řokutnř pjatk	řatřica	5 řřanon.	6 13	6 6		11 35	
18 řřobot.	řanfelma	řyřilla	6 42 mart.	6 10	6 7		řřh. d.	
12. tydžej. Text dop.: řřuf. 20, 9—20; pop.: řřehem. 9, 30—40; řř. 77, 8—14.								
19 njeđž.	řculř	3 njeđž. pōřta	7 3 n. pōřt.	6 8	6 9		0 33	
20 pōndž.	řoachima	řoachima	8 řřeofila	6 6	6 11		1 27	
21 wut.	řasimira	řenedikřta	9 40 mart.	6 3	6 12		2 16	
22 řřjeda	řenedikřta	řttawiana	10 řřodrata	6 1	6 14		3 0	
23 řřctw.	řeberřarda	řikřtorina	11 řřofronija	5 59	6 16		3 38	
24 pjatk	řabriēla	řimeona	12 řřeofana	5 56	6 17		4 11	
25 řřobot.	řarije přřřij.	řarije přřřij.	13 řřiceřora	5 54	6 19		4 22	
13. tydžej. Text dop.: Jan. 15, 18—25; pop.: řřiob 22, 21—30; řř. 23.								
26 njeđž.	řātare	4 njeđž. pōřta	14 4 n. pōřt.	5 52	6 20		5 12	
27 pōndž.	řuperta	řuperta	15 řřenedikřta	5 50	6 22		řřh. d.	
28 wut.	řangelři	řunřrama	16 řřabina	5 48	6 23		8 26	
29 řřjeda	řuřřařija	řudolřa řřiřř.	17 řřalexia	5 46	6 25		9 45	
30 řřctw.	řuida	řwirina	18 řřyr. Wulř.	5 44	6 27		10 58	
31 pjatk	řerřlawa	řalbinj	19 řřoseřa	5 41	6 28		řřh. p.	

☽ řřeni
bēřřl. 4. mēřca
pop 1 hodž. 18
min. pořaže na
řřymne dnj.
☽ řřolnř
mēřacřř 12.
mēřca dolořn.
11. hodžimacřř
13. m. ma jenat
řřymne wjebro.
☽ řřořłeni
bēřřl. 20. mēř.
pop. 1. hodž.
26 min. pořaže
na Ćzoplřřice
wjebro.

☉ řřetody
mēřacřř 27.
rano 6 hodž.
17 min. přři-
njeře řařřo
řřymu.

Stolětna
protyka:
řřot 1. do 7.
mēřca je wje-
bro řřymne a
wēřřikořře; wot
8. do 17. bu-
dže jara řřyma;
19. wēřř a
řřnēř ř řeřř-
Ćřřiom; 20. a
21. řeřřĆř a
řřyma, wot 22.
ħaĆř do řřonca
bubže jara nje-
řřajne wjebro.

1. řřeřřwacřři-
řřo.*
2. řřernacřřijřř.*
4. řřřebule.*
6. řřuboras.
řřřobřř.*
7. řřart.*
řřarřřĆř.*
8. řřrobřřiřřĆřejo.
11. řřitawa.*
13. řřtořřpno.
řřořřbōřř.*
14. řřdobrořřug.
15. řřkařřecřř.*
16. řřkadeburg.*
18. řřkufow.*
20. řřdražđžany
řřařřřřrow.*
21. řřrubin.
řřřřtant-
now.
22. řřkrořřyn.
řřkubřřand.
řřbiřřřořřijřř.*
23. řřwōřřpōřř.*
24. řřdubž.*
řřpōřřĆřizna.*
25. řřgolifřřĆřyn.
řřgrabin.*
26. řřriřřĆřbach.*
27. řřženr.
řřbriland.*
28. řřwopomņjenja
ħōđue dnj.
29. řřreřřorja.
30. řřřapocřřatřř
nalēřřĆřa.
řřkralowřřka
řřrenta.

1865. Saperleja, jutrownik, ma 30 dnjow.

Měřaczkowe
přcheměnjene.
Wiedro.
Stolětna
protyha.

Hermanki
a
řlótne wiki.

Třdjenje a dnj.	Porjedgeņa protyha		Stara julianska Měř.	Střhad.		Mjěřenje řmanjenje	D
	ewangelřka.	katholřka.		řh. h. m.	řh. h. m.		

1 řobot.	Theodory	Huga	20 Jana Scr.	5 39	6 30		0 21
----------	----------	------	--------------	------	------	--	------

14. třdjenje. Text dop.: Jan. 16, 16—22; pop.: řef. 54, 3—5; řř. 73, 23—26.

2 třed.	Darija	Darija	21 5 n. řořt.	5 37	6 32		0 56
3 řondž.	Ambrořija	řřidora	22 Basilija	5 34	6 33		1 42
4 řut.	řrenāja	řincenca	23 Nikodema	5 32	6 35		2 18
5 řřjeda	Magima	řigta	24 Gabriela	5 30	6 37		2 50
9 řřtw.	Łuiřy	řerm. řosefa	25 Mar. řřřp.	5 27	6 38		3 17
7 řřatř.	Łobřtina	řřansueta	26 Kortula	5 25	6 40		3 42
8 řobot.			27 Ruperta	5 23	6 42		4 3

15. třdjenje. Text dop.: Matř. 21, 1—9; pop.: řef. 53, 11—12; řř. 118, 16—22.

9 třed.	Daniela	řewoňeřka	28 Wař	5 21	6 45		4 25
10 řondž.	Łulija	řeona wulf.	29 Marka b.	5 19	6 44		4 48
11 řut.	Łustorgija	Łulija	30 Jana Kl.	5 17	6 46		řh. d.
12 řřjeda	Łelens řřtw.	Łelens řřtw.	31 Hpatija	5 15	6 48		8 27
13 řřtw.	Łiři piotř.	Łulki piatř	1 řap. Łelstw.	5 13	6 50		9 28
14 řřatř.	Łaterna	Łaterna	2 Łiři piatř	5 10	6 51		10 27
15 řobot.			3 Niketasa	5 8	6 53		11 23

16. třdjenje. Text dop.: Mare. 16, 1—8; pop.: Łuc. 24, 1—9; 2 řim 1, 9—10.

16 třed.	Łeuthera	Łeuthera	4 1 řw. řut.	5 6	6 55		řřh. p.
17 řondž.	Łhryřostoma	Łhryřostoma	5 2 řw. řut.	5 4	6 57		0 13
18 řut.	Łermogena	Łermogena	6 3 řw. řut.	5 1	6 58		0 57
19 řřjeda	Łulpiza	Łulpica	7 řurija m.	4 59	7 0		1 36
20 řřtw.	Łdolara	Łotera	8 Domařa	4 57	7 2		2 9
21 řřatř.	Łotera	Łidela	9 Eupsyřha	4 55	7 3		2 40
22 řobot.			10 Terenca	4 53	7 4		3 8

17. třdjenje. Text dop.: Jan. 20, 24—29; pop.: Matř. 14, 4—6; řef. 3, 1—4.

23 třed.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	11 Łuasiřod.	4 50	7 6		3 37
24 řondž.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	12 Basilija	4 51	7 8		4 7
25 řut.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	13 Antemona	4 48	7 9		řřh. d.
26 řřjeda	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	14 Martina	4 46	7 11		8 23
27 řřtw.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	15 Aristarřha	4 44	7 12		9 42
28 řřatř.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	16 Agapy	4 42	7 13		10 43
29 řobot.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	17 řimeona	4 30	7 15		11 34

18. třdjenje. Text dop.: Jan. 21, 15—17; pop.: Matř. 18, 10—14; řř. 6, 1—4.

30 třed.	Łisewit. Łom.	Łisewit. Łom.	Mis. Łomini				
----------	---------------	---------------	-------------	--	--	--	--

Prěni
běřil. 3 řap.
rano 2 řodž.
8 min. řořže
na řymne a
řuche wjedro.

řolny
měř. 11 řap.
rano 5 řodž.
17 min. ře
řačřnicřom
može deřřeř
přřinjeřeř.

řošłeni
běřil. 19. řap.
rano 0 řodž.
9 min. přři-
njeře řařwe
njeřjo ř mjeř-
njeřjom.

Łłodny
měř. 25. řap.
pop. 3 řodž. 2
min. ma řřopte
wjedro.

Stolětna
protyha:

řačř do 15. ř.
je řuche a
řymne wjedro;
16. a 27. w
nořy wulfę
mjeřnjeřje;
wot 24. řačř
do řřnřa řudže
čřopto; 25. ma
řo řřimacř ale
po řřimanřju
čřopto wřřtačř.

3. Łubij.*
Wošłinř.*
Łuřakow.*
Łubniow.

4. Łořřkom.
5. Mjeřwacři-
dlo.*

6. řamjeňž.*
řhorjeřž.*

7. řara.
řarbna.
řjeřřow.*

8. Łudyrřin.*
Łrřrand.*
Łrřebule.*

10. Łulow.*
Łuborař.
Łařřyn.*
Łiwow.*

11. řařřřřow.
Łariřeřž.*

18. řeřeřa-
řow.*
Łřeřeřž.*

19. Łařeřy.*
22. řara.
řarbna.*

24. Łošpōřř.*
Łošřowny.*
Łhocřebnōř.*

26. Łabeberg.*
29. Łrřjowř.*

Łopomnjeņa
řōdne dnj.

1. Ławki řa
wopalu po-
řřadnřju.

15. pařřeřeř-
řte a řjemjeř-
niře ławki.

23. řurja řři-
len.

25. Łarřa.

1865. M e j a,

rożomnik,

ma 31 dnjów.

Měšaczkowe
přehměnjenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermanſki
a
ſtónne miſi.

Dňdjenje a dny.	Porjedžena protyka		Stara julianska Gaperleja.	☉		Měſte namjenja	☾
	evangelſka.	katholſka.		ſthab. h. m.	ſthow. h. m.		
1 pónđž.	Jana Jak.	Jl. a Jak.	19 Hermog.	4 37	7 18		0 17
2 wut.	Sigmund	Athanaſija	20 Theodora	4 35	7 20		0 52
3 ſrjeda	Nichija namaſ.	Nichija. namaſ.	21 Januarija	4 33	7 22		1 21
4 ſchtw.	Floriana	Floriana	22 Paraklyta	4 31	7 24		1 45
5 pjatk	Gottharda	Gottharda	23 Juriya w.	4 29	7 25		2 8
6 ſobot.	Jana Pſ.	Jana Pſ.	24 Sawy	4 27	7 26		2 30
19. tydžen. Text dop.: Jan. pop.: 11, 12-17; Jan. 12, 24-26; 2 Kor. 4, 7-11.							
7 njeđž.	Jubilate	5 njeđž. po j.	25 Jubilate*	4.25	7 28		2 53
8 pónđž.	Dietricha	Michala zjem.	26 Basilija	4 24	7 29		3 16
9 wut.	Benigny	Rehorja Naz.	27 Simeona	4 22	7 31		3 41
10 ſrjeda	Viktoriže	Antonija	28 Jasona	4 20	7 33		ſth. d.
11 ſchtw.	Abolſa	Florentina	29. mart.	4 19	7 34		8 22
12 pjatk	Pantraza	Pantraza	30 Jakuba jap.	4 17	7 36		9 19
13 ſobot.	Servaza	Servaca	1 meje	4 16	7 37		10 11
20. tydžen. Text dop.: Jan. 16, 5-15; pop.: Jan. 5, 28-29; 1. Kor. 15, 40-44.							
14 njeđž.	Cantate	4 njeđž. po j.	2 Cantate*	4 14	7 39		10 58
15 pónđž.	Sofije	Sofije	3 Thimoteja	4 13	7 40		11 37
16 wut.	Sary	Zona ſ Rep.	4 Pelagija	4 12	7 41		ſth. p.
17 ſrjeda	Jodoka	Bruna	5 Ireny	4 11	7 42		0 12
18 ſchtw.	Benanza	Jeliza	6 Hioba	4 10	7 43		0 43
19 pjatk	Potenciya	Pětra Čleſt.	7 Križa nam.	4 8	7 45		1 11
20 ſobot.	Theretiže	Baſilija	8 Jana theol.	4 7	7 46		1 39
21. tydžen. Text dop.: Jan. 16. 23-26; pop.: Matth. 7, 7-11; Jerem. 5, 24.							
21 njeđž.	Rogate	5 njeđž. po j.	9 Rogate	4 6	7 47		2 6
22 pónđž.	Heleny	Heleny	10 Sim. S.	4 5	7 48		2 36
23 wut.	Deſiderija	Deſiderija	11 Manerta	4 3	7 49		3 10
24 ſrjeda	Hany	Hany	12 Pantraza	4 2	7 50		ſth. d.
25 ſchtw.	Božeho	Božeho ſpicja	13 318 wótc.	3 1	7 52		8 26
26 pjatk	Wedy	Wylema	14 Isidora	3 0	7 53		9 23
27 ſobot.	Florenza	Germana	15 Pachoma	3 59	7 55		10 11
22 tydžen. Text dop.: Luſ. 17, 16-26; pop.: Jan. 14, 12-17; 2. Pětr. 3, 2-4.							
28 njeđž.	Exaudi.	6 njeđž. po j.	16 Exaudi	3 58	7 56		11 9
29 pónđž.	Maniſija	Magimiana	17 Andronika	3 57	7 57		11 21
30 wut.	Wiganda	Ferdinanda	18 Theodota	3 56	7 58		11 49
31 ſrjeda	Petronelle	Petronelle	19 Patrika	3 55	7 59		ſth. d.

☾ Přeni
běřtl. 2. meje
pop. 4 hodž.
10 m. pože
na rjane
wjedro.

☉ Poľny
měř. 10. meje
wječor 9 hodž.
12 min. pſchi-
njeře wěřſi-
kojte wjedro.

☾ Poľleni
běřtl. 18. meje
rano 7 hodž.
29 min. ma-
czopke wjedro.

☉ Młodny
měř. 24. meje
wječor 11 h.
38 min. pſchi-
njeře deřčej a
płódnwjedro.

Stolětna protyka:

Mjane wjedro
traje hač do
6. meje; 7.
wetr; wot 8.
do 18. budže
jara czopko,
wot 25. do 29.
pónđe pľodny
deřčej; wot
29. do kónža
jara pľodny
czaj.

1. Bart.*
- Drjowf.
- Brody.*
- Nowoſalž.
- Mikowas
2. Krafow.*
3. Njeřwaczi-
dku.*
8. Kafečy*
- Kamjenjow.*
- Zahań.*
- Wětořow.
9. Čty Ko-
morow.*
12. Eijenberg.*
15. Wojececy*
- Luboras*
- Eufow.*
- Kadnėrižy*
16. Eufow.
17. Kafečy.*
19. Kalawa*
22. Lubij.*
- Kamjenž.*
- Čubin.*
24. Kufow.*
- Žemr.*
26. Djeřkow.
- Pſchibua.*
- Čredžiřch-
czo.
27. Žitawa.*
- Wifow.*
29. Kinsbórk.*
- Wospork.*
- Čařyn.*
- Lubin.
- Gródk.*
- Čſlankujow.
30. Warſčej.*
31. Kadeburg*

Wopomnjenja hódne dny.

1. Kralowſke dawki.
12. Pantraza. 13. Servaza.
14. Bonifaža. 25. Hurbana.
31. Petronelle.

1865. Junij,

Śmaznik,

ma 30 dnjów.

Mścackowe
pŝchemjenje.
Wjedro.
Stoletna
protyka.

Hermanki
a
ŝtótne wiŝi.

Tydzień a dny.	Porjędzona protyka		Stara julianska Meje.	☉		Wjeŝjeŝe mianjenja	☾	
	evangelŝka.	katholŝka.		ŝŝab. h. m.	ŝŝow. h. m.		ŝŝh. h. m.	ŝŝh. h. m.
1 ŝŝtw.	Nikodema	Fortunata	20 Talalia.	3 54	8 0		0 13	
2 piat.	Margelina	Marcelina	21 P. P. S.	3 54	8 1		0 36	
3 ŝobot.	Grasma	Klotildy	22 Basiliska	3 53	8 2		0 58	

23. tydzień. Text dop.: Jap. ŝŝ. 2, 1—13; pop.: Jan. 14, 23—27. Eph. 1, 9—14.

4 njeđz. 1.	ŝw. ŝwjatkow	1. ŝw. ŝwjatł.	23 1 sw. swat.	3 52	8 3		1 19
5 pónđz.	2. ŝw. ŝwjatkow	2. ŝw. ŝwjatł.	24 2 sw. swat.	3 51	8 4		1 43
6 wut.	Weningna	Norberta	25 Jan. hłow.	3 51	8 5		2 10
7 ŝrjeda	Kwatember	Suche dny	26 Kwatemh.	3 50	8 6		2 41
8 ŝŝtw.	Medarda	Medarda	27 Jana P.	3 50	8 7		3 18
9 piat.	Prima	Margarithy	28 Nikity	3 49	8 8		ŝŝh. p.
10 ŝobot.	Dnofrija	Dnofrija	29 Theodosia	3 49	8 9		8 55

24. tydzień. Text dop.: Jan. 3, 1—15; pop.: Jan 4, 12—86; 1. Kor. 2, 10 a 11.

11 njeđz.	ŝw. ŝw. trojizy	ŝw. ŝw. trojiczy	30 1. p. sw.	3 49	8 9		9 39
12 pónđz.	Bafilida	Bafilida	31 Hermiasa	3 49	8 10		10 16
13 wut.	Tobiaŝa	Antonija Pad.	1 junija	3 48	8 11		10 48
14 ŝrjeda	Eliseja	Bafilija	2 Nicefora	3 48	8 12		11 7
15 ŝŝtw.	Vita	Boŝcha cŝeta	3 Luciliana	3 48	8 13		11 44
16 piat.	Engelbert	Rainera	4 Mitrofana	3 48	8 13		ŝŝh. d.
17 ŝobot.	Ławry	Marfa	5 Dorotheje	3 47	8 13		0 10

25. tydzień. Text dop.: Luc. 16, 19—31; pop. Luc. 17, 20, 21. Pŝ. 78, 1—7.

18 njeđz.	1. n. po ŝw. tr.	2. n. po ŝw. jatł.	6. n. po sw.	3 48	8 14		0 39
19 pónđz.	Gervafija	Gervafija	7 Norberta	3 48	8 14		1 10
20 wut.	Sylberija	Sylbera	8 Boŝidara	3 48	8 14		1 45
21 ŝrjeda	ŝilipiny	Monyŝija	9 Cyrill Ab.	3 48	8 14		2 26
22 ŝŝtw.	Pomhaŝboha	Pawlina	10 Timotheja	3 49	8 15		3 16
23 piat.	Bafilija	Agripiny	11 Bartromja	3 49	8 15		ŝŝh. p.
24 ŝobot.	Jana ŝŝh.	Jana ŝŝczemita	12 Onofrija	3 49	8 15		8 45

26 tydzień. Text dop.: Luc. 14, 16—24; Jan 5, 23—24. 2. Kor. 13, 8.

25 njeđz.	2. n. po ŝw.	ŝ. n. po ŝw.	13 3. n. p. sw.	3 50	8 15		9 21
26 pónđz.	Jeremiaŝa	Jana Paw.	14 Eliseja	3 50	8 15		9 51
27 wut.	7 ŝpanzow	Kreŝcencna	15 Amosa pr.	3 51	8 15		10 16
28 ŝrjeda	Lea	Lea druh.	16 Tychona	3 51	8 14		10 39
29 ŝŝtw.	Petra a Paw.	Petra a Paw.	17 Emanuela	3 52	8 14		11 2
30 piat.	Pawoła mop.	Pawoła mop.	18 Lenoita	3 52	8 14		11 24

☾ Przeni
bértł. 1. jun.
dop. 9hob. 11
min. pokazuje na
rjane wjedro.

☾ Poŝny
meŝ. 9. jun.
dop. 11 hob. 30
min. pŝczy-
njeŝe deŝcz.

☾ Poŝleni
bértł. 16. jun.
dop. 12h. 42m.
ma deŝczjitoj-
te wjedro.

☾ Młodz
meŝ. 23. jun.
dop. 8 hob. 46
min. pokazuje na
rjenŝŝe dny.

Stoletna
protyka:

Junij ŝo ŝrja-
nym wjedrom
ŝapocznje, 9. a
10. deŝcz,
hačz do 13. ku-
rjawa, na to
deŝczjitojte
wjedro hačz do
23. mot 24 hačz
do kónza budze
rjane wjedro.

6. Botbra-
moŝy.*
Kulow.
Zybalin.

7. Rjeŝwaczi-
dło.*
12. Biŝkopŝy.*
Rychwałd.*
Gubin.*
Grabin.*
Kubland.
Riŝn.*

16. Stara
Darbna.
17. Lubin.*
19. ŝhorjelz.*
ŝalŝŝtrow.*
ŝuczina.*
Lubnjow.
Muzafow.*

21. Kacecy.*
Kroŝŝyn.
22. Drrtrand.*
24. Wjelecjin.*
Wŝŝlnt.*

26. Drojwł.*
Brody.*
Goliŝŝyn.
Lubań.*
Luboras.*
Kosbórt.*
Kumburg.*
Jarow.*
Rychbach.*

29. ŝky Ro-
morow.
30. Kalawa.*

Wopomnjenja
hódne dny.

8. Medarda.
15. Vita.
24. Jana.
27. 7 ŝpanzow
29. Petra a
Pawoła.

1865. Julij,

praznik,

ma 31 dnjów.

Měřaczkowe
přeměnění.
Wiedro.
Stolětna
protyka.

Ďermanti
a
řřtöne witi.

Tydjenje a dnj.	Porjedžena protyka		Stara julianřka Juni.	☉		Njeřetne řumjenja	☾	
	evangelřka.	katholřka.		řřhad. h. m.	řřhom. h. m.		řřh. řř b. m	řřh. řř b. m
1 řřobot.	Theodor.	Theodoricha	19 Judařa	3 52	8 14		11 47	
27. tydžen.	Text dop.: Luc. 15, 1—10; pop.: Jan. 5, 37—44; Matth. 5, 13—16.							
2 njeđž.	3 n. po řřwi. řř.	4 n. po řřwj.	20 4 n. po řřw.	3 53	8 14		řřh. p.	
3 pónđž.	Kornelija	Euloga	21 Juliana	3 54	8 14		0 13	
4 wut.	řřofdricha	Udatriřa	22 Eusebija	3 55	8 13		0 41	
5 řřjed.	Charlotty	Dominiři	23 Agripiny	3 55	8 13		0 15	
6 řřtw.	řřefajafa	řřefajasa	24 Jana křřen.	3 56	8 12		0 56	
7 pjařk.	Wilibalda	Wilibalda	25 Febronije	3 57	8 12		0 44	
8 řřobot.	Kiliana	Kiliana	26 Kónć pj.	3 58	8 11		řřh. p.	
28. tydžen.	Text dop.: Luc. 6, 36—42; pop.: Jan. 5, 47—51; Matth. 7, 24—27.							
9 njeđž.	4 n. po řřwi. řř.	5 n. po řřwj.	27 5 n. po řřw.	3 59	8 11		8 15	
10 pónđž.	Felizity	Felicity	28 Cyrilla	4 0	8 10		8 50	
11 wut.	Placenca	Marciana	29 řřt. a řřw.	4 1	8 9		9 21	
12 řřjed.	řřendriřa	Jana Gualb.	30 Wřěchjap.	4 2	8 8		9 49	
13 řřtw.	Margarethy	Anakleta	1 julija	4 3	8 7		10 16	
14 pjařk.	Bonaventury	Bonavent.	2 Suku. Mar.	4 4	8 6		10 44	
15 řřobot.	řřapocřt.	řřendriřa II	3 Ilyacintha	4 6	8 6		11 14	
29. tydžen.	Text dop.: Luc. 5, 1—11; pop.: Jan. 5, 31—36; Matth. 9, 22—23.							
16 njeđž.	5 n. po řřwj. řř.	6 n. po řřwi.	4 6 n. po řřw.	4 7	8 5		11 47	
17 pónđž.	Alexija	Alexija	5 Anastasija	4 8	8 4		řřh. d.	
18 wut.	Eugena	Řamilla	6 Sisoasa	4 9	8 3		0 25	
19 řřjed.	Kuřina	Marthy	7 Dom. akw	4 10	8 1		1 11	
20 řřtw.	Eliafa	Eliasa	8 Prokopa	4 11	8 0		2 2	
21 pjařk.	řřaxeda	řřaxeda	9 Pankraca	4 13	7 58		3 1	
22 řřobot.	Mar. M.	Mar. Madl.	10 45 mart.	4 14	7 57		řřh. p.	
30. tydžen.	Text dop.: Matth. 5, 1—12; pop.: Jan. 10, 23—30.							
23 njeđž.	6 n. po řřwj. řř.	7 n. po řřwi.	11 7 n. po řřw.	4 15	7 56		7 51	
24 pónđž.	řřhryřtyny	řřhryřtyny	12 Prokla	4 16	7 55		8 19	
25 wut.	řřakuba	řřakuba	13 Gabriela	4 17	7 54		8 44	
26 řřjed.	řřany	řřany	14 Akwile	4 18	7 53		9 7	
27 řřtw.	Marthy	řřantaleona	15 Kwirina	4 19	7 50		9 28	
28 pjařk.	řřantaleona	řřazarija	16 Athenog.	4 21	7 52		9 51	
29 řřobot.	Beatryřy	Beatryřy	17 Mar. Madl.	4 22	7 49		10 15	
31. tydžen.	Text dop.: Marc. 8, 1—9; pop.: Matth. 16, 15—19.							
30 njeđž.	7 n. po řřwj. řř.	8 n. po řřwi.	18 8 n. po řřw.	4 24	7 47		10 43	
31 pónđž.	řřlorent.	řřgnaca Wol.	19 Mr. a Dam.	4 25	7 46		11 13	

☾ Přeni
běřt. 1 jul.
rano 2 hodž.
30 min. ma
ćzopky ćzajř.

☽ Pořny
měř. 9 jul.
wjecřor 9 hodž.
16 min. može
beřćzřiřojty
bpcž.

☽ Pořleni
běřt. 15. jul.
pop. 5 hodž.
16 min. po-
kaže na nje-
řtajne wjedro.

☽ Mřodny
měř. 22. jul.
wjecřor 7 hodž.
přhineře
řjane wjedro.

☾ Přeni
běřt. 30. jul.
wjecřor 7 hod.
58 min. po-
kaže
na ćzopřotu.

**Stolětna
protyka:**

Julij řa-
pocřnje řo ř
wulřej řorřotu
5. beřćž, řřž
ħaćž do 21.
ř njewobřaj-
nym wjedrom
traje; na to
řo njeřjo wu-
jařni a ćzopřy
ćzajř ħaćž do
řonza nořtanj.

3. řřjerna-
ćzřy.*
- Duřta.*
- Duřž.*
- Stotpnjo.
Řalawa.
- řřjebule.*
4. řřart.*
5. řřjeřwacři-
dřo.*
8. řřufow.*
- řřubin.*
10. řřžěže.*
- řřowojalž.
11. řřarřćž.*
17. řřubij.*
- řřpolecřniza.*
- řřřerařow.*
19. řřakecř.*
24. řřospořt.*
27. řřamjenž.*

**Wopomnjeřja
ħodne dnj.**

2. řřarije do-
ma přtanj.
22. řřapocřařt
přowħč
dnjow.
25. řřakuba.
26. řřany.

1865. August,

znienz, ma 31 dnjow.

Męszaczkowe
pschemienjenje.
Wjedro.
Stolętna
protyka.

Hermaniti
a
stötne wiff.

Tydzienje a dny.	Porjedżena protyka		Stara julianska Julij.	☉		Mjesice imienia	☾
	evangeljska.	katholska.		sthab. h. m.	sthow. h. m.		
1 wut.	Petra w rjecz.		20 Eliasa	4 27	7 44		11 50
2 brjeda	Gustawa	Schjčpana	21 Simeona	4 28	7 43		st. d.
3 shtw.	Augusta	Augusta	22 Mar. Madl.	4 30	7 41		0 34
4 pjatk	Dominiła	Dominiła	23 Trofima	4 31	7 40		1 27
5 sobot.	Dswatda	Afry	24 Khrystiny	4 33	7 38		2 28
32. tydzien.	Text dop.: Matth. 7, 15—23; pop.: Matth. 9, 9—13, a. 6, 19—21.						
6 wut.	8 n. p. sw. tr.	9. nj. p. sw.	25 n p sw	4 35	7 36		3 37
7 pøndž.	Donata	Rajetana	26 Hermolaa	4 36	7 34		st. p.
8 wut.	Severa	Cyriaka	27 Pantaleon	4 37	7 32		7 52
9 brjeda	Eriča	Romana	28 Prochora	4 39	7 30		8 20
10 shtw.	Kawrjeriža	Sufanny	29 Kalinika	4 41	7 29		8 49
11 pjatk	Hermana	Rassiana	30 Siliasa	4 42	7 27		9 18
12 sobot.	Klary		31 Eudosija	4 44	7 25		9 51
33. tydzien.	Text dop.: Luc. 16, 1—9; pop.: Luc. 12, 42—48.						
13 wut.	9 n. p. st.	10. ni. p. sw.	1 n. p. s	4 45	7 24		10 28
14 pøndž.	Eusebija	Eusebija	2 Ščepana	4 46	7 22		11 10
15 wut.	Mar. t u. stp.	Mar. t njeb. st.	3 Jsaaka	4 48	7 20		12 0
16 brjeda	Koča	Koča	47 martr.	4 49	7 19		st. d.
17 shtw.	Liberata	Liberata	5 Eusigua	4 50	7 17		0 55
18 pjatk	Augustiny	Heleny	6 Siksta	4 52	7 15		1 55
19 sobot.	Sebatda	Julija	7 Domicija	4 53	7 13		2 59
34. tydzien.	Text dop.: Luc. 18, 9—14; pop.: Luc. 13, 31—35; 1 Pětr. 3, 15—17.						
20 wut.	10 n. p. sw. tr.	11. nj. p. sw.	8 n. p. sw	4 55	7 11		4 5
21 pøndž.	Anastaji.	Franciski	9 Matliasa	4 56	7 9		st. p.
22 wut.	Alfonsa	Symfronija	10 Lawrjenica	4 57	7 7		7 10
23 brjeda	Zacheja	Filippa	11 Eupla	4 59	7 4		7 33
24 shtw.	Bartrómja	Bartrómja	12 Fokija	5 1	7 2		7 56
25 pjatk	Ludwiff	Ludwiff	13 Maxima	5 3	7 0		8 20
26 sobot.	Samuela	Befyrina	14 Kóncep. óst	5 5	6 58		8 46
35. tydzien.	Text dop.: Luc. 81, 9—14; pop.: Luc. 13, 23—25; Romf. 14, 17—19.						
27 wut.	11. n. p. sw. tr.	12. nj. p. sw.	15 12.n. p. sw	5 6	6 55		9 14
28 pøndž.	Pelagija	Hawšhtyna	16 Pót ruba	5 8	6 53		9 48
29 wut.	Jan. fm.	Janowa fm.	17 Flora	5 10	6 51		10 29
30 brjeda	Ernsa	Koży	18 Nikona	5 11	6 49		11 16
31 shtw.	Fofuy	Kaimunda	19 Ilandr. w	5 12	6 47		st. d.

☉ Pofuy
męš. 7. ang.
rano 6 hodž.
18 min. po-
faje na czop-
lotu.

☾ Pofłeni
bėrtl. 12. aug.
wječor 10 h.
13 m. pschi-
nješe deščž.

☉ Młody
męš. 21. aug.
rano 8 hodž. 5
min. ma nje-
stajne wjedro.

☾ Pėni
bėrtl. 29. aug.
pop. 12 h. 30 m.
je deščžkojsty.

**Stolętna
protyka:**

Pschi sa-
poczatku je
wulka czoplo-
ta; 5. pschi-
dež wulki
deščž, kiž
traje hacž do
19.; na to 20.
a 21. rjane
wjedro; wot
23. hacž do
konca njewob-
stajne.

2. Mješwaczi-
dło.*
3. Eifenberg.*
5. Budyščin.*
7. Kulow.*
8. Rinsbórt.*
8. Bart.*
10. Ety Ko-
morow.*
11. Bježkow.
12. Lubin.*
14. Eškant-
njow.
15. Dobroflug.*
16. Rafecz.
16. Radeberg.*
21. Šhorželz.*
- Grabin.*
- Gassyn.*
- Kubland.
- Wětošchow.
22. Grabin.
24. Hallsch-
trom.*
- Gródt.*
25. Stara
Darbna.
26. Dtrrand.*
28. Wospork.*
- Lufow.*
- Luban.*
- Lubnjow.
- Dtrrand.
- Brody.*
29. Hennerščf.
31. Trěbulje.

**Wopomnjenja
hódne dnj.**

1. Kralowšfe
dawfi.
10. Kawrjeriža
23. Kónz pšo-
wych dnjow.
24. Bartrómja

1865. September, pożnienz, ma 30 dnjów.

Miesiączkowe
pschemienjenje.
Wjedro.
Stoletna
protyka.

Hermaniti
a
stótnie wiśi.

Znjdjenje a dnj.	Porjedżena protyka		Stara julianska August.	☉		Miesiączkowe pschemienjenje	☾
	evangeliska.	katholiska.		śfhad. b. m.	śhrow. b. m.		
1 piat	Egidija	Egidija	20 Samuela	5 14	6 45		0 11
2 sobot.	Abfaloma	Kashele	21 Thaddeja	5 16	6 43		1 15

36. tydzień. Text dop.: Matth. 13, 24-30; pop.: Luc. 15, 11-32; Jan. 2, 10.

3 wt.	12. n. p. św. tr.	13. nj. p. św.	22 13. n. p. św.	5 17	6 40		2 26
4 pónbdz.	Mojżafa	Rozalija	23 Zacheja	5 19	6 38		3 43
5 wt.	Nathanaela	Kawr. Just.	24 Bartromja	5 21	6 36		śth. p.
6 śrjeda	Magna	Dnesofora	25 Eusebija	5 22	6 33		6 48
7 śchw.	Reginy	Reginy	26 Adriana	5 24	6 31		7 18
8 piat	Mar. nar.	Mar. nar.	27 Gebharda	5 26	6 29		7 51
9 sobot.	Sidonija	Gorgonija	28 Mojzasa	5 27	6 27		8 27

37. tydzień. Text dop.: Luc. 10, 25-37; pop.: Luc. 9, 57-62; 1. Kor. 7, 24,

10 wt.	13. n. p. św. tr.	14. nj. p. św.	29 14. n. p. św.	5 28	6 25		9 9
11 pónbdz.	Abrahama	Prota	30 Benjamina	5 30	6 23		9 57
12 wt.	Bohumifa	Zuvencija	31 Marije p.	5 31	6 21		10 51
13 śrjeda	Amata	Amata	1 septembra	5 32	6 19		11 50
14 śchw.	† powysch.	Śchwiza powysch.	2 Antliima	5 34	6 17		śth. d.
15 piat	Frideriki	Mifodema	3 Babyła	5 35	6 14		0 53
16 sobot.	Eufemija	Kornela	4 Mamerta	5 37	6 12		1 57

38. tydzień. Text dop.: Luc. 17, 11-19; pop.: Matth. 11, 16-19; Jan. 1, 5-6.

17 wt.	14. n. p. św.	15. nj. p. św.	5 15. n. p. św.	5 38	6 9		3 1
18 pónbdz.	Tita	Josefa Kup.	6 Magna	5 40	6 7		4 5
19 wt.	Renata	Januaria	7 Reginy	5 42	6 5		śth. p.
20 śrjeda	Wawember	Suche dnj	8 Mar. nar.	5 43	6 2		6 1
21 śchw.	Martha	Matthia	9 Joachima	5 45	6 0		6 25
22 piat	Marija	Mawricija	10 Menodory	5 47	5 58		6 50
23 sobot.	Thefle	Pelizeny	11 Theodory	5 48	5 56		7 18

39. tydzień. Text dop.: Matth. 6, 24-34; pop.: Matth. 11, 25-30; Luc. 17, 10.

24 wt.	16. n. p. św. tr.	17. nj. p. św.	12 16. n. p. św.	5 50	5 54		7 49
25 pónbdz.	Kleofafa	Kleofafa	13 Materna	5 52	5 51		8 26
26 wt.	Cypriana	Cypriana	14 Kwatem.	5 53	5 48		9 10
27 śrjeda	Kof. a D.	Kof. a Dam.	15 Nikitasa	5 55	5 46		10 0
28 śchw.	Wiazsk.	Wiazskawa	16 Eufemije	5 57	5 44		10 59
29 piat	Michała	Michała	17 Sofije	5 58	5 41		śth. d.
30 sobot.	Hieronyma	Hieronyma	18 Eumenija	5 0	5 39		0 5

☉ Połny
miej. 5. sept
pop. 2 godz.
41 min. pschi-
njeże rjane
dnj.

☽ Pośleni
bérkl. 12. sept.
rano 5 godz.
47 min. po-
faże na rjanb
cjaś.

☉ Młody
miej. 19. sept.
wjećzor 11 h.
35 min. może
deszczajitj
być.

☾ Przeni
bérkl. 28. sept.
rano 3 godz.
36 min. ma
niewobstajne
wjedro.

Stoletna
protyka:

Śać do 5.
rjane wjedro,
na to budże
hrymacz a po
hrymanju
budże deszczaj-
koite, wot 20.
do 29. budże
stajne wjedro;
30. pónbdże
deszcz.

1. Barszcz.*
2. Żitawa.*
Kufow.*
4. Stokpno.*
Kamienjow.*
Khoczebns.*
Pschibus.*

5. Mjeszwaczi-
bko.*
8. Wotbra-
mozh.*
Kalawa.
Muzakow.*
11. Pożkomy.*
Nowosalz.
Żarow.*

13. Kabeburg*
Żemr.*
16. Drjom*
18. Kamienz.*
Wostrowz*
Lubin.

Michbach.*
Miforas.*
20. Kacecy*
21. Bart.*
25. Biskopicy*
Gubin.*
Trěbule.*

27. Połczniza.*
29. Wjelecjin*
Wofskln.*
Wojerech.*
Grodziśk-
cjo.
30. Susła.

Wopomnjenja
hódne dnj.
20. Kwatem-
ber.*
21. Matthija.
29. Michała.
30. Kralowska
renta.

1865. Oktober, winowz, ma 31 dnjow.

Měšarčkowe
přicheměnjeje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermani
a
stótné wiki.

Dny a dnj.	Porjebjena protyka		Stara julianska September.	Střad.		Njeleže finamjeja	D stř. št. h. m.
	evangeliska.	katholiska.		střad. h. m.	střow. h. m.		
40. tydžen. Text dop.: Luc. 7, 11-17; 1. rědz. 16. n. p. sw. tr. 17. nj. p. sw.			19. 17. n. p. sw.	6 1 5 37			1 16
1 rědz.	Rahele	Rahele	20 Eustachija	6 3 5 35			2 32
2 pónďz.	Magimimiana	Randida	21 Hodrata	6 4 5 33			3 52
3 wut.	Franziška	Franca Sev.	22 Fokasa	6 6 5 31			stř. d.
4 přjeda	Plazida	Placida	23 Jan. podj.	6 7 5 28			5 47
5 štřw.	Fidy	Bruna	24 Thekle	6 9 5 26			6 22
6 pjatf.	Ejthery	Marfa	25 Eufrosina	6 11 5 24			7 3
7 šobot.							
41. tydžen. Text dop.: Luc. 14, 1-11; pop.: Luc. 12, 54-57; 1. Theř. 4, 1-12. 8 rědz. 17. n. p. sw. tr. 18. nj. p. sw.			26 18. n. p. sw.	6 13 5 22			7 49
8 rědz.	Dionysija	Dionysija	27 Kalistrata	6 14 5 19			8 44
9 pónďz.	Athanasija	Franciška f B.	28 Charitona	6 16 5 17			9 22
10 wut.	Sereona	Placidije	29 Cyriaka	6 18 5 15			10 45
11 přjeda	Magim.	Magimiliana	30 Rehorja	6 20 5 13			11 49
12 štřw.	Kolom.	Eduarda	1 oktobra	6 21 5 10			stř. d.
13 pjatf.	Burtharda	Burtharda	2 Cypriana	6 23 5 8			0 54
14 šobot.							
42. tydžen. Text dop.: Matth. 22, 34-40; pop.: Matth. 10, 16-22; Matth. 5, 35-37. 15 rědz. 18. n. p. sw. tr. 19. nj. p. sw.			3 19. n. p. sw.	6 25 5 6			1 59
15 rědz.	Hawla	Hawla	4 Hierotheja	6 26 5 4			3 2
16 pónďz.	Innocenza	Hedwiki	5 Charitiny	6 27 5 2			4 5
17 wut.	Luf. ev.	Luf. ev.	6 Dom jap.	6 29 5 0			5 8
18 přjeda	Ferdinda.	Pětra f Alf.	7 Sergija	6 31 4 58			stř. d.
19 štřw.	Wendelina	Wendelina	8 Pelagija	6 33 4 56			5 20
20 pjatf.	Wurfchle	Wurfchle	9 Jak. Alf.	6 34 4 55			5 51
21 šobot.							
43. tydžen. Text dop.: Luc. 10, 38-24; pop.: Marc. 9, 38-41; Jac. 3, 5-10. 22 rědz. 19. n. p. sw. tr. 20. nj. p. sw.			10 20. n. p. sw.	6 36 4 53			6 26
22 rědz.	Severina	Severina	11 Filippa	6 37 4 51			7 7
23 pónďz.	Salomy	Rafaela	12 Proba	6 39 4 49			7 55
24 wut.	Wyleminy	Rhysontha	13 Kampa	6 41 4 47			8 49
25 přjeda	Hieba	Coariaka	14 Nazaretha	6 42 4 45			9 51
26 štřw.	Sabiny	Sabiny	15 Enthimija	6 44 4 44			10 58
27 pjatf.	Schim. Jud.	Schim. Jud.	16 Longina	6 45 4 42			stř. d.
28 šobot.							
44. tydžen. Text dop.: Luc. 13, 6-9; pop.: Matth. 19, 3-8; Matth. 5, 27-30. 29 rědz. 20. n. p. sw. tr. 21. nj. p. sw.			17 21. n. p. sw.	6 47 4 40			0 9
29 rědz.	Klaudija	Klaudija	18 Luk. evng.	6 49 4 38			1 24
30 pónďz.	Sewjedyrskij	Wolfganga	19 Joëla prof.	6 51 4 36			2 24
31 wut.							

Polny
měř. 4. oktob.
wječor 11 hodž
21 min. móže
desčezikožty
bpcž.

Božleni
běřil. 11. okt.
pop. 4 hodž.
11 min. ma
rjeniški čas.

Młodny
měř. 19. okt.
wječor 5 hodž.
17 min. poťaze
na rjane dnj.

Prěni
běřil. 27. okt.
pop 4 hodž. 39
m. ma desčez.

Stolětna
protyka:
Oktober šo f
desčezikom sa=
pocznie; wot
14. wostauje
njejšo pomró-
czene; 15. a
16. rjenje, wot
17. do 24.
desčezikožte,
wot 29. hač
do 31. symne
dnj.

2. Kakeč.*
- Bjernaczizy.*
- Dnbz.*
- Guczina.*
- Luboras.
- Grabin.*
3. Gróřf.*
4. Njeřwaczi-
dfo.*
- Krořyn.
7. Lubin.
9. Lubij.*
- Schérachow.
- Kulow.
- Zybalin.
10. Barsčej.*
- Kořkow.
- Sty Ko-
morow.
16. Radmě-
ricy.*
- Kingsbóřf.*
- Wospóřf.*
- Zahaň.*
- Kakeč.*
19. Wikow.*
23. Halsčtrow.
- Dražbjany
(st. město).
- Kumburg.*
- Golischny.
- Wětořchow
25. Bistopizy.*
26. Ortrand.*
27. Bjeřkow.
28. Budyřchin.*
- Jasónža
30. Brody.*
- Rychwałd.*
- Mušland.

Wopomnjenja
hódné dnj.
1. Wopalejška
pořladniža.
28. Schimana
Judj.

1865. November,

nashumnif,
na 30 dnjów.

Měšacjowe
přehměnjenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermantl
a
stótné wtkl.

Tydjenje a dnj.	Porjedžena protyka		Stara julianska Oktober.	☉		Njejeje namjenja	☾
	evangeljska.	katholjska.		sfhad. h. m.	fhov. h m.		
1 fr eda	Wšchěch swiat.	Wšchěch sw.	20 Artemija	6 52	4 35		4 3
2 šchtw.	Wšchěch dušow	Wšchěch dušk.	21 Hilariona	6 54	4 33		5 24
3 pjatk	Huberta	Huberta	22 Alberta	6 56	4 31		sth. p.
4 sobot.	Korle	Korle Borr.	23 Jakubajap.	6 58	4 29		5 36

45. tydžen. Text dop.: Matth. 25, 1—3; pop.: Matth. 12, 46—50. Eph. 5, 25.

5 wjed.	21. n. v. sw. m.	21. n. v. sw.	24 22. n. p. sw	6 59	4 28		6 29
6 pónđž.	Leonharda	Leonharda	25 Mariana	7 1	4 26		7 27
7 wut.	Erdmana	Engelberta	26 Demetrija	7 3	4 24		8 30
8 frjeda	Emericha	Godofreda	27 Nestora	7 5	4 22		9 37
9 šchtw.	Božidara	Ursina	28 Terenca	7 6	4 21		10 43
10 pjatk	Marcz. Euth.	Tiberija	29 Anastasije	7 8	4 19		11 49
11 sobot.	Marcz. bist.	Marcz. bist.	30 Cenobija	7 10	4 18		th. d.

46. tydžen. Text dp.: Matth. 18, 21—35; pp.: Matth. 21, 28—31; Matth. 23, 27—28.

12 wjed.	22. n. p. sw. m.	22. n. p. sw.	31 23. n. p. sw	7 12	4 17		0 13
13 pónđž.	Arkadija	Stanislawa	1 novembra	7 14	4 15		1 56
14 wut.	Levina	Klementiny	2 Akindina	7 16	4 14		2 59
15 frjeda	Leopolda	Leopolda	3 Akepsima	7 18	4 12		4 1
16 šchtw.	Edmunda	Edmunda	4 Jana jap.	7 19	4 11		5 4
17 pjatk	Huga	Dihmara	5 Golakteou	7 21	4 10		6 5
18 sobot.	Hefichija	Hefichija	6 Pawola	7 22	4 9		th. p.

47. tydžen. Text dop.: Matth. 22, 15—22; pop.: Matth. 12, 41—44; Zac. 4, 2—3.

19 wjed.	23. n. p. sw. m.	23. n. p. sw.	7 24. n. p. sw	7 23	4 8		5 5
20 pónđž.	Emilije	Benigna	8 Sept. M.	7 25	4 7		5 52
21 wut.	Mar. wopr.	Mar. wopr.	9 Onesifa	7 26	4 6		6 44
22 frjeda	Cäcilije	Cäcilije	10 Erusta	7 28	4 5		7 43
23 šchtw.	Klemenca	Klemenca	11 Viktora	7 30	4 4		8 47
24 pjatk	Khrisogena	Khrisogena	12 Jana jalm	7 31	4 3		9 57
25 sobot.	Katrjiny	Katrjiny	13 Jana Chr.	7 33	4 1		11 9

48. tydžen. Text dop.: Matth. 25, 31—46; pop.: Matth. 20, 20—23; Žil. 1, 20—21.

26 wjed.	24. n. p. sw. m.	24. n. p. sw.	14 25. n. p. sw	7 35	4 1		th. d.
27 pónđž.	Hunczerje	Basilija	15 Jap póst.	7 36	4 0		0 23
28 wut.	Kuffa	Sosthena	16 Zap. póst.	7 37	3 59		1 39
29 frjeda	Waltera	Saturnina	17 Rjemorja	7 39	3 59		2 57
30 šchtw.	Handrija	Handrija	18 Platona m.	7 40	3 58		4 17

☽ Połny
měš. 3. nov.
rano 8 hodž.
52 min. ma
rjany čas.

☽ Pošleni
běrtl. 10. nov.
rano 6 hodž.
35m. počaje na
rjane wjedro.

☽ Mědnj
měš. 18. nov.
dop. 11 hod.
49 m počaje
na desčcij a
sněh.

☽ Přeni
běrtl. 26. nov.
rano 3 hodž.
48 m. pšchiz-
nješe sněh a
šymu.

Stolětna
protyka:

November je
přichl specjattu
rjany; 5. a 6.
wulki wětr.; 7.
a 8. desčcij
9. do 16. rjane
wjedro; 17. a
18. desčcijoj-
te a šymne
dnj; na to de-
ščcij hač do
lonža.

1. Njezwaczi-
dło.*
2. Grobl.*
3. Stara
Darbna.
4. Trjebule.*
6. Brinwald.
7. Draj-
dzany.*
8. Nowosajž.
Gubin.*
9. Lufow.*
10. Lubnjom.
11. Rosbort.*
12. Bart.*
13. Nadeberg.*
14. Polčniza.*
Stokpno.*
Nychbach.*
Pizit.*
15. Jazonža.
16. Kafezy.*
17. Wofport.*
Lubin.
18. Dobroflug.
Sty Ko-
morow.
19. Nadeburg.*
Zemr.
20. Pšchibus*

Wopomnjenje
hódne dnj.

1. Kralowste
dawki.
25. Parjchonske
a rjemjejniste
dawki.
30. Handrija.

1865. December,

hodownik,

ma 31 dnjów.

Męścackowe
pschemienjyje.
Wjedro.
Stołćtna
protyka.

Hermantki
a
śfotne witi.

Tydzień a dnj.	Porjedżena protyka		Stara julianska November.	fshab.		Njebieite mjanjenja	D	
	evangeliska.	katholiska.		h. m.	h. m.		h. m.	h. m.
1 pjatt	Vongina	Giugija	19 Abadiasa	7 41	3 57		5 35	
2 sobot.	Aurelije	Franca Kav.	20 Reh. z D.	7 43	3 57		5 35	sth. p.
49. tydzień. Text dop.: Romsk. 13, 11—14; pop: Jan. 15, 1—15.								
3 wt.			21	7 44	3 56		5 6	
4 pónbdj.	Borbory	Sabbasa	22 Filemona	7 45	3 55		6 9	
5 wt.	Amoşa	Pauliny	23 Amfilocha	7 47	3 55		7 16	
6 frjeda	Miklawścha	Miklawścha	24 Katrziny	7 48	3 54		8 24	
7 ſhtw.	Markwarda	Ambrosija	25 Klementa	7 49	3 54		9 32	
8 pjatt	Mar. podj.	Mar. vodi.	26 Jorija	7 50	3 54		10 39	
9 sobot.	Agrippiny	Leofadije	27 Jakuba m.	7 52	3 54		11 45	
50. tydzień. Text dop.: Jap. ff. 3, 22—25; pop.: Matth. 5, 17—19.								
10 wt.	* advent.	2. adventa	28 1. adventa	7 53	3 54		sth. d.	
11 pónbdj.	Damasa	Damasa	29 Paramona	7 54	3 53		0 48	
12 wt.	Epimacha	Dionysije	30	7 55	3 53		1 51	
13 frjeda	Lucije	Lucije	1 decembra	7 56	3 53		2 53	
14 ſhtw.	Ŧidora	Mikafija	2 Habakuka	7 57	3 53		3 55	
15 pjatt	Sgnaza	RhryŦtyny	3 Sofrona	7 58	3 53		4 56	
16 sobot.	Ananiaşa	Eusebija	4 Borbory	7 59	3 53		5 56	
51. tydzień. Text dop.: Kol. 1, 12—15; pop.: Matth. 11, 2—10.								
17 wt.	3. advent	3. adventa	5 2. adventa	7 59	3 53		6 53	
18 pónbdj.	Wunibld.	Theotima	6 Miklawśa	8 0	3 53		sth. p.	
19 wt.	Reinharda	ZoŦyma	7 Ambrosija	8 1	3 54		5 35	
20 frjeda	Kwatember	Suche dnj	8 Patapija	8 2	3 54		6 39	
21 ſhtw.	Demaścha	Demaścha	9 Mar. pod.	8 2	3 54		7 47	
22 pjatt	Beaty	Flora	10 Minasa	8 3	3 54		8 58	
23 sobot.	Dagoberta	Wiktoryje	11 Daniela	8 3	3 55		10 11	
52. tydzień. Text dop.: 1. Jan. 1, 1—4; pop.: Jan. 1, 19—27.								
24 wt.	4. adventa	4. adventa	12 2. adventa	8 4	3 56		11 25	
25 pónbdj.	1. Ŧw. hodow	1. Ŧw. hodow	13 Eustraca	8 4	3 56		sth. p.	
26 wt.	2. Ŧw. hodow	ŦheŦeŦpaaa	14 Thyrza	8 4	3 57		0 51	
27 frjeda	Zana evang.	Zana ev.	15 Kwatember	8 4	3 58		1 57	
28 ſhtw.	Njew. dzęci	Njew. dz.	16 Aggaja	8 4	3 59		3 13	
29 pjatt	Zonathana	Domaścha biŦ.	17 Star. wótc.	8 4	4 0		4 28	
30 sobot.	Dawita	Honorija	18 Sebastiana	8 5	4 1		5 38	
53. tydzień. Text dop.: Jac. 4, 13—15; pop.: Matth. 25, 14—30.								
31 niedz.	n. po hodj.	mi. po hodj.	19 4. adventa	8 5	4 2		6 41	

Polny
męŦ. 2. dez.
wjećzor 7 hod.
34 min. ma
Ŧymne dnj.

PoŦleni
bęrtl. 10. dez.
rano 1 hodj.
2 min. ma
deŦećj a Ŧněh.

Młody
męŦ. 18. dez.
rano 5 hodj.
34 m. połaże
na Ŧymu.

Pręni
bęrtl. 25. dez.
pop. 1 hodj. 20
min. pŦhinjeŦe
jaŦne njebie |
mjerŦu jenjom.

Stołćtna
protyka:
1 dez. rjantj
dżeń; wot 2.
do 15. męŦi-
Ŧojte, wot 16.
do 20. Ŧymne
wjedro; na to
haćj do kónja
pónbdje Ŧněh,
kiz wulku Ŧymu
pŦhibotuje.

Wopomnjenja
hodne dnj:
4. Borbory.
21. Domaścha
24. Patorżiza
KralowŦka
renta.

6PF:

W u l i c b o w a n i e d a n i e.

Papier- tal.	3 Prozent.		3 1/2 Prozent.		4 Prozent.		4 1/2 Prozent.		5 Prozent.		Papier- tal.
	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	
1	9	7/10	1 5/10	1 9/10	1 2	1	1 3 5/10	1 1/10	1 5	1 8/10	1
5	4 5	3 7/10	5 2 5/10	4 4/10	6	5	6 7 5/10	5 9/10	7 5	6 3/10	5
10	9	7 5/10	10 5	8 3/10	12	1	13 5	1 1/10	15	1 2 5/10	10
15	13 5	1 4 1/10	15 7 5/10	1 3 1/10	18	1 5	20 2 5/10	1 6 9/10	22 5	1 8 9/10	15
20	18	1 5	21	1 7 5/10	24	2	27	2 3 5/10	1	2 5	20
25	22 5	1 8 7/10	26 2 5/10	2 1 9/10	1	2 5	1 3 7 5/10	2 8 1/10	1 7 5	3 1 3/10	25
30	27	2 2 5/10	1 1 5	2 6 9/10	1 6	3	1 10 5	3 3 9/10	1 1 5	3 7 5/10	30
35	1 1 5	2 6 3/10	1 6 7 5/10	3 9/10	1 12	3 5	1 17 2 5/10	3 9 1/10	1 22 5	4 3 1/10	35
40	1 6	3	1 12	3 5	1 18	4	1 24	4 5	2	5	40
45	1 10 5	3 3 8/10	1 17 2 5/10	3 9 5/10	1 24	4 5	2 7 5/10	5 9/10	2 7 5	5 6 3/10	45
50	1 15	3 7 5/10	1 22 5	4 3 9/10	2 12	5	2 7 5	5 6 9/10	2 15	6 2 5/10	50
60	1 24	4 5	2 3	5 2 5/10	2 12	6	3 4 5	6 7 5/10	3 5	7 5	60
70	2 3	5 2 3/10	2 13 5	6 1 3/10	2 24	7	3 18	7 8 5/10	4	8 7 5/10	70
80	2 12	6	2 24	7	3 6	8	3 18	9	4	10	80
90	2 21	6 7 5/10	3 4 5	7 8 8/10	3 18	9	4 1 5	10 1 3/10	4 1 5	11 2 5/10	90
100	3	7 5	3 15	8 7 5/10	4	10	4 1 5	11 2 5/10	5	12 5	100
200	6	1 5	7	7 5	8	20	9	22 5	10	25	200
300	9	2 2 5	10 1 5	26 2 5/10	12	18 15	13 15	1 37 5/10	15	1 7 5	300
400	12	1	14	1 5	16	1 10	18	1 15	20	1 20	400
500	15	1 7 5	17 1 5	1 3 7 5/10	20	1 20	22 1 5	1 26 2 5/10	25	2 5	500
1000	30	2 1 5	34	2 27 5	40	3 10	45	3 22 5	50	4 5	1000
5000	150	12 1 5	175	14 7 5	200	16 20	225	18 22 5	250	20 2 5	5000

W u l i c b o w a n i e, kał w h y s t o 1 p u n t p f i n a n s e, h y b y z e n t r a t 1, 2, 3 h a c z 100 t o l. p l a c a j i.
Z e n t r a t m a 100 p u n t o w; 1 t o l. 30 u s l., 1 u s l. 10 n p.

zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.	zente.	punk.								
																1	3	11	3 3	21	6 3	1	9 3
2	6	12	3 6	22	6 6	32	9 6	42	12 6	6	5 2	15 6	6 2	18 6	62	18 6	72	21 6	82	24 6	92	27 6	
3	9	13	3 9	23	6 9	33	9 9	43	12 9	9	5 3	15 9	6 3	18 9	63	18 9	73	21 9	83	24 9	93	27 9	
4	1	2 14	4 2	24	7 2	34	10 2	44	13 2	2	5 4	16 2	6 4	19 2	64	19 2	74	22 2	84	25 2	94	28 2	
5	1 5	1 5 15	4 5	25	7 5	35	10 5	45	13 5	5	5 5	16 5	6 5	19 5	65	19 5	75	22 5	85	25 5	95	28 5	
6	1 8	1 6 16	4 8	26	7 8	36	10 8	46	13 8	8	5 6	16 8	6 6	19 8	66	19 8	76	22 8	86	25 8	96	28 8	
7	2 1	1 7 17	5 1	27	8 1	37	11 1	47	14 1	1	5 7	17 1	6 7	20 1	67	20 1	77	23 1	87	26 1	97	29 1	
8	2 4	1 8 18	5 4	28	8 4	38	11 4	48	14 4	4	5 8	17 4	6 8	20 4	68	20 4	78	23 4	88	26 4	98	29 4	
9	2 7	1 9 19	5 7	29	8 7	39	11 7	49	14 7	7	5 9	17 7	6 9	20 7	69	20 7	79	23 7	89	26 7	99	29 7	
10	3	20	6	30	9	40	12	50	15	15	60	18	21	70	21	70	24	80	27	90	27	100	30

Někotří europiſcy wjerchoſo.

Jan, kral ſakſki, rođz. 12. deſembra 1801; ženjeny ſ Amaliu Auguſtu, bajerſkej pryneženynu, rođz. 13. novembra 1801. Dječzi: 1) Bjedrič Auguſt Albert, rođz. 23. haperleje 1828; ženjeny ſ pryneženynu Karolu ſ Waſa, rođz. 5. auguſta 1833; 2) Marja Hilzbjeta, rođz. 4. februara 1830, wudowa njebo genuetiſkeho wójwody Ferdinanda; 3) Bjedrič Auguſt Jurij, rođz. 8. auguſta 1832, ženjeny ſ portugalſkej pryneženynu: Hanu Marju, rođz. 21. julija 1843; 4) Sofija, rođz. 15. mjerza 1845.

Bjedrič Wylem I., kral prufki, rođz. 22. mjerza 1797. Franž Joſef, křěžor rakufki, rođz. 18. auguſta 1830. Alexander II., křěžor ruſki, rođz. 29. haperleje 1818. Napoleón III., křěžor franžowſki, rođz. 20. hup. 1808. Abdul Aziž, křěžor turkowſki, rođz. 9. febr. 1830.

Ludwig II., kral bajerſki, rođz. 25. auguſta 1845. Leopold, kral belgiſki, rođz. 16. deſembra 1799. Křyſtian IX., kral danſki, rođz. 8. haperleje 1818. Jurij I., kral gričikiſki, rođz. 24. deſembra 1845. Jurij V., kral hanoverſki, rođz. 27. meje 1819. Wylem III., kral niederlandſki, rođz. 19. febr. 1817. Louis I., kral portugalſki a algarbiſki, rođz. 31. oktobra 1838.

Pius IX., bamž romſki, rođz. 13. meje 1792. Viktor Emanuel, kral italski, rođz. 14. mjerza 1820. Iſabella, kralowa ſpaniſka, rođz. 1. oktobra 1830. Korla XV., kral ſchwebſki, rođz. 3. meje 1826. Korla, kral württembergſki, rođz. 6. merza 1823. Wiktoria, kralowa jendželſka, rođz. 24. meje 1819. Miſkawſch, wjerch czornohórſki, rođz. 6. deſembra 1841.

1.

Bombaj Bóh wam!

Žalo bě naſch knjes Jeſus Křyſtus piecz tawſhnt ludzi ſ někotrými pokrutkami naſhycził, prajeſche wón ſ ſwojim wucjomnikam: ſběrajeze te ſb. t. ne kruſchki, ſo ſo ničzo njeſtaſy. S tajkej pſchiklaſnju a ſ tajkim ſłowom poručił wón tym ſwojim mudreu ſlutniwoſcž. Wón naſ wſchitkič ſ tym na to dopomni, ſo dyrbimy to, ſchtož mamy, njech je wjele abo mało, ſwěru hromadzić a lutowacž. Mudra ſlutniwoſcž pał je dobry počin, kotryž wjele žohnowanja płodži, ſo hjes njeje ničto ani bohaty ani khudy žane prawe ſbože wužiwacž njemóže. S mudroſcžu ſo křěža na-twari a ſ roſomom ſo ſđerzi; pſches mudroſcž ſo komory napelnja ſe wſchitkim kraſnym bohatiſtwom, praji Salomo we ſwojič pſchiſtowach. Tuta mudroſcž pał je to, ſo jedyn wě lutowacž, to reka, ſo ma jedyn to w myſli, ſo njeby žane njenuſne wu-dawki cžinił, ſwoje kubko a pienjeſy njepſchecžinił, to ſchtož ma, hromadže dđeržal a ſchowal a wſchitko

nanajlěpie a mudrije ſawjeſcž a wurjeſcž a naſožicž pytal. Pſchetož bohatiſtwo wotebjera, hđež ſo pſche-cžinja, hđyž pał ſo hromadži, dha ſo pſchiſporja a ſchtož to mało ſazpi, tón wothudži. Lutowacž pał njeje to, ſ gramnoſcžu a ſ naramnoſcžu pienjeſy hro-madu drapacž a ſchtrabacž a ſ lakomniſtwom abo ſ lichomniſtwom ſwoje kubko powjeſchacž a pſchiſporjecž. Někotry lutuje a je ſtupy a wobohacži ſo ſ tym a myſli ſebi, ſo wón něſchto pſched ſo je pſchincek; ale ſtupemu muzej njepſchiſteji, ſo bohaty je a ſchto dyrbja pienjeſy a kubka naramnemu cžlowjekeji? praji Sirach.

Lutuj, to je mało ſłowcžto a ma jenož piecz piſnikow, ale wažne wone je a ſ tutymi pieczimi piſnikami by někotremu pomhane bylo, hđy by je-nož po nich cžinił. Sa jich wjele je to ſłowcžto: „lutuj“ twjerdy worjech, kotryž roſkuſnyč nočjedža, a dolež woni to njechadža, dha woni tež ničzo ł tuſanju a ł tamanju nimaju. To ſo někotremu ſda njemóžna wěz bhcz: lutowacž; ale to ſ wjeſcha tóždy derje wě, ſwoje kubka a pienjeſy roſbrojicž a pſhe-cžinicž. Někotržkuliz muž a hoſpodač pſchi ſebi rjeknje: ptaczi łoj, hđyž cžahnú“, ach! ł cžomu lu-towacž? a jeho luba mandželſka a hoſpoſa do teho ſobu htožuje prajizy: ſa tym hacž ſu pſati, lafu ſo jim prudla a ſati, a wona wari, po cžimž ſo jej ſechze, a je, ſchtož jej ſłodži. — Bohaty praji: ł cžomu dha tola lutowacž! wſchal mam ja wſcheho

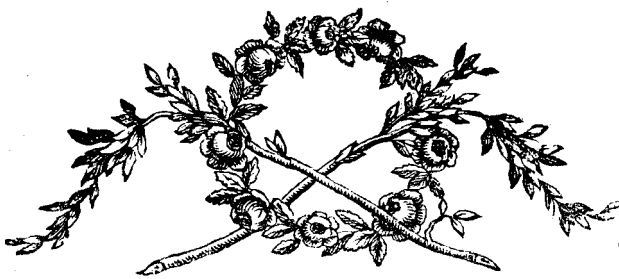
dosć, ł cżomu dyrbiak słuhy bęć, hdyż mi na ni-
cżim njeprawdnicze a mi wschudzom derje dosaha.
Tón, kiż tak ryczi, cżyż ńo pak dopomnicć, ńo sboże
ma wjerczate nohi, ńo polny sud ńo wutoczi a polna
studżeń ńo teź wuczerpa. — Rchudy muż pak praji,
hdyż ł njemu wot lutowanja rycziśch: wot cżoho dha
dyrbjak lutowacć; hłaj! moje krosćki, kotreż warbuj,
lědom dosahaja, ńo ńo se żonu a ł dżeczimi žiwju;
a hiścće lutowacć? Wóh swarnuj, to je njemóžno!
Tym pak ma ńo wotmolwicć: dżekacć, kiż ńo rad
wopije, tón njewobohaczi a śchtóž to maśo sazi,
tón wofhudzi, pśchetóž wjele brěfowych prucziłow cżini
křofcće, wjele sornjakow hromadu žita, wjele pjerja
pońlesćcjo a wjele rěcżow wulku rěfu. — Lutowacć
dyrbjeli my! rjeknu młodzi hólzy a młode holzy,
lutowacć? wśchak śmy młodzi, dha cżemy ńo žiwjenja
wjeklicć; hdyż budzemy stari, dha cżemy potom
hladacć, hacć njemóžemy ńebi něścťo na stronu po-
kożicć. Tym pak ma ńo prajicć: ńa młode hordacć,
ńa stare tradacć; ńa młode žida, ńa stare paczoś, a śchtóž
do ńwojeho dwaznteho lěta njeje rjam, do třiznteho njeje
śhlny, do śchtyrnteho njeje mudry, do pjećdzěśateho njeje
bohaty, tón to nihdy njebudze. — Ścťo lutowacć?
moćci tón lohzy śmyśleny we ńwojej wutrobje:
pśchindźeli cżas, pśchindźeli rada; hdyż mam, dha
ham, hdyż nimam, dha tradam. Haj ńa tajteho
budze woprawdze rada ł proścćśkemu kiej a ł kuczi-
tej w pastryni, pśchetóž kńes Njelutować a kńes Ni-
masć staj ńwoje žive dny pod jenej tścťu hromadze
bndliłoj.

Tola pak, hacć runje to ńłowcćko „lutuj“ ł
wjetscha na njepřódnu rolu panje a wjele lubowarjow
a pścćcjelow nima, dha wśchak pścćdźenał njemoże
hubu dżerćecć, ale dyrbi prajicć a rjez: lutuj we
dobrym cżasju, ńo masć we ślym cżasju; lutuj hdyż
śy hiścće młody, pśchetóž niczo hubjenicće njeje,
dnyłi na stare lěta nusu tradacć a hnady hladacć,
a prošna móśceni je cżęke brěmjo. Lutuj — ale
kať dha, budźeś ńo prasćecć, kať dha to je móžno?
hdyż dyrbi moje krosćki wostajicć, kotreż njetrjebam
a kotreż bny ńebi rady na stronu położik. Na to
wotmolwi ńo: wśchak masć nalutowarje we kóždym
měścze, dwoje w Budhścinje, jenu we Kamjeizju, je-

nu we Lubiju, jenu we Biskopizach. Tam twoje
nalutowane a sbytkne krosćki donieś a hdyż njemo-
żeś ńam hicć, dha dži ł někajcemu dowěrenja hód-
nemu cżłowjekej wo wśy abo ł rychtarkej abo ł kńejej
duchomnemu abo ł kńejej wuczerkej a praj: ja ni-
mam křwile do męsta hicć, budźe tať dobry, hdyż
wy nuts pśchindźecze a wśnicze mi to ńobu do na-
lutowarje. Tón budze to rady cżinicć, pśchetóž
ścťo njedyrbjak ńo nad tym ńwjeklicć, hdyż młody
abo stary sapocćnje mudrye lutowacć. Wopomni:
nihdy druhdze twoje krosćki a tolerje lěpe śřhowane
njejsu, hacć tam; hdyż je we twojej křcćini abo w
twojej móścnicćzy masć, dha ńo tebi te kulojte
węki wukulaja, ńo njewěś, kať ńo tebi stanje; tam
pak wone wěste steja a rostu, t. r. wěstu dañ czi
pśchinjegu; jeli pak je nufnje trjebaś, dha je hny-
dom ńašo dostanjeg. Lutuj jenož a cżini někajki sa-
pocćak ł lutowanjom; poķoż ńebi kóždy thdzen něścťo
wot ńwojeje warby abo sdy, kóždy mępacć wot ńwo-
jicć dořhodow do boka a wono ńo tebi pońdže kať
tamnemu wojatej, kiż wot ńwojeho traktamenta no-
wy pjenjeť kóždy džen ńebi nalutowa a ma něť
burste kublo w B. Wotcćehi ńebi něścťo wot two-
jeje jědze, njepścćczi ńwoje krosćki we njenuśnym
draścćenju a ty śmęjeś pścćzo nufny pjenjeť na
cżas, hdyż nusa na tebe dze. Pści tym pak nje-
budź, kať ńym prajik, gramny ani ślupny, pśchetóž
pjenjejna luboś je korjen wścćeho śkeho.

To ńłowo japoścťoka Pawoła wostanje stejo:
wulki dohnyť je, ścťóž bohobojasny je a ma dość
na tym, ścťóž jemu Wóh da; ale Wóh budze tebi
teź pomhacć, hdyż po mudrej radze ńo sadżerćicć,
kotraj ńo we tnyłej ścťucćkach śpěwa:

budź poniżny, hdyż pśchibjeracć
a wjele samóženja masć;
njeć twoja bohobojasność
czi lubśca je, hacć kubła dość;
we młodości djerć ł dżeku ńo,
tym starym dżeku cżęke jo;
ńej poķoż něścťo na stronu,
ścťóž twoje ruki warbuj;
na cżasnu węž ńo njepřuścćej,
to cżasne wobśtajne wśchak njej;
tón jenož prawu mudrość ma,
kiż węcćne kubła pożada.

2.

T. k. c. j. m.

To je pječz smamještkow, kotrejz po prawym we kôzdy m domje dyrbjale sapisane bycz. To je hudanczko we pišmitch, kotrejz so wam tudy przydôf kladze. To je nêkajti lêkarstki rezepť a hdy bychu mlodzi ludzo, hdyž swoje hospodarstwo sapocznu, po nim czinili a stari ludzo na to, sčtož te pišmiki praja, nochzylti sapomnicz, dha bychu so derje melli. Sčto pak te pišmiki na sebi maju? Posłuchajze, ja czu wam to wukladowacz.

Pawlikiez nan bē 68 lēt stary a jeho macz tji lēta mlôdscha. Teho dla czyszchtaj so na wumjenť synucz. Teju syn bē so woženik a dzeit po kwasu, hdyž bē mlôda hosposa pschiczahnyta, so taj staraj do swojeje wumjenťseje thēžje podaschtaj. Pichetož stary Pawlikiez nan prajesche: kôzdy swoje lubuje, kôzdy je tam najradšho, hdžez ma runja swojeho, a mlodzi se starymi pod jenej tšechu, to niečo dobrego njerwunješe! Ta mlôda pschichodna dzowka pak teje myšle njebē, wjele bóle skorzešche na to, so czyszchtaj nan a macz so wot njeje dzēlicz. Wona bē we mēšcze a we Drazdžanach wjele lēt sa kucharku skuzika a nawukta, najlěpsche kuski po najnowišchim waschnju waricz. Nječehintaj tola prječz, woštantaj tu, praji wona; ja czu mamaj kôzdy tydžei tykanzy, šlôdke a dobre napjez, šwinjazu pječeit a lute dobre kuski hotowacz; hdyž na wumjenku staj, wot teho wscheho niečo njedostanjetaj! Pawlikiez nan so pak psches tajke rycze njeda sawjescz. Wotrocžy a skuzomne dzowki jeho stare smachi, blida a koža, šchinje a pošlescheža na wumjenť donjekechu a jako bechu furak a tofle pod kachle stajene, wrôczy so hišcheže jedyn krôcz, wsā sebi swoju staru bibliju a swoje spēwarste s khamora a swojim ruku sticzo praji jim

božemje. Ach! rjekny plakajo mlôda hosposa, woštajeze mi nêšcto k wopomnjejczu, luby nanko, sčtož bych pschezo psched woczomaj mēla. To mōže so stacz wotmolwi wôu; bibliju a spēwarste tebi wostažiez njemôžu, te so mi lube a drohe wot mlodofscze sem, ale nêšcto dyrbišch doštacž; nimašch žanu krydu? Žako bu ta pschinješena, wsā wôn swoju pschichodnu dzowku sa ruku a dowjedze ju k šwinnyu durjam a napiša tam wysche nich te pišmiki: t. k. c. j. m. Tute dzinuc napišmo sdašche so jej kaž hudanczko, kotrejz wona wuhudacz njemôžesche. Pawlikiez nan pak sečeže swoju czapku se šnēhbeleže šlowy, wotczini swoju bibliju a czitasche, sčtož pola Daniela we 5. stawje steji. Moja luba dzowka, praji wôn, jako kral Belsazar se swojimi mōžnymi krašnu hōšezinu dzerzešche a so s nimi wješelesche a pijesche, wupšchestrje so na seženu ruka, kotraž na nju te šłowa napiša: mene mene tel el upharsim, kotrychž dla wôn so jara nastroža, kotrejz jemu pak ničto wuložowacz njemôžesche, hačž bu napošled Daniel, tón jaty s žudy, sawotany. Dofelž dha tute šłowa, kotrejz ja wysche durjom šym napišak, sa tebe kaž hudanczko so, dha czu ja twôj Daniel bycz a je tebi wuložicz. Haj! te pišmiki: t. k. c. j. m. so sapoczatki snateho pschizšłowa: **tuczna kuchen cžini šuchu mōšchen.** To pak šym we swojim došhim žiwjenju nashonik, so ludzo, kotřiz so s bohastwom a s krašnym žiwjenjom swoje hospodarstwo sapoczeli, so do křudoby a nišy sapanyli. A cžoho dla? Dofelž so woni na tucznu kuchen wjele dzerželi, lute dobre kuski jēdli a wšchitko we swojim hospodarstwie po najnowišchim waschnju a po nowej mōdže mēcz czyli. Wšch, psches cžo je Eva naš wšchitkich wo paradis pschinješla? Dobra jēdž to bē. Wona sebi žadašche wot plodow teho sakasaneho ščtoma jēšez a jēdžesche tež wot njeho a dašche wot teje jēdže tež swojemu mužej. Teho dla buschtaj s paradisa wuhnataj a dyrbjeschtaj we pocze swojeho woblecža šwôj khlēb jēšez. Tón šhubjenny syn, wot kotrehož nasch knjes Žesús Křhřstus ryczi, s cžim je wôn swoje kubla pscheczinił? S dobrej jēdžu a s dobrym picžom. Wôn je runje tež šhonik, hdže tuczna kuchen wjedže a hdyž wôn na polach swojeho knjesa šwinje pabešche, mēšesche wôn křwite doscz, s Žeremijašoweho šrudneho křerluka st. 4 ščtuczku 5 spēwacz: kotřiz najprejdy to najlěpsche jēdžihu, sa-

nutla nětk na hašach, kotři přjedy we židže khodzachu, leža nětk na hašach we blóče!

Po tutym přédowanju, kotřez bě Pawlitez nan na salkadže swojeho biblišteho tetsta dzeržak, sacžini wón bibliju a šebi šwoju czapku stajiwšchi chyzšche hicz. Šeho posłucharka pał bě pšches to, šhtož bě štyhčala, hluboko hnuta. Wena ko nješthróbli šwojej wočzi k temu šchědžiwzei posběhnyž, kiž tał pětnje s njei rycješche, a šapocža platacz. Džes tym stupi mlódy Pawlitez Surij dó jstwy a njemóžesche šo došč z spodžiwacž, šhto bě šo tu stako. Šeho mlóda žónka šo pał troschtowacž njemóžesche, ale plakašche hi ščeže bóle, šo wón nastróžany sawoła: Marka, šhto dha tebi je? Wój runje wot teho rycžachmoji, rjefny nan, kotremuž šo šylšicžka pšches bélu brodu ronješche, tał šo mlóde a nowe hospodarstwo ma sawješcz a šapocžinacž a ja šym wutrobnyje swješeleny, šo tuta moja luba džowka, twoja mlóda žónka čže po tych šamnyh puczach khodzicz, po kotrychž mój, ja a twoja macž, šmoji khodzikoji. Rnyčeže dale wo tym, luby nano, praji Surij a šyniče šo, wasche nohi šu šłabe a njemóža to šnjescž, hdyž dołho štejtče! šyniče šo; ščłoda jenož, šo nješšym hiščeže nowy kanapej kupit, ale jušje dyrbi šo to štač. Kanapej? praji ta mlóda žona, tón ty kupicz njetřebasch, pšchetož tu steja te šłowa: t. k. čž. š. m. Prawje tał, rjefny Pawlitez nan, a wješcelesche šo, šo jeho přédowanje njebě podarmo było, pšchetož dženska bě wón hiščeže s jeje erta ššyščak, šo nowy kanapej mēcz dyrbi a šo hjes njeho njeidže; prawje mašch, luba džowka, pšchetož niž jenož tučžna kucheit čžini kucha móščen; niž s teho jenož khudoba w domje nastanje, šo šo lute dobre kuski warja, a šo hospoša šebi a druhim to a wono dobreho napječče a poščeje, ale tež s teho, šo mlódy lud šebi myšli, hospodarstwo dyrbi šo s luthym wonkomnym krašnym bohatsiwom šapocječž, a šo šebi nakwi nadobu, blida a ščpihele, židžanu draštu a wšhelke, šhtož šo wočžomaj lubi. Wšhitto to pał wuššichi móščen a je šapocžatk khudoby. Dyržy ludžo, kaž my šmy, njetřebaju wšchědnje na blidže mēcz: pječžen a tykanž a šhtož je wočžow žadošč z wutrobom hordosčž. Mjašowe hornyki béchu Šraelske šłazenje. Ze nowe wēžy, kotřez pšchi šapocžatku mlódaž mandželšaj, hdyž šo ženitaj, šebi nafupitaj, šu nělotrym hižom ščłódně byłe, šo je rěkaťo: ša mlóde hordacžk, ša stare tra-

dacžk. Želi šo wamaj wohidne njeje, lubej džěščzi, dha wostajtaj te wječž pišmiki wysche durjom štešo a dopomintaj šo na nana a na macžet, hiž šmoji wēčžnje po Šalomonowej radže czinikoji, kiž praji: s mudrosčžu budže kšěža natwarjena a s rošomom šdžeržana, pšches mudrosčž budža komory napelujene še wščem krašnym bohatsiwom.

Šdyž bě Pawlitez nan to prajił, kłapasche macžerka na wokna prajizy: hdyžha wostanješch tał dołho? kšofej w róli wustudnje. Wón pał džěšche s šhwatom, šo by domoj pšchischoł.

To pał je wěrně, šhtož te pječž pišmiki: l u t u j a t. k. čž. š. m. njewobčedžbuje, tón ma proščešči mēch hotowy, přjedy hačž šebi to myšli; pšchetož bohatsiwotebjera, hdyž šo pšchecžini, hdyž šo pał hromadži, tam šo pšchisporja; šhtož ša mlóde lida, dyrbi ša stare hlódacž, a kšłóščeže kusy čžinja lóhku kščinju.

3.

Jan a pšchedženaf šo wo prothzy rošryczujetaj.

Pšchedž. Pomhaj Wóh!

Jan. Witaj! ale rošnjemdrjeny wonhladašch? šhto čži je?

Pšchedž. Mjeršazy šym, šo, hdyž pščinđu, mi ludžo poruki čžinja, šo wjedro lětsa ženje njetrechi, kažkež šym w prothzy wēščežik. W předa-wšchich lětach je šo mi pščežo derje radžiko, prawe wjedro pšchijowjedacž. W l. 1864 pał, wošebje

lécze, hdyž běh desčej wěščezik, flónczko nanajxjeniščo fwěczesche.

Zan. Wěrnó to je, so je protyka sańdzene lěto jara khalá!

Pšchedž. To pak je tola wot waš ludzi njerosomne žadanje, so my protykarjo dyrbinj sa žyle lube lěto wjedro, kajfej budže, přjedy wěščezicj, kiž my tola ničtó, a hdy by wón tón najmudřišči a najwuczenišči muž był, njemóžemy na žadnj džen s wěstosczju wjedzicj a wuflědzicj, hač budže rjany abo desčezikojny. Za slym febi po tajlim twjerdže přjódł wsał, so njecham we protyžy ženje ničó wjazy wot wjedra spómnicj! Njech febi we tym kóždy sam swoju protyku wudžela a dzerži. To žadnj kłumšcht njeje, protyku pišacz, hdyž je lěto nimo a stajnje šwaricz a bórczecz, hdyž so wščo njedopjelni, kaž je přjedy prajene!

Zan. Čzafaj wujo, čzafaj; jenož pomalku! Ty do twojeje protyki ničó wot wjedra stajicj nječrašč? Wože dla, dha tebi žana dušča žanu wjazy njewotkupi! To buram protyku lubu a drohu čžini, so wona wot wjedra ryczi, wot wjedra pak w burškim žiwjenju wjele wotwišuje, kaž slyw a žně, plódnoscz a njeplódnoscz, srudoba a wješele a sčtó wě, sčtó dale. Šdžeha dyrbał našč jednj wo wjedrje něščto šhonicj, hdy by protyka wot njeho njeryčžala!

Pšchedž. Wujo, ja tebje wutrobnje prošču, njeryčž tač kłupje! Šlaj! my běh flónczka a jeho 76 planetow a 21 měšaczkow jara derje snajemy; my móžemy na džešacz, haj na sto lět přjedy prajicj, hdy so flónczko a měšaczł sacžmilaj; my drje sly sa tym pšchisčli, wuliczicj, tač čzežka a tołsta žana hwěsda je; my móžemy pšches telegrafy druhim, tořič su tawšynt mil wot naš sdaleni, šwoje myšle šjewicj, ale žadnj pšchirodospytnik a žadnj hwěsdař njemóže s počnej wěstosczju prajicj, hač jutje budže flónczko fwěczicj abo desčez hicj. Nunje wo wjedrje, wo kotrej su so lěttawšyntj wšchitžy čžlowježo wšchědnje starali, a kotrej my bjes instrumentow kóždy džen haj kóždu hodžinu wobkědžbowacz móžemy, wo wjedrje a jeho pšcheměnjenu my jara mačo wěmy, haj po prawym, ničó njewěmy.

Zan. Čžoho dla pak su tola protykarjo we swojich protykach wjedro wěščezili, hdyž so wono wuflědzicj njeda?

Pšchedž. To je so teho dla stalo, dokelž je lud we potajnych wězach — wjedro pak je žyle potajna wěž — pšchwěrije jara pšchihileny a na próšnych wěščezjerjow radny počkucha. Na tutu ludowu pšchwěru su so protykarjo mudrje satožili a pšcheměnenje wjedra do protyčkow stajeli.

Zau. Husto doscz pak so wjedro ma, kajfej je protyka postajika. Šsama našča šerbska protyka je we tym nastupanju jara husto žyle prawje mēka, so je wjedro byčo, kajfej je we nješ stejako. Čžoho dla čžyč ty twoju dobrou kłwalbu šanicicj?

Pšchedž. Šdy by jenož lud we wšchitkich naležnosczach tač šcerplimy był, kaž we naležnosczach wjedra, kotrej we protyžy steji! Šdyž wjedro njeje, kaž je we protyžy wěščezene, dha ty rjetnješč: tón tróčž pak protyka njeje wutryčžika, a počožič ju na strona, ale sa tyžžei sačdo do njeje pohladasč, a hdyž so někač ma, kaž je protyka prajika, dha ty do njeje wěrišč, kaž do ewangeliona!

Zan. Za na protyku dzeržju, to móžesč wěricj, wujo. Šačž wona tež druhdy kži, dha tole druhdy tež wěrnoscz ryczi a wěšte tola je, so so wjedro pšcheměni, hdyž so měšaczł pšcheměni. Čžoho dla by to njemóžne byčo, wuflědzicj a wuprajicj, kajfe wjedro na mlody abo na počny měšaczł a kajfe na přeni a na počleni bērtlik panje?

Pšchedž. To pak hiščeže wucžinjene njeje, so měšaczłowe pšcheměnenje tež pšcheměnenje wjedra sa šobu čžehnje!

Zan. Ščto? Ty to přješč, ščtož my buršy ludžo s wěstosczju wěrimy, so so wjedro pšcheměni, hdyž so měšaczł pšcheměni. To ty mi a nikomu wuryczecz njebudžesč; ja slym to čžaš žiwjenja wobkědžbowal a mój njebo nan, kaž tež mój njebo džěd, staj mi to prajikoj, so to temu tač je! Ščto dha tola bledžič, wujo?

Pšchedž. Šo so wjedro pšcheměni, to so šamo wě, ale so so to stanje, hdyž so měšaczł pšcheměni, to je wěž, kotraž so niž wote mače, ale wot wucženyč mužow přjeje, kiž su to wobkědžbowali a šhonili. Štari astronomojo abo hwěsdařjo drje rjetnu, so měšaczł wěštu mōž na semju wopokaže; čži nowišči pak temu napschecžiwu wobtwjerdžuja, so so to na žane wasčnje nještanje abo tola jaro porědko stanje. Wumotany a šławny astronom Šeršchel praji, so měšaczłowe pšcheměnenje a wjedro na semi ničó

hromadze činicz nimatej a druhi runje tajti wu-
czeny muž, wěsty Mädlar, kiž je čaš swojeho zlyeho
žiwjenja wškitu swoju prózu na to stozil, so by
měšaczk wobkedzbowal, rjeknuje: hač wjedro wot mě-
šaczkla wotwisuje abo niz, to šo prajicž njehodži;
šhtož pak moje wobkedzbowanja nastupa, dha je to
jara malko, šhtož ma měšaczkowe pscheměnenje f
wjedrom na semi činicz.

Zan. To by bylo, wujo! Po tajtim by
wot wučzenych ludzi na jene dobo šo sacizimnyč móhlo,
šhtož je wjele stow lět hjes ludom pšacizilo. Něch
Herschel a Mädlar a drusy, kaž rěfaja, praja, šhtož
džedza, ja wostanu teje wěry, so wjedro f měšaczk-
owym pscheměnenjom šo pscheměni.

Pšchedž. Hač ty to wěricž dzeš abo nje-
dhaš, hač ty to pšhidáš abo njepšhidáš, to je
wšcho jene, tamni wošebni wučzeni mužojo, kotřiž
šwoje šhonjenja maju a pšchi tym na wěšte wobkedz-
bowanja a druhe pšhicizim šo šakozja, šebi wjazh
dowěrenja we tajkich wězach šakozja, dylti ty a twój
nan a twój njebo džed. Wly ludžo šeje šo nawu-
czili do teho wěricž, so šo f nowym měšaczkom wje-
dro dyrbi pscheměnicž a pohladaje do šwojeje pro-
tyki, šhto we njej stej; jeli šo šo stanje, kaž pro-
tyka prajit, dha je to dobre, jeli niz, dha šeje tež f
pokojom. Šsydom krócž šo wjedro njepšcheměni,
hdhž šo měšaczk pscheměni, a jedyn krócž šo to stanje,
dha hnydom wołacze, hlej hlej, to šym ja prajit,
hdhž šo měšaczk pscheměni, dha šo tež wjedro
pscheměni.

Zan. Róždy krócž šo to njestanje, so by šo
wjedro pscheměnjalo, hdhž šo měšaczk pscheměni, ale
husto šo to stanje, a po tajtim ja pšchi tym wo-
stanu, so to je wěrne a wěšte.

Pšchedž. Na tym pak měšaczkowe pschemě-
nenje wina byčž njetřeba, ale něšto druheho! Šhto
pak, to my njewěmy, pschetož wěšte prawidka, čzoho
dla šo wjedro pscheměni, šo njehodža postajicž. Na-
šče wjedjenje je we tym kruchate. A po tajtim je
to njemóžna wěz, so my protyfarjo móhli ša zlye
lěto wjedro do přědka pšhipowjedacž Wly šmy tež
mudri dočej, so njeprajimy, kajke wjedro budže, ale
so my wjele bóle rjeknemy: młodny měšaz pošaje na
rjane abo desčezkojte wjedro, abo pošleni bértilk
móže přódny čaš pšchinjesč a t. d.

Zan. Haj! mudri wy šeje, ale mudrišči
tola my, so my po stolětnych šhonjenjach pšchi tym
wostanjeny, měšaczkowe pscheměnenje wjedro psche-
měni. Za šebi to nihdy nanihdy wurčecž njedam.

Pšchedž. Za dhu tebi hiščeje něšto po-
wjedacž. Wěsty Maršet w Wenju je psches 60 lět na
pscheměnenje měšaczkla a wjedra šwěru kedzbowal a
pšchi tym wušlědzil, so šo wjedro husezisho pšchi
pošnym a młodym měšaczkow pscheměni, hač pšchi
prěnim a pošlenim bértilku, a to tak, so porědko
desčez dze ale rjane wjedro nastanje. 1000 krócž
šo wjedro njeje pscheměnjalo a jenož 120 krócž we
čzašu pošneho a 125 krócž we čzaša młodeho mě-
šaczkla. Po tym budžesč mi pšhidacž dyrbecž, so
je to jara njewěste, hač šo wjedro f měšaczkow
pscheměni abo niz, a so to je njemóžne, wjedro, kaj-
kež budže, f wěstosčju do přjódka pšhipowjedacž. Pšchi
tym dhu ja tebi něšto pscheradzić, šhtož šym nje-
dawno čital, kaš je franzowski maršchal f mjenom
Bugeaud (Būzow) wušlědzil, kajkež wjedro ša čzaš
jeneho měšaczkla (niz měšaza) budže.

Zan. Šhto to je?

Pšchedž. Maršchal Bugeaud bě, jako bě
hiščejen młodny wojerški a we wójnje we Šchpani-
škej pobyl, we jenym kšofštrje stary rukopiš namakal,
we kotrymž běchu wěšte prawidka, wjedro nastupaje,
šapšane. Ze bě jedyn mnich šestajal, kiž bě
psches poš šta lět na wjedro kedzbowal. Po tuthym
rukopišu wostanje wjedro wot 12 krócž 11 krócž
tojke ša zlyy čaš jeneho měšaczkla (niz měšaza), kaj-
kiž je pjaty džen teho měšaczkla; hdhž je 6. džen wo-
stalo tajke, kajkež je 5. džen bylo a wot 12 krócž 9
krócž tajke, kajkež je 4. džen teho měšaczkla bylo,
hdhž je šo wjedro 6. dnja temu runalo, kotřej je
4. džen bylo. Maršchal Bugeaud a drusy šu wu-
šlědzili, so tuto prawidko we měšazach oktobru, febru-
aru, měrzu a haperleji prawje njepšaczi, we wškit-
kich tych druhich měšazach lěta pak pošnu pšacizim
wobtwjerdži. Bugeaud bě wot wěstosčzi teho tak
twjerdže pschewědčeny, so šo pšchi wójnstich abo dru-
hich škladnosčach po tuthym prawidko šadžeršesche.

Zan. Po tajtim měšaczkowe pscheměnenje
wěstu móž na wjedro wopokaže?

Pšchedž. To šo f teho, šhtož je šo wot
maršchala Bugeauda powjedalo, njehodži dopokšacž,
wujo, pšchetož tudy je rječ wot wjedra, kajkež je 5

a 6 dnjow po młodym męścacy, ty pak prajesh, so so wjedro pschemeni ton samy dzien hdyz nowy męścacy fastupi.

Zan. Ale nima dha stolëtna protyka žanu placisnu? Wschaf hym pschezo skhschal, so ta nježi!

Pschedz. Węsch dha, shto stolëtna protyka je?

Zan. Po prawym njewëm, shto wona na sebi ma, myhslu sebi pak, so wona njewažna bycz njemöze, dokelz wschaf wjedro na sto let pschpowjeda.

Pschedz. Stolëtna protyka je knižka, kotruž je węsty Moritz Knauer, duchomny we Langheimje w Bajerstej w lęze 1700 napisal. Ton bë postajil, so je sydom planetow, kotrež knježa a wjedro na semi czinja a so po nich kōzde sedme leto to samo wjedro nastanje, kajtez je priedy bylo.

Zan. Njeje dha temu tak? Mi so sda, so ty njewerisch do tych sydom planetow?

Pschedz. To hym tebi hižom junkröcz prajil, so ta wëz s tymi sedmimi planetami ničjo njeje, dhyli stara pschivëra, a wobtwierdžnju pschi tym, so tež stolëtna protyka njemöze wjedro priedy wuprajicz, kajtez sa žyła leto budže. We nowisich protyfach ničjo wo stolëtnej protyhy njeje, to so jenož we tajlich hischeže stanje, hdyž je lud hischeže starej protyčnej pschivërije pschithileny.

Zan. Za pak praju, so ja wot stolëtneje protyhi njepuschuju, a žadam sebi, so by tež ty ju do twojeje protyhi stajal; hewak ja wo nju ujerodžu.

Pschedz. To möžu tebi k woli czinicž, wujo, so stolëtnu protyhu sobu wotezischecž dam, ale ty so sjebach a wulzhyskuje molisch, hdyž do njeje wërisch.

Zan. Nimamy dha wëste burške prawidła, kotrež wjedro postaja?

Pschedz. Haj! stari wowečerjo, stari hajnižy a stari burjo su wschaf na wjedro, tak dolho hačž swët steji, ledžbowali a su po swojich sjonjenjach wëste prawidła postajili. So so wone žyła sacžihnyč njedadža, dhyli jedny pschidacz, ale na nje so ničto njemöze spuschečecž, dokelz so po nich wjedro jene leto pschemeni, tji abo shtyri leta sa sobu pak wone na žane wafshnje njetredža.

Zan. Njeje dha to wërno, shtoz prawidlo rjekne: hdyž wola selena žabka, rady deschezil kapta?

Pschedz. Haj! to wschitko je wërno, a druge temu podobne prawidła to su, kotrež pschemenjenje

wjedra pschpowjedaju, kaž: we wulkin röžku młhy, pschinješu mokre nalëto; Pawoła hymu sawoła; wulki röžk, hdyž czoply je, dha bur k Bohu sdyhaje; na swëczk Marije ma wowečer radsho wjelka w hrōdži dhyli skōnczko; Matij semju wotanka abo janka; shtoz mërž wumabi, to haperleja sacžeri; hdyž dže w mërzu snëh, dha je sa sywy slë, su pak w mërzu sude dny, dha budž buro wjekely; tak dolho hačž žaby do Marka wolažu, tak dolho po Marju mjelcja; hdyž na Medarda deschezil dže, sa shtyri nje-dzele njesastanje; ranišchi deschež a wjewesczinski placž jenaf dolho trajetej; hdyž skōnczko swëczki na Sawrjenza, dha pschindže rjana nasyma; wjedro, kajtez na Egidija panje, kajtez shtyri nje-dzele wostanje; hdyž lišče njecha rady panje, dha dže hyma mözna stanje; hdyž na Sandrija mjeršnje, dha na hodny taje; wjele snëha, wjele syna; selene hodny, bëke jutry!

Zan. Sastañ wujo; to je dosež prawidlow a su wschitke wëseže rjane!

Pschedz. Rjane su a husto tež wërno, ale ja jenož to jene praju, so tute prawidła nam protykarjam ničjo pomhačž njemöža, dokelz s nich so nje-hodži pschemenjenje wjedra sa žyła leto priedy wuslëdžicž!

Zan. Praj mi pak tola, wot cžoho dha pschemenjenje wjedra wotwisuje?

Pschedz. To je jara cžežo prajicz a tebi wukadowacz. K temu, so so wjedro pschemeni, pomha: powëtr, skōnczko, dym a para, kotraž s morja, se semje a s rëfow do powëtra so sbëha, elektrizitata a magnetismus w powëtru a na naschej semi a to, so so semja sama wokoło so a wokoło skōnza wjerzezi. Ty widžisch, so je wjele wëzow, wot kotrychž wjedro wotwisuje a je wëste, so je hischeže wjele druhich winow, kotrež my hischeže wuslëdžili njejsmy. To wschaf ty derje wësch, so wot powëtra a wot wëtra, kiz duje, wotwisuje, hačž deschež abo snëh dže, abo skōnzo swëczki. To pak, hačž je powëtr suchi abo metry, czoply abo symny, pschindže sem wot polarneho abo äquatorialneho wëtra. Wokoło äquatora je mjenužny powëtr 22 gradow czoply, pola kōnzow semje je won 24 gradow symny. Dokelz powëtr psches czoplotu so rosčehnje a woloži, psches hymu pak cžežki je, dha ton cžežki powëtr so na semju dele cžehnje, ton löžski pak so k njeby wusbëhnje. Po tajsim je pschezo

dwojaki wětšik, tón jedyn šo njenuje polarny wětr a tón druhi äquatorialny, jedyn je šymny, druhi pak cjopty.

3 a n. Wujo! ja tebe wutrobnje prošcu, šo by š twojim wuklawowanjom fastal, pšchetož hlaj! ja to njerošemju, šchtož bledziš! To šu mi zyle nješnate wězki, wot kotrychž rycziš. Ščozny semje, äquatorialne a polarne wětšiki! Ša cze prošcu, šchto to je?

Pšchedž. Ša mějach myšle tebi rošestajicž, wot cžoho pšcheměnjenje wjedra wotwišuje a tebi dopošacž, šo njeje možno, to lěto prjedy pšchipojewdacž. Šdžž pak njehašch šwěru a šezepliwje na moje šłowa šedžbowacž, dha ty nihdy a uanidhy ša tym njepšchidžesch.

3 a n. Šchto mi twoja wučjenoscž pomha, hdyž njerošemju, šchto ma to na šebi. Wostaj mje na pokoj š tajtimi kuskami; ja pšchi tym wostanu, šo protyka ma tu pšchiplušnosć, mi kőždolětnje šjewicz, kajšez wjedro šo ša kőždny měšacžk šmėje. Šacž ja to wēm, š cžoho to nastanje abo niz, a šchto je na tym wina a šchto niz, to mje ničžo nještara!

Pšchedž. Moje dla! Šašhowaj šebi šwoju pšchiwěru, kajtuž šy wot šwojeho njebo džěda herbowal a daj šo jebacž a molicž, kaž čzesch; mi je to wšcho jene! Ale to nješabndž wopomnicž, šo wjedro šo njehodži postajicž wot žaneho cžłowjeka a hdy by wón nudry był kaž tón, kiž je stolětnu protyku spišal, ale šo je jednu jenicžki, kiž to we šwojej mozhy ma, mjenujžy tón wšchomóžny štworicžel njebešow a semje. Temu mamy šo dowěricž we wšchittich pšcheměnjenujach žiwjenja a štajnje špěwacž:

Ach! poručž Bohu šwěru
Twój pucž a šrudobu,
A wopomit š prawej wěru:.
Wóh kuježi na njeju.
Wón lošt a wětry wodži
A wšchitke mřóczele,
Pucž, po kotrymž šo šhodži,
Tym šwojim šjewicz wě.

4.

Ščozdy ma šwoje wušchicžko.

Bě jedyn džěn škulška wšitazija w Ž. Žurk-winski radžiczel š města bě pšchijel a l. duchomny je wšy bě š nim do šhule pšchišchol. Šnjes wučžet wučžesch džězi a woprašcha šo jich: prajcže mi tola, hdyž dha šwět leži? Džězi mjelcžachu a njemóžachu wotmolwicž, hacž napošledk maly Žurk wuštupi a š wótrym hlóškom praji: šwět leži we šhnu.

5.

Mušu nusa lehnje.

Šako šo na šudniškim hamcže Šlunichž Pětra, kiž bě paduchštwu dla šadženy a do pšchephtanje pšchišchol, prašchachu: cžoho dla je to cžinik, šo je franyk, wotmolwi wón: to je šo wóškom winow dla štačo, mjenujžy, ja mam šhoru žonu, šchěšez džězi a nimam žaneho šhlěba.

6.

Mejški bruk.

Šeli šo lěto 1864 šwojeho hrošneho šymneho a nještajneho wjedra dla šebi pola nikoho žanu dobru šhwalbu njeje jašlužiko, dha je šo to tež maleho šwěrjatkla — mejškeho bruka dla štačo. Lěto bě pšchěstupne a kőžde pšchěstupne, t. r. kőžde šchtrórtelěto mejški bruk š wulkimi cžrjědami se semje wulěše a šo na šemi šwojeho žiwjenja wješeli a se šwojimi šubami wulku šchodu a žakofne škaženje pšchitowuje. Šchto njeje hižom šhyschal, kaš rjenje a krašnje to bórcži a šchwórcži, hdyž na cžichich wječžorach rjaneho nalěča tuto šwěrjatklo š millionami w hromadaš po dolach a po horach šwoje reje džerži! Šak možesch šebi myšlicž, kajka to cžwila byčž dnybjala ša israelski kraj, hdyž ščóžki šu pšchilecžike!

Dokelž dha my prothykarjo bértliškłeta prjedy bėchmy na to dopomnik, so budze lėto 1864 pšchstupue lėto, dha bė nėkotryžkuliž ratař a bur, wjedžo, so we nim czwila s mejškim brukom nastanje, na to smyžšlenny, kał by řo nėkał tej wulkej řškodže wo- baracz hodbizo, kotruž tuton njewitany hōřez we lėřach, w kėřkach, řahrodach a na polach nacžini. Kōždy derje wė, so tuton bruk je lōřy pachokł, kiž řadowe kėzenje řkōnuje, dubowe wodnōžki wobzerje, řo kaž stare řhōř- cja wonhladaja, a řwoje jeřta do semje nakkadže, s kotrychž řo waczři, tał mjenowane kundrořy, wulahnū, kiž wot foruřřklow žita a trawy řo žiwja a ratařej lėřnu řškodu nacžinja. řo tajřim je to wažna na- lėžuřez řa burow, wořebje pał řa ratařjow, kotřiz wulke kubła wobředža, řo řo na to myřli, kał by nanajlėpie tuton mejški bruk řo pšchėřezhał a kōngował.

Njedaloto wot řakřich mjesow we řruskej ma wořebny knjes wulke kubło, a dokelž wōn řadhū semjan njeje, rėłaju jemu: knjes hamtman. Wōn bė řebi tuto kubło halle njedawno kupil a wono bėřche jemu tał jara lube, dokelž we lėřu a we kėřkach wjele řjanyh mōdyh a starřř dubow, wo- toko řwojeho hrodu wullu a řjanu řadowu řahrodu, wokoło řwojich polow a na pōlnyh puczach řado- we haleje mējeseče. řižom w mēřzu a w řaperleji tutemu knjesej wutroba w žiwocze puřotaseče, hdyž na mejški bruk řpominaseče, kiž řo w meji pšchstup- ncho lėto porodžicž mējeseče. Nėlotre njedzele do ju- trow, hdyž hewał ničto řiřčeže na to řo njebė do- pomnik, da wōn w wotřeznyh nowinach wobřčėřny nastawł wotczřiřčezcz, w kotrymž to wulke řtaženje wopiza, kotrež tuto řazpjenja hōdne řwėřjatko řado- wny a druřim řhtomam bje wřcheho řmilenja a pšchemyřšlenja nacžini, a wřchitřich, kotřiz řahrodny, pola a kėři wobředža, na tōn wulki wužitł dopominaseče, kotryž s teho řmėja, hdyž kōžde ranje řhtomy řřha- řeja a na semju řpadane bruki řkōnuja. řřhi tym wōn njeřapomni přřřtazicž, kał řo te řkōngowane bruki ratařřtwu ř wužitł na to wařchnje nakožicž hodbja, řo s pierřčezu řmėřchane najlėpřři hdyž, kiž je na guano podomny, dawaja. řo by řwoju hor- limořez we tej naleznořezji najřřawniřcho wopokasał, wōřjewi wōn pōdla, řo čže kōždemu, kiž mejške bruki kōji a ř njemu přřřinjeře, řa kōřz 10 nřł. wupřaczicž.

Meja přřřitřadjeřeče, meja lėta 1864 ře řwo- jim hrořnym a njelubofnym wařchnicłom, a řanicžo-

wařche řwoju wot wřchitřich řpėwarjow we wřchėch czařach jej darjenu lubořnocž a řhwalbu. ř njei pał přřřindžczu jejue njelubofne džėzi, mjenujžy, te lube bruki, kotrež, hdyž bė jenož trochu czopło, řwoje řanicžowanřte džėlo wobřtaraču. Wone bėchu tež tōn kōcz tał řurowe a řhrōbłe, řo řo řa řany mi mjesami njeprařachaju. W řakřkej kaž w řruskej wone jenak řhōdne řerichu a řadhū narod ani řerčřř ani nėmřři njeprařchepuřczicžnu.

Tyđžen po řwojatkach bė, řo ř. řamtman po řnėdanju s wōřnom hladaře a wutroba jemu krawjeřeče, hdyž na řadowe řhtomy we řwojej wul- kej řjanej řahrodže řpomni. řa jene dobo wuhlada wōn po drōřy, kiž pola jeho dwora nimo dže, wōř jėdžo, kiž pola wrotow řasta. řa wōřu řezere wjele mēchow, kotrež pał jara czeřte byez njemožaju; přch- tož jedny jenicži řuchi konil bė řapřchėnjeny a buril ředžereče pėřdłu na woju. Wėziřny, řhto to je, wotczřini řebi knjes řamtman wōřno. řu widjeře wōn, řo tōn buril ře řwojeho řyřłeřřka dele kraczi, jedny pořtrōnk wu- přchėnje a jōn na řhribet řwojeho konika pōkōži. řa to přřřimny twjerdřcho řwoje stare řřchudžič- czo s řuku a pōřłada wokoło řo, jało by řo řawėřczicž čhył, řo je na prawym mēřze. řnjes řamtman pał na njeho wokaře, řo prařčejō, řhto wōn čže? ře to pola řammana tu? řjekny tōn buril. řaj, ja řam řym knjes řamtman, praži tōn, řo by burika trochu na to do- pomnik, kał s nim ryczez ma; řhto dha wjeřezč? řruki wjeřu, bė to křute wotmol-

wjenje. řruki? a tał wjele? prařčereče řo wuřtrō- žany knjes řamtman. řch, wotmolwi buril, to řiž wjele njeje, to je jenož dwazeczi kōřzow; domach ma- ny řiž řiřčez te řřaz ras wjažy.

řakōřnje. řyřly pōřny wōř mejškich brukow! řnjes řamtman řpōřna, řo řo ta wėž, hdyž s wōřna won s tym burikom ryczi, wucžinicž njeřodži. ře řakōřnym řnutřkomnym řtonanjom řhwataře wōn

fej stwy psched dwór a stupi so k wosu, na kotrymž te męchi ležachu. Prjedy hač wón tu słowcžo praji, pomaka wón s rufu na męchi, so by so pschewē- bežik, hač ja wěrnō, sčtož burik ryczi. Wo prawdže! we męchach mjerwjesche so wscho wot lutnych brukow, a jich sčtrótowanje bē hižom wjele kroczelow daloko slyšecž.

Bruki su wo prawdže žiwe, sawoła tudy knjes hamtman, kotremuž so sapočesche styhkacz. Žiwe su, praji tón burik, so smějo; my smy je hakle wečera a sa wečerawšim tšchastli, dha jich hišecze njeje wjele slakto! Moje dla mōžecze s nimi čzinič, sčtož čzecze, ale ja šebi myšlach, so byšecze je najradšo žiwe mēli.

Š wotkal dha šy, praschesche so nēt knjes hamtman, kiž bē spōsnač, so tón burik nēkač zusu rycž ryczi. Nō, wotmolwi tón, se Sakske šym. A Šerb šy? Haj, luby hamtmano! Kač dha seže na to pschitškli, so mi tejšo brukow pschiwjesecze?

Haj! hlajcže, to ma so tač, powjedasche tón burik. Pola naš je tač wjele brukow, so ničtō ničō sa nje dacz njesecže. Kaž slyšachmy, dha w mēscze sčwarny pjenjes sa nje placzja, dokelž tam poliwku s nič warja, ale do mēsta bē nam trochu daloko. Na to powjedasche jednu naschich šušodow, so my tudy sa kōrz 10 nšl. placzicže. Duž myšlachmy šebi, so to je prózy hōdne, a teho dla je wečera a sawčerawšim nascha žyła wješ so do teho dača, so smy bruki tšchastli a hromadžili. Sčtož je so jich nahromadžiko, to je na tym wosščzfu, a to je jich runje dwazyczi kōrzom. Šdžž pač jich wjazy mēcz čzecze, dha jich wam sa nēotre dny hišecze dwaj kōcz wjazy pschiwjesu.

Mošnjemdrjenn bē k. hamtman na tutu powjesčž pošluchal a jeho wutroba so horjesche se šwjatym hnēmom. Š wukraja pschiwjesu tebi ludžo bruki, myšlesche wón pschi šebi, a dyrbišch je ludžom saplaczicž. Wōh swarnuj, to čzinič nješmjesch; mōžno by bylo, so jeno ranje žyly extracjah na želesnižy pschijēdže a pschiwjesu bruki se wšchitlich lutow semje, tvoje penjesy njebychu dašahnyše, te škozata saplaczicž. Tajke myšle jeho sčerjachu a wón teho dla wobsantny, so te dwazyczi kōrzom nješupi.

Mi je žel, praji wón, so šy so podarmo prōzowač, mōj luby pschecželko; to je tola wjele žadane, so my tudy we pruskim kraju wasche sakske a wysche

teho my. Nēmžy wasche šerbske bruki kupowacz dyrbišli. Wrōcz so a jēdž s mērom domoj, ja wo tvoje bruki njerodbju. Šo tutnych šłowach wobroczi so knjes hamtman a džēsche pomalku do šwojeho dwora. Wón njebē njemalo wješeli, so teho hlupeho burika na tajke tunje waschnje wotby. Šeho wješele pač dokho tracž njedyrbjesche.

Tón wobohi burik stejesche šwilku, jako by jehō nēchtō na hubu klesnyš. Wšchitke jeho krašne nadžije bēchu sanicžene. Mēšto dwazyczi polšchēšnačkow dyrbjesche wón so se šwojimi mēchami sašo domoj wrōczicž! Wón njemōžesche to sapschimnyčž, so tajke rosdželenje je bes pruskimi a saksimi, šerbskimi a nēmškimi brukami. Ša wušchomaj so drapajo stejesche šwilku kač mēch rēpy a njewedžesche, sčto ma čzinič. Šo šhwili pač wón so wješele šmējesche a knjes hamtman, hdy by to widžik, by so kač, so jemu bē hlupy burik rēkač.

Kaž bē knjes hamtman jemu čzinič, tač wón čzinišche. Wón šwojeho konika s poštrōnfom sašo sapšecže a wobroczi so s wojom, jako by domoj jēčž čžyč. Wón so pač jenož mašy kruč wjesesche a na to sasta. Nēt salēse wón na wōs a sapschimny jedyn mēch, rošwjasa jōn a wušypa jōn na pučž. Bruki, hišecze žiwe, so psches mēru šwojeje nowje šwobody šwješeliču. Na drōhy so jim jara njelubjesche a duž wone sčwōrēžo a bōrēžo šwoje kšchidleschta wupšchēštrejejo na sčtomy hamtmanoweje šadoweje sahrōdy lečzachu, kotraž pschipōdla lečesche.

Wutrobnje šwješeleny, so bē teho hlupeho šerbskeho burika tač kšētšje wotbyč, bē knjes hamtman sašo do jstwy škol a so tam k wōknu stupik, so by sa tym burikom a jehō wosščzkom hladač. Ale sčtō wopišche jeho hnēm, jako tudy widži, sčto tón burik čžini! Še sadwēlowanjom škozji wón na drōhu a pschindže tam runje w prawym čžasju, jako nasch burik druhi mēch wotwajasuje, so by jōn kač prēni wušypač.

Kač mōžesch so ššhōblichž, ty bjesbōžny čžlowjecze, sawoła hamtman s wōtrym hōškom a s hnēmom tšchepotajo, tvoje bruki tudy wušypačž?!

Bruki su moje, knjes hamtmano, wotmolwi tón burik s mērom; ja šmēm s nimi čzinič, sčtož čžzu; dom je dowjesčž, so mi nječa, teho dla je tu pušecžam.

Tvoje bruki nješluschēja do pruského kraja a

ja febi žadam, so je sašo šobu do Sakskeje bjeresh, šwajcarske hamtman bóle rošnjemdrjeny na teho burika.

Njeboježe šo knjes hamtmano, wolmolwi wón, hdyž šu spuskežane, dha wone derje dosč pucz do Sakskeje a do Šerbow namakaju, ale to ja praju, domoj ja je nihdy a nanihdy njedowjesu. Hdyž bē to prajik, sapocža s nowa tón mēch wotwjasowacz.

Dokelž knjes hamtman widžesche, šo to šadžewacz njemóže, rycžesche wón hinaf a dawasche dobre šłowe. Podarmo. Wón šadži ščtyri šlěborne ša kórz. Podarmo. Napošlědł dyrbjesche pól ščěšnafa pschiswolicz a tež tón kórz šobu šaplacžicž, kiž bē hižom wuššpany. Wiešele šo šmēšo tykasche tón burik pjenesy do šwojeje móšćnicžki a šo podžakowawšči wjesesche šo wotšal, jako bē knjesej hamtmanej to frute šlubjenje dač, šo njecha ženje wjazy žane šakske šerbške mejške bruki do Pruskeje pschijnjesčž.

7.

Schleswig-Holstein.

Wo niežim njeje šo šandžene lēto tač wjele rycžalo a w němšich a šerbšich nowinach pišake, kač wo Schleswig-Holsteinje. Džiwacz šo teho ničtō njebudže, pschetož we Schleswig-Holsteinje bē wójna. Našči šaksžy wojazy bēchu prēni, kotšič do Holsteina dyrbjachu a steja hiščeže tam. Ša nimi čžehniščtež pruske a rakuske wójšto do Schleswiga a mējesčtaj krawne bitwy bičž a džeržitaj kraj hiščeže pschezo wobšadženy. Někotra šerbšta wutroba je štyštrnje pukotaka, někotra šylšicžka šo pscheliwaka, někotra modlitwa šo k Bohu šdychowaka dla Schleswig-Holsteina. Pschetož šerbšžy šhnojo a bratšja w tyč wójštach steja, kotrež bēchu tam čžahnyli. Teho dla febi pschedženač, kiž šwojim lubym psch čželam radny nēščto noweho a wažneho powjeda, žanu druhu radu njewē, hacž wo Schleswig-Holsteinje a wo tym, ščtož je šo tam podako, krótku powjesčž šestajerčž.

Bjes Danšlimi a Nēmžami wobšteji dla Schleswig-Holsteina hižom dolho šwada. Šedyn móže rjež, šo wona hižom na wóšom šłow lēt traje.

Kóždy lēštotetk a hucžiščho je šo wona s nowa šbēhnyta a ženje njeje teho dla trajazy mēch wobštal. To čžini, šo Danšžy wščat njemoža derje šo džeržerčž, hdyž Schleswig-Holstein nimaja. Danšti kraj je mólcžki a šhudy a njepłódnny a leži wščudžom s morjom wobdady a nima šam ša šo žanu móž. Teho dla čžže šo Danškim po mjašownyč horukach plódnego Schleswig-Holsteina. Teho dla je šo se štrony Danškich wščitka móžna leščž nakožowaka, Schleswig-Holstein na šo šezahnyčž a, jeli šo to njeje radžiko, jón s mozu dobyčž.

Hdyžha pač tola leži Schleswig-Holstein? Kajki je to kraj? Ščtō tam bydli! Šak dha s jeho prawom steji? Komu dha škusča? Ščtō ma tam s knjesom byčž? To šu prasčenja, na kotrež čžžu wotmolwicž.

Wot Šamburga šče tola šyščeli, lubi čžitarjo? To je wulke pschekupske mēšto a leži pšči Šóbjū, kotrež šo njedalošo wot tam do morja wulwa. Še pač to pošnóžne morjo a wot teho k prawej ruzy je naranšče morjo. Wot Šamburga k došhemu wječžoru čžehnje šo bjes wobemaj morjomaj, bjes pošnóžnym (šymjernym) a naranšchim, wot wobegu wobwity, najprjedy holšteinski a na to šleswigski kraj, wobhdlečny wot Nēmžow, junu s dželom wot Šerbow wobšedženy, plódnny a rjany dla šwojich dobrnyč polow a kufow, pscherešany wot mjeuščich rēkow. Tón drugi je Schleswig. Holstein je wójwodštwo, a Schleswig teho runja, dokelž wobaj mējesčtaj we šwojim čžasu šwojich wošobnyč wójwodow, kotšič tam knježachu a roslasowachu. Poda šo pač tež, šo druhdy mējesčtaj jenož jeneho wójwodu, kiž psches žentwu abo šerbštwo knještwo nad wobimaj mējesche. Nu to šo šako šta, šo šo rosčželšičtaj; dokelž tón wójwoda, kiž bē wobcju, Schleswig a Holstein wobšedžik, šynow mējesche, a jeaemu Schleswig, druhemu pač Holstein dari, šo bē šako dvoje wójwodštwo. Pšči tym je šo štačo, šo je wójwoda nad Schleswigom na thron danškeho kraleštwa pschiščok a jedny a tón šamy, kiž bē s kralom we Danškej, bē s wójwodu nad Schleswigom a Holsteinom. Móže febi kóždy myšlicž, šo to ženje žane šbože njeje ša Schleswig ani ša Holstein byčo, hdyž bu šetu wójwoda s danškim kralom. Pschetož danšlemu kralež dyrbjesche na tym ležane byčž, teč wójwodštwoje Schleswig-Holstein s danškim kraleštwom

ijenocijcz, so by swoju móz pomjestschil a pschisporjal. Schleswigszh a Holsteinshz pak sebi to njemóžachu lubicz dacz, dokelz woni wobsebnu mustawu (konstituziju) a wěste dobre prawisny wobšedžichu, kotrej bychu jim shubjene schle. Tež njechachu to pschidacz czi šami, kotřiz jako potomnižy schleswig-scheho abo holsteinischeho wójuwodny něste pravo na to mějachu, so dyrbjachu po šmjerczi danškeho krala s wójuwodu we Schleswigu abo Holsteinje bycz. Hlaj! se wscheho teho je ta wschelaka swada a njejednota nastala, kotraž je we šandžemch lěstotetkach bjes Danškimi a Schleswig-Holsteinšimi knježita. Ta šo tež njeje minyła, hačz runje danški kral w l. 1449 to šlubenje sezini, so Schleswig a Holstein dyrbitaj „na wječznje njerosdželnje“ hromadze wostacz. Pschetož, schtož danšz kralojo s mozu njemóžachu dobycz, to woni s ljeszczu špytachu wuwjeszcz a šu stawisny tutych połnožnych krajow niz jenož połne šwirje, kotraž je šo we wójnach a bitwach pscheliwala, ale tež šwědčenja wot wschelakeje njeprawdoseče a jebarskeho schibakstwa, s kotrymž šu Danšz wobhderjow Schleswig-Holsteina a jeju wójuwodom šaniczcz chzylí.

Móžno njeje, so by šo to wschitko, lubi czitarjo, wam bóle na dróbné móhlo rospowjedacz, schtož je šo tam we starych czasach podato. Poslušajczje pak, kak šo ta wěž je we nowišchich czasach měta.

Zako bě w l. 1806 němste kžejorstwo španyko, chzychu Danšz s nowa kaž Schleswig, tak tež Holstein s danškim kralestwom šjenocijcz. Wójuwoda augustinburgski pak šo temu pscheczimi. Š wulkej lješzu woni prajachu, so ma wón wěste pravo na Holstein, tola pak jemu do kraja njedachu, wjele bóle s tutym jebanjom a s tutymi kžemi jeho wujebachu, a wobhderjow nufowachu, dawki do danškeje pokladnižy dawacz a danšku rycz ryczecz. Pod šakitanjom Napoleona I., kiz jim pomhache, ša czož woni šwoje wójska a šwojich wojakow jemu k pomozh štajichu, podkóčichu Danšz dale bóle němstich wobhderjow Schleswig-Holsteina, wusběhachu tam młody lud k wojerštwu a třachu jón do šwojeho wójska. To džěche hačz do lěta 1814, hžez bu mēr we Kielu wobšantnjehy a Schleswig-Holsteinškim jich stara wustawa s jich prawisnami šašo data. W l. 1815 pak, jako europižz wječhojo we Winje šhromadženi běchu a tam wschitkim europiskim krajam nowy

porjad postajichu, dha bu, jedyn njewě, kak je šo to štačz móhlo, wuczijnene, so dyrbi Schleswig danškemu kralj škushecz, Holstein pak s Lauenburgom do němsteho šwjasta pschincz, tak šo danški kral jako holsteinški wójuwoda jeneho wotpóšklanza na bundestaga w Frankfurczje póšklacz mějesche. Psches to, so buschtaj Schleswig a Holstein psches winski kongreš rosdželenej, je šo ta šwada s Danškimi hačz do našcheho czaša Schleswig-Holsteina dla šdzeržaka. Š temu je šo dwoje pschidato, schtož bu we tej wěžy jara wažne.

W l. 1839 pschindze Šhryštian VIII. na danški thrón. Šón pak žane džězi a žančy herbow po sebi njemějesche. Tcho dla nasto to praschenje, schto dha budze po nim we Schleswig-Holsteinje s knjesom. Po danškej wustawje bě wotpuschzene, so móža dzowki krala kralowštu krónu herbowacz a na thrón stupicz, kaž je to we Šendželstěj nětk hišchžen tak, hžez je Viktoria s kralowu. Po němstich prawisnach pak nješmje šo to ženje štačz, so móhla žónška na thrón pschincz. Po takim njemóžesche šón, kiz na danški thrón pschincz mějesche, Schleswig-Holstein dóstacz a přenje pravo na wójuwodstwo w Holsteinje mějesche wójuwoda augustinburški. Šchto se Schleswigom budze, wosta njewěste.

W l. 1846 pak sebi danški kral s lješzu pomhacz myšlesche. Šón wuda wufas, po kotrymž w Schleswigu danški šakon placzišnu mēcz dyrbjesche, so mjenuižz tudy tež žony móža knještwu wješcz a po wotomrjećzu krala knještwu na šo wsacz. Šo pak sebi Schleswigszh lubicz njedachu, dokelz bě to pscheczivo jich wustawje, a dokelz by šo jich kraj psches to žyle pschēdanschczik. Š šamón němški lud abo němški bundestag temu njemóžesche placicz dacz, pschetož na to waschnje by Danška šchwarny kruč němsteho kraja dostala a drje pschichodnje dale lósch k branja wobšhowala.

W l. 1848 wumrije kral Šhryštian VIII. a po nim bu Šjedrič VII. s kralom. Šón šwoje knještwu s tym nastupi, so nowy wustawu ša šjenocijene danške kraleštwu lubjesche, to řeka, ša Schleswig-Holstein šobu. Psches to by schleswigška wustawa byla horšbēnjena a tuto wójuwodstwo s danškim kraleštwom šjenocijene a wot Holsteina dželene. Šo pak bě w l. 1848, hžez šo w Europižz wschudžom revoluzija hibasche. Džiwacz šo jedyn njemóže, so

Schleswigsz pšhecziwo tutej danške leſeži možnje muſtupowachu a ſebi ſwoje stare prawo ſ mozu ſadachu. Hložom dawno bē wſchaf němſki lud hroſnje na tych hordych a leſnych Danſkich hlabak, koſtjž ſe Schleswigom hracaju kaſ kćčka ſ myſchu, a jako bē nēt bundeſtag w Frankfurce panyk, ſaſtupjerjo němſkeho luda ſo tam ſendzechu a prufki kral Wjedrich Wylem IV. Schleswigſkim ſwoju pomoz lubjeſche, dha ſo ſdaſche, jako by kmany czaſ byl, ſo tej dołho cziwilowanej wójwodſtwje Schleswig-Holſtein budžetej ſ danſkeje kłamy wumoženej a woſwobodzenej. Nowe proviſoriſke knjeſerſtvo w Kielu ſo ſakoſi, ſ němſkeho kraja dobrowolni wojowarjo ſo hromadzachu a do Schleswig-Holſteina ſwojim pšheſečchanyh bratram ſ bronjemi wruzh na pomoz khwatachu, kruč ſakſkeho wójſta doſta pšchifaſnju, ſo tam podacj a ſami Pruzh tam ſ wulkim wójſkom ſo czehniču. Wjele njedzel bu kruta wójna ſ Danſkimi wjedžena, nēkotra ſbožomna bitwa bita, a bē nadžija ſo ſo radži, tych khroblych Danſkich ſ němſkeju wójwodſtwow wuhnacj. Ale — ale — wſchitko bē podarmo. Wóh wē, kaſ je pšchichko, ſo ſu ſo tam bili a bēdžili a jow a tam czahali a paſ tola ničzo njedokonzeli. W Němzacch ſtary ſemrjety bundeſtag ſe ſmeczze horjeſtanu a nowe žiwjenje doſta, němſki ſejm, kiž bē ſo w Frankfurce ſeſchof, bu roſehnaty, kaſ w Europiſkej wſchudžom, taſ tež w Schleswig-Holſteinje wſchitko na stare pšchindze. Němſke wójſta, ſakſte kaſ prufke, kotrež bēchu tam na pomoz pōſlane, wrócizichu ſo domoj, Schleswig-Holſteinszh, koſtjž ſami ſa ſo wójnu dale wjeſeč ſpytachu, buchu roſchnaczi, proviſoriſke knjeſerſtvo w Kielu bu horjebēhnjene. W Holomuzu Prufa a Rakuſka a w Draždžanach němžh wjeſchojo abo jich ſaſtupjerjo wucziniču, ſo dhrbi w Schleswig-Holſteinje wſchitko taſ wſtačj, kaſ je do lēta 1848 byko, mjenujzh, ſo dhrbi danſki kral Schleswig doſtačj a ſ wójvodu w Holſteinje byčj. Na to bu w l. 1852 w Londonje ſhromadžina wotdzeržana, hđzež ſo ta žyła wēž wot europiſkich wjeſchow a jich wotpōſtanžom ſrjadoma. Sendželſka, Ruſowſka, Franžowſka, Rakuſka a Prufa tam protokoll podpifaču, we kotrymž bu wuprajene, ſo ſo Schleswig danſkemu kralej wſtaji a tym koſtjž po jeho ſmjerczi na danſki thron pšchindu, ſo paſ njeſmje tuto wójwodſtvo ſ danſkim kraleſtwom ſjenocizj, jemu wjele bóle jeho wuſtawu a jeho prawisny

ſakhowacj, tola paſ jeho wobydlerjam jenajſe prawo ſ Danſkimi ſpožčizj. Dale bu we Londonje poſtajene, ſo danſki kral wſtanje wójwoda nad Holſteinom a jako tajki wotpōſtanža na bundeſtag ſejele. Wójwoda auguſtenburgſki paſ ſam ſa ſo wſchitke ſwoje prawo a herbſtvo dla Holſteina žyłe horjeda a wotſtupi, ſa cžož wón 2½ milliona toleſ doſta. Tutón protokoll bu wot tych prjedy pomjenowaných europiſkich wjeſchow pšchijaty a podpifaſny, tež wot Rakuſkeje a Prufkeje, bundeſtag w Frankfurce paſ njebu pšchitym dale praſchany, hač do teho chze ſwolicz abo niž, a po tajkim te druhe němſke knjeſerſtwa, kaſ Wajerſta, Salka, Hannoverſta a. t. d. tutón protokoll njeſchijachu. Teho runja njebuchu Schleswig-Holſteinszh krajni ſaſtupjerjo dale wo to praſcheni, hač chzedža temu pšchiswolicz, ſchtož bu wot europiſkich wjeſchow w Londonje wobſantnjene, cžohož dla tež woni pšhecziwo wſchemu temu ſyluje proteſtirowachu. Sžyn wójwody auguſtenburgſkeho ſo runje taſ hibaſche a proteſt pšhecziwo tutym wobſantnjenjam ſa-požoſi, dokełž bē jeho nan drje 2½ milliona toleſ wſak, ale ſo jenož ſam ſa ſo, niž paſ ſa ſwoje džečzi tym prawisnam wotrzej, kotrež woni na wójwodſtvo w Holſteinje mējachu, hđhž danſki kral bjeſ džečzi a bjeſ herbom wumrje.

Wſchitke tele proteſty paſ ničzo njepomhachu, londonſki protokoll ſwoju płačjžinu wobkhowa a ničto ſo nad nim bóle nje wjeſeſeſche, hač danſki kral a danſki lud. Hđh bychu Danžh mudri byli, dha bychu woni dhrbjeli na to hlabacj a wyſlicj, ſo bychu ſebi luboſečj a domerjenje wobydlerjow w Schleswig-Holſteinje dobyli. Haj Danžh po prawym bychu dhrbeli ſchleswig-holſteinsku wuſtawu czeſečizj a dzeržecz a wſchitko klēpſchemu wobrocizj, ſ tutymi ſwojimi němſkimi kuſhodami prawje lēnje wobthadzečj a jim jich žiwjenje pomhacj polōzizj, ſo bychu ſo woni pod jich kneſtwwom derje mēli. Sžnadž, hđh by danſki kral wumrjeł, bychu ſebi ſadali, tež pōd jeho potomnikom wſtačj. To by mudre byko wot Danſkich, hđhž bychu ſo taſ ſadzerželi a cžim mudriſcho, dokełž wſchaf woni Schleswig-Holſtein derje parowacj njemōža a dokełž, hđhž ſo jim tej wójwodſtwe woſmjetej, jich mōž je ſlemjena a ſtamana.

Wēſto teho paſ Danžh ſo jara njemudrje a hłupje ſadzeržachu, a ſchleswig-holſteinske prawo ſchijwajachu a to ſ tajkim njeroſomnym ſurowjenjom

czinjachu, so niz jenož tamni wobydlerjo so roshně wachu, ale same němste ludh buch s hněwom napelnjene. Danstki kral mjenujzj swoje sľubjenje nje-dzeržesche, so sepjerajo na wulku sezerpliwosć bündestaga, na njejednotu němstich wjerchow bjes sobu a na nadziju, so budza zuse kraje, kaž Zendzelska, Rušowsta abo Franzowsta jemu pomhacj a jeho czinjenje sa dobre spónacj. Po tajkim Danzjy sľubi žadaču, so dyrba němzj wobydlerjo w Schleswig-Holsteinje swoju němstu rycj wostajicj a jenož danzjy rycjecj. Sastojnstwa we městach a na wšach buch němstkim sastojnikam byane a s danstkim wobsľubjane. We stronach, hdžej so jenož němzj ryczesche, buch němzj duchowani a wuczerjo wotšabženi a wuhnacji, na jich město pať tajzj stupidchu, kotřiz jenož danzjy přėdowachu a džerzi danzjy wuczachu. We wójstku najlěpsche města Danzjy dōstachu, kotřiz we danstkej rycji kommandirowachu a Schleswig-holsteinszj wozazj buch najbōle do danstich městow pschepokoženi. Sa wustawu, w Schleswig-Holsteinje pľacjazu, njebu prashane; hacj němzj sastupjerjo sľebi něscho žadaču abo niz, na to njebu hladanc. Danzjy mējachu to wotmyšlenje, Schleswig-Holstein zhlje pschėdanskęcicj, němstu rycj a narodnosęj tam wukorjenicj a so teju wójwodstwom zhlje smozowacj. So so to Schleswig-Holsteinskim njelubjesche, mōzęcje sľebi myslicj. Scho bysčęje prajili, lubi Šerbjo, hdžj bychu Němzj w Salskej a Pruskej wam jenož lutyh němstich přėdarjom postajeli, waschich herbstich přjecj honili; hdžj by wam bylo sakasane, s waschich rjanyh herbstich spėwarstich spėwacj, hdžj bychu wasche džerzi we schulach byle nusowane, jenož němstki rycjecj? Njebyšęcje wy skoržili a na wschitke mōzne waschnje so wobarali. Schleswig-Holsteinszj to czinjachu, woni le mšchi njekhodžachu, hdžej bu jim město němsteho duchowneho danstki přėdar postajeny, woni swoje džerzi do schule nješęcľechu, hdžej danstki wuczer na město přjedawoscheho němsteho pschindže. Woni mōręžachu a skoržachu, woni so wobęžęzowachu pola bündestaga a zhlj němstki lud bē na jich stronje, hdžj widžesche, so danstki s tajkej lescju a šurowosęju sakhadza.

Bündestag w Frankfurcje dolho pschiladowasche, přjedy hacj k tajkemu skutkowanju Danstich w Schleswig-Holsteinje sľowęcjo rjetny. Dokľj pať Danzjy pschęzo hōrje wschitke prawo šchuwajachu a we swojim

czinjenju njesastachu, pišasche won na dansteho krala a hrožesche jemu, so budže so do teho mēsčecj, jeli so Schleswig-Holsteinsch dale czwiluje a pschęžęha. Na to pať danstki kral s tym wotmolmi, so swojemu ludu nowu wustawada, we kotrejz bē prajene, so Schleswig nješnje wjazh kamostatny kraj ale s danstkim kralestwom sjenocęny bzj, so dyrbi Schleswigsta wustawa zhlje spanęc a tam jenož danstke prawo pľacjicj.

Jako bē so to stalo, wobsankny bündestag 1. oktobra 1863, so dže pschęziwo Danstkim swoje wójsta pōšľacj a Holstein wobsľadjicj, jeli so swoju nowu wustawu nješchemēnja. Přjedy pať hacj so to wuwjelicj hodžesche, wumrje danstki kral Wjedrich VII. a na jeho město bu Šhrystian IX. stralom. Tōn pať, hacj runje pschi přėdu njehasche, wot swojeho luda k temu twungowany, tu nowu wustawu pschija a so s tym sa knjesa nad Schleswig-Holsteinom postaji. Wōn da pschitaknju, so dyrba wschikj sastojnizj w Schleswig-Holsteinje jemu, jako swojemu prawemu knjesej a kralej sa tji dny hošďowacj a so pschisľahacj.

To bē sapocjatk pschęczimjenja, so ničto tutu pschisľahu nječzinjesche, so wschikj Schleswig-holsteinszj sastojnizj, s wuwšacjom tyh danstsch a danzjy smyšľenych, so pschęziwo temu wuprajichu, a wusnadu, so njemōza dansteho krala sa swojeho krala pōšnacj. Zhlj lud bē teje šameje myšle. W Němzjach wustupowasche lud sa Schleswig-Holsteinschich. Hdžej bēchu w žanyh kraju krajni sastupjerjo šhromadženi, wuprajichu so sa dobre prawo Schleswig-Holsteina. Šsamōn bündestag wobsankny, so nješnje wotpōšľanz dansteho krala dale džel bracj na jeho šhromadžijnach a wusankny jeho. Wójwoda Wjedrich augustenburgski, kiž bē do teho časja w Pruskej bydlik, swoj hľōš sbēhny a pschėde wschitkimi němstimi wjerchami a pschėd zhljnym němstkim ludom praji: dokľj je Wjedrich VII. wumrjel, dša wójwodstwo Holstein jako herbstwo niz nowemu kralej ale mi sľuscha; mōj nan je drje so tutemu herbstwu wotrjel ale ja, jeho šyn, niz. Šswoje dobre prawo dopokasujo, wōn so hnydom na bündestag a někotřich němstich wjerchow wobrocji, so bychu jemu pomhali a pišasche tež na Schleswig-Holsteinschich, so swoje knječęstwo pola niš nastupi a so je jich wójwoda, danstki kral po tajkim jim ničo nima rostasowacj.

Jako bē tať daloko pschisľcho, wobsankny frank-

furiski bundestag, so ma šo czeľuzija we Holsteine wuwjesz a so ma Sakska a Hannoversta, tōzda 6000 wojakow, a Pruska s Rakusku rezervu stajicz. Tuto wōjsko šo dwē njedzeli do hōd 1863 na pucz poda a šo na železnizach do Hamburga a jeho wo-
kolnošce wjesesche. S nim buschtaj tam dwaj zivilnaj kommisaraj, jedyn sakski kiz bē prjedawšchi krajški direktar w Budyščinje, k. s Rōnneriz a jedyn hamo-
verški s mjenom Nieper, pōstlanaj, so buschtaj w mjenje nēmsteho bundestaga zivilne naležnošce w Holsteine sastupowatoj. Wschitto to bu khwatnje došc wuwjedzene. Někotre dny do hōd czeľnichu pod nawjedowanjom sakškeho generalmajora s Hale Sakszy a Hannoveršzy pšes holsteinske mjesy do Altony a wobšadziču po hodzoch a hacz do kōnza lēta 1863 wschitte wjetsche holsteinske mēsta, kaž Kiel a Rendsburg. A žancj bitwje tu njepšindze, wschitto w dobrym mērje wotēdže. Danste wōjsko mjenujzy wuczeje s kraja a se wschittlich tych mēstow, do kotrychž Sakszy a Hannoveršzy pšiczežechu. Haj! woni husto tak dolho čakachu, hacz jich nje-
pšeczeľjo s wrotami nuts njepšindzechu, a bjes tym šo halle šami s druhimi wrotami won podachu. Pšchi tym pať woni šo sadzerzachu, kaž rubjeznizy. Pšchetoz woni wschitte penjesy we krajnych a mēsch-
czanstich polladnizach šoku wsachu, wobhdlerjam, hdžez mōzachu, šctodu cziinjachu, buram na wšach kōnje a zyrubu a stōt rubjachu.

Hdžez pať Sakszy a Hannoveršzy do mēsta abo do wšy pšindzechu, tam buchu s wjekeľosezu a s radoscju witani. Nēže buchu s khorhojemi, nēmstini a schleswigholsteinskimi, pšchene a smaho-
wachu šo s woknow, a na tōrmach a na hašach, a hdžez šo taj kommisaraj pokasaschtaj, buschtaj pšes deputazije mēschczanow a pšes šlawu woľanje luda witanaj. Wojazy wschudžom w kwartirach s jedžu a s piežom wofschewjemi, šo derje došc mējachu a po zhyrny holsteinskim kraju w mēstach kaž na wšach knjezesche wjekeľa radoscž, so Danszy bēchu sdaleni a nowa nadžija dobrego pšichoda wofschewjesche ludžaze wutrobny. Žadyu wopor ani bohaczi ani khdždi njelutowachu, so bychu šwōj wjekeľy džať sa to wuprajili, so šu wot danskeho pšchaha wnmōženi. 29. dezembra bēschrej nēmstaj kommisaraj s Rōnneriz a Nieper do Kiela šwōj nutsczah dzeržatoj a zylke mēito, pšchepjelnjene wot ludži s daloka a s bliska,

bē jimaj pšchinyškaťo a jeju czeľnje powitaťo. Dha šo na drugi dzeň powjesz roššerjesche, so tam tež augustenburgski wōjwoda pšindze. A woprawdže, wokoľo wjeczora je tam pšchischof. Sctadžu bē šo wōn s Gothy, hdžez bē šo pošleni czaš namatak, na pucz podak, so by šwōj kraj a lud wopytať, a jeli mōžno, šwoje knještwo nastupit. Se wšchēm počeseczowanjom powitanij, dzerzesche tež wōn šwōj nutsczah a wosta w Kielu, hdžez w bliskich dnjach deputazije s Holsteina, burjo a mēschczenjo s wulkimi czejōdami pšchihadžachu, jemu jako šwojemu prawemu wōjwodze hoľbowacz a šo sa njeho wuprajicz.

Tak wobšantny šo lēto 1863 šbožomnje došc sa Holsteinskich. Danszy, jich cziwilowarjo, bēchu s kraja won, jich wōjwoda bē šrjedza bjes nimi a jich dobre prawo sdašce šo derje šakitane.

Schleswigstini šo tak derje njēndzesche. Žich kraj Danszy wobšadženy dzerzachu. Pola Rendsburga rēta Eidera mjesu bes Schleswigom a Holsteinom cžini, a pšes nju mōst wedže, kiz je po položny holsteinski, po položny schleswigski. Tam na tym moseje stej šo husto dansta straž a sakka šetkaťo a dzeň a nōz šebi napschecziwo stejatoj a někotry šerbšti sakski wojak, kiz je tam šobu pobnyť, budže mōž wo tym powjedacz. Rēto 1864 pať dyrbjesche tež Schleswigstini šbože pšchinyšcž so bychu wot šwo-
jich njepšeczeľow wnmōženi byli.

Žako mjenujzy pruske a rakuske ministerstwo šhonišchtej, so Sakszy a Hannoveršzy, kottiz we mjenje nēmsteho bundestaga Holstein wobšadženy mējachu, šo tam derje maju a šo wot wobhdlerjow khwala, šo pať we Schleswigu hišcže Danszy pšecziwo wbohim wobhdlerjam šurowje šahadzeja, wobšant-
nyšchtej wonej, nēšcto we tej wēžy cžinicž. Čžoho dla wonej, Pruska a Rakuska stej to wobšantnyškoj, hacz runje bundestag do teho njeswoli, a kať je to pšchischlo, so stej tajke priōdktwosacze se Schleswigom wuwjerkoj, to šo njehodzi wupšēdžicz ani wukōzicz. Sda šo jenemu štoro, jako budžishe k tennu žana prawje dušchna wina teju dweju mōžueju wječchow njewabika. Njech pať to je, kaž chze, to jene je šo štaťo, so stej Pruska a Rakuska pšecziwo wob-
šantnjenjam bundestaga a pšecziwo woli tych druhich nēmstich wječchow, tōzda wōjsko wot nimale 60,000 muži hromadu šczahnyšej a pšes Holstein k schles-
wigskim mjesam poškatej.

Rakuske wójsko stejesche pod kommandantom pólnym marschalom f Gablenz, wot kotrhocz so powjeda, so je so w Drazdjanach narodzil a w Ketlicach pola Lubija wotrostk. Pruske wójsko pak stejesche pod pruskim prynzom Korlu Bjedrichom, híz je so 1828 narodzil a po tajkim 36 lét stary. Woboje wójsko pak stejesche pod najwyschim rostasowanjom pólneho

marshala Wrangela, kíz je 79 lét stary. 15. januara 1864 wuda so pschitajnja, so ma so woboje wójsko na pucz podacz, a hízom pschi kónzu teho sameho mešaza stejeschej wonej w Holsteinje pschi schleswig-skich mjesach, rakuske wójsko f leweej, pruske pak f prawej ruzy. 1. februara rana w 7 hodzinach vschekrozi pruske wójsko móst, kíz pola Rendsburga psches

Pólny marschal f Gablenz.

rěku Eideru wjedze, a wali so na Danskich, kotkíz Schleswig wobhadženy mešachu; rakuske wójsko pak da so w tych samych dnjach na Friedrichstadt, a prynz Korla f pólnozy na Eckersförde a wot tam bóle do přebka marširowasche.

Dansky, jako widžichu, so wo prawdže prusko-rakuske wójsko na nich dže, zofachu dale bóle haž f nashpani, kotrež běchu njedaloko wot mešta Schles-

wiga kaž wulka, wjele mil daloka a scheroka murja nashpane, so bychu daliskemu nadpadej na schleswigski kraj wobarali. Tam so woni twerdže sažnychu. Tute nashpy, kotrymž so Danewirke abo Dannewerke rěka, běchu kaž mózna twjerdžisna. Woni su hízom wokolo léta 936 založene a we běhu čžaka dale bóle wot Danskich rosschěrjeme. Tuto Danewirke so hízom w l. 1848 a 1849 tamniškim

Situa pola Mirambay.

LXXXV

Handwritten text at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side, including the name 'Mirambay' and other illegible characters.

němstím wójskam, kotrej Šleswrig Danskim wotdobněž dhrbjachu, jako móžne sadžěwanje napschecziwo staji. Wot teho cžaka sem běchu Danszj na 14 lét tele nashpy dale wutwarili. Do tutych nashypow šo nět danske wójsko, kotrej bu wot generala de Meza, schědzimza 73lét stareho, nawjedowane, sežeje a bě teje wěšteje nadžije, šo budže mój prusko-rakuslemu wójsku pucz k dalšchemu pokračowanju sahačizj. A wo prawdže, toto Danewirke bě tak šylnje wobtwjerdžene a š kanonami wobronjene, šo by nadpad na nje wjele krejpschecleza žadał. Do tutych nashypow šo cžim cžežo pschincž hodžesche, dokelž prjedy, hačž mójšesche jedyn k nim dóucz, reka Schlei a tymješčjeza a tonidka ležachu, psches kotrej wojazy a wošebje kanony na žane waschnje njemóžachu. Tež bě wješ Mišunde, kotraž pschod Dannewirkom leži, a pola kotrejež by šo reka Schlei pschetročizj hodžika, jara šylnje wobtwjerdžena. A temu džěsche šněh a wulka kurjawa pokrjwasche pucze a kraj.

Tola pak špytachu Pruszj 3. a 4. februara nadpad na Dannewirke a wošebje na wobtwjerdžjenja pola Mišundy a mějachu Rakuszj na lěwej ruzj někotre bitwy, kaž pola Oberfelka a Lattorfa. Danszj psches to wjele škodowachu a buchu nusowani šo bóle do nashypow scžahnyč. Na woběmaj bokomaj bě na 200 ranjennyč a morjnyč. Pruszj pak pósnaču, šo wješ Mišunde dohčj, by wjele krejpschecleza žadało. Těho dla prjnz Korla š džělom šwojeho wójska bóle do přědka k boku džěsche a sežini to šhonjenje, šo šo hodži psches reku Schlei hieč, hđžež je bóle wulka, a šo by, hdy by šo jemu to radžiko, Danskim do šhibjeta pschischoł. W nozj wot 5. do 6. februara wuwjedže tón prjnz to. A hlaj, w tej šamej nozj, prjedy hačž šo šchó bě dohladał, wopuschčizchu Danszj Dannewirke a zofasche žyke wójsko na stromu do Šlensburga, do Štítlanda a do Düppela. To hiščeje njeje wušlědzene, šchto je jich k temu nawabiko. Wěšte pak je, šo šebi njeišu wěriili, danewirkške nashpy džeržecz, a šo je jich bojoseč cžerika, wošebje hdyž tu powješč doštachu, šo pruske wójsko pod prjnzom Korlu šo hostuje, jich wot sady nadpanyč. 6. februara Rakuszj, kiž běchu šo pošdže dohladał, šo je Danewirke wot Danskich wopuschčene, kaž tež Pruszj do města Šleswriga nutš cžehniču, powitani wot wobhydlerjow. Woni šo bjes wulkeho sadžerženja dale na

pucz podachu, ša njepšcheczelemi cžerjo. Pucze běchu se šněhom sawěte a jara hubjene, wojazy běchu spróžni, kotelž běchu džej a nój pod brónju štejeli. Tola pak džěsche rakuske wójsko pod Gablenzom a pruske pod prjnzom Korlu do přědka a hiščeje tón šamy džej pschindže woboje do krawneje bitwy š Danskimi pola Deverseea. Tudy šo wošebje Rakuszj, kotřjž běchu njepšcheczelam najbliže pschischi muszj bijachu, na 600 jatych sežiniču a wjele šyna a ščómny dohnyču. Prajene hižom bě, šo je šo danske wójsko do dweju džělow džěliko, tak šo šo je mjěšchi džěl bóle k pónozj do Šoldinga w Štítlandje a do Fridericije, mjěšchi džěl pak k düppelstim nashypam a k kupje Alsenje wobrocžiko. Runje tak šo prusko-rakuske wójsko džělesche, šo šo mjěnujzj Rakuszj š někotrymi regimentami pruslich gardgrenadirow, a š jich žyke kabaleriju ša tym wójskom, kotrej šo na Fridericiju cžehnjesche, Pruszj pak ša tym pola Düppela podachu. Prjedy hačž šo wójska na pucz dachu, wotpoczowachu někotre dny. Pschetož wschitzj běchu spróžni, dokelž běchu wo dujo a w nozj marschirowali a to po hubjennyč puczach, se šněhom sawětnyč, a pschěstžehani wot wótreho pódnóžneho wětra. Wotpoczink a wofschewjenje bě jim po tajkim k ppscheczju.

16. februara cžehniču Rakuszj š Pruskimi pod nawjedowanjom Gablenza k pónozj na Fridericiju, kotraž je twjerde město, na pól š morjom wobdate. To bu wot njeho wobhšchujene. Hačž runje psches ščějenje š kanonami škoro tuto žyke město wulku škodu cžerpjesche, njechasche šo tola podbacž, hačž je napošledk w haperleji Danszj po morju wopuschčizchu. Tola pak je šo tež jow wjele krowje pschewiwako a někotry wojak je pschi wobhšchujenju šwoje žiwjenje šhubil.

Najčježšche bėdjenje pak wsa prjnz Korla na šo, kiž mješesche šo se šwojimi wojakami da düppelstlich šchanzow abo nashypow dacž a Danskich, kotřjž běchu šo jow a na kupje Alsenje twjerdže šahnyli, pschewinyč. Düppel a Alsen bě tón pošleni kuczil we Šleswrigu, kiž bě hiščeje we ruzj Danskich. Hdyž š tuteho kuczika tón došholětny njepšcheczel a cžwilowar Šleswrig-Šolsteina njemóžesche wuczisšchžany byč, dha bě žyke wójna, wschitka ežekuzija a otkupazija kaž podarmo. To der'e wjedžo Pruszj wschitku próžu nakožowachu a wschitku šwoju

móz tudy napinachu, so bychu dobywali, a niz kaž 1848 wotstupicz dyrbjeli.

Düppelste schanzy abo hrodzisceja bëchu pak sa Danskich tmanje ležane, psches jich mudroszcz byl- nje wobtwjerdzene, wot morja a natury wobarnowane, tak so bëchu często k dobywanju. Pomyslicze febi, scto je to na febi mëlo, tute schanzy dobycz? Na 14 lët bëchu Danszy khwile mëli, je wutwaricz a po najnowischich prawidkach sa tón pad pschihotowacz, so budze so hdy nëmiste wójsko do nich dacz. Tute schanzy bëchu na hórkojnym a pësfojnym brjojny morja a Alsenfunda natwarjene a bë jich 10 wšcho do hro- mady. Kóžda bë pjecz- abo schësczrozškata, kaž twjerdzina šama, wyšoka a s kanonami wšchudjom wobšadžana. Wokoło kóždeho tajšeho nashypa, we kotrymž mëjše na 1000 hacž 2000 a wjazny wo- jakow mëstno, džëchu pschërowy a bëchu wyshe teho wšchelake pschihoty czinjene, so by so pucz k nim saraczik. Płoty wot grota a drjewa bëchu sezc- njene, potajne jamy wuryte, bróny sestajane, so so do nich stupicz dyrbjesche a wšchitko, sctož febi jedyn wumyslicz möße, tak wurdje a lešnje nahotowane, so wojazy, kiž chyzchu na nje nadpad czinicz, do tuteje šmjertneje strachosczje pschitbžechu. Šk temu so pschëd nimi wulka rumina s lužemi a s hltjanej pieršchczju wupšchesczerašche, so so pschi nadpadže ničtò nihdžen potajicz njemözesche. —

To pak dyrbi so prajicz, Pruszny šu tudy šwoju wulku móz a mudroszcz wopokasali a prynz Korla je febi se šwojimi wyschimi wulku khwalbu dobył. Do- kelž šposnachu, so so njehodži, tute schanzy na jene dobo dobycz, dyrbjachu so wšchelake pschihoty czinicz a na to džëlacz, so bychu je po wšchitkich prawidkach woblehnyli a potom hašle šchtërmowali. Tëho dla buchyn w februaru a mërzu wšelake bitwy šwonka tych hro- dziscežow s Danskimi bite, kotšiz se schanzow wupady czinjachu a so woboracz phtachu, so njebychu nje- pscheczeljo jim a jich nashypam blisfo pschischli. Za- wšynt a šašo tawšynt kanonowych kulow je so s na- šypow na Pruskich a wot Pruskich na danske nashypy tšëliło. Wosšebje bëchu Pruszny febi šwoje 24 pun- towske kanony s Barliua s wulkej próžu šem pschi- wjesli, a s nimi Danskim wulku škodou a wulki strach nacžinił. Šk temu pak w mërzu w nožach Pruszny tak nijenowane parallske pschërowy wurychu, w kotrychž so pschëzo bële schanzam bližachu. W najhubjeni-

šchim wjërje, husto hacž do tolen w wobže a blócze stejo, šu pionirojo a wojazy febi htkuboše a schëroše pschërowy do semje džëkali a kaž knoty ryli, so móhli šo tym nashypam bližicz.

Šdžž bë wšchitko hotowe, bu w nožy wot 17. do 18. haperleje wot prynza Korle pschikafšnja wudata, so ma so šchtërmowacz. Te bataillonny, kotrež mëja- chu to wumjescz, lošowachu, pschetož po prawym chyz- chu so wšchitzy na tym wobžëlicz, sctož bë pak tola njemözno. Džen prjedy bu hišchcze Bože wotkafsanje tym wudžëlene, kotšiz bëchu psches loš sa šchtërmowanje wufwoleni. 18. haperleje bë tón džen, na kotrymž so to stacz dyrbjesche. Wot 2 hodžinow rano hacž do 10 hodžinow dopošnja wujachu pruske kanony a šy- pachu bjes pschëstacija kule na düppelste schanzy. Žako bë 10 hodžinow wotbilo, šastachu kanony a wulka czijškina našta. To bë šnamjo, so ma so šchtërmow- anje šapoczecz. A hlaj! we tym šamym wokomi- knjenju hibachu šo Pruszny se šwojich pschërowow, a kaž mrowje šo se šwojich mrowišchëžow wala, tak walichu šo se šwojich pschërowow te bataillonny na schanzny, s kotrychž jim kanonowe a tšëlbowe kule napschëczino lëtachu a jich wjele na puczju morichu. Ale tón nadpad šta šo s tajkim khwatom a porjadom, so bëchu hižom ša džëšacz minutow nëtotre schanzny dobyte a šo na nich šchorhojczli s prussimi barbami šmahowacha. Tu njebu wjazy s tšëlbju wojowane, ale muž pschëczino muzej šo wjesche a jedyn druheho s mjeczom abo s tšëlbju kónzowasche. Ša mjenje džžli 1¼ hodžiny bëchu wšchitke 10 hrodzisceja dobyte, na 4000 danskich wojakow bë jatyh, na 160 kanonow šajatyh a šbytki danskeho wójska bëchu psches móšt na kupu Alsen šaczisšchëane. Wokoło 1 hodžiny pschi- pošnja bëchu düppelste schanzny zyle w ruzy Pruskich a kotšiz bëchu wot nich žimi, šobu špëwachu hloš khërluscha: „Njed Bohu džakuje“, kotryž wojerška hudžba hrajesche. Ale jich wjele bë, kotšiz to šobu njëškšchachu a njëšpëwachu. Pschetož na 2000 morwyh a ranjenych ležesche w šwojej krwi, kotraž s lužemi na thč më- stach štejesche, hžëž bë šo najšhlunišcho bilo. Doby- cze Pruskich bë droho kupjene. Ale dobyče tela bë a Schleswig-Holstejnšny šo nabžija, so ta krej, kotraž je šo tudy pola Düppela pschëlinawa, jim dobre plodny pschinješe. Nowinarjo doščj khwalicz njemözja, s kajkej wu- trobitosczju, šhrobtosczju a šmjerczšazwatosczju šu Pruszny tudy wojowali. Wosšebje s khwalbu na to špominaja, so je šo jow jedyn Ššerb pschëde wšchitkimi wufna- mjenil, hacž runje je šwoje šlawne štutowanie se šmjerczju šapaczicz dyrbjal. Žako šo 18. haperleje schanzny šchtërmowachu, mëjachu pionirojo šobu w přëdku hicz, a nëtotš wot nich mëjachu šekery, so by-

chu te grotowe ptohy rosbili, někotři pólverowe měštki, s kotrymž mějachu te drjewowe ptohy abo palisady šapalicz, abo rostšelicz. Te palisady, kotrež běchu wokoło schanzy ejo. 2 natwarjene, šdachu šo tak twjerde bhecz, šo njeběchu k rostamanju. Wejazy šte-
jachu pschod nimi a žana džera njechobžeshe šo do nich šejnicz, kóžde wofomknjenje, kotrež dhrbjeshe šo tudy

cžakacz a kombdziej, bě drohe, pschetož kule Dauskich jeneho po druhim morjachu. Dha štupi pionir Klinka, Šserb s Leschczow w Delnych Łuzizach, kiž bě hatte pola wojakow ućak němšti nawuknył, do předka a rjetny k leutnantej se Saß = Jaworkemu wot 35. re-
gimenta: „Šnješ leutnanto, ja budu še tudy wopro-
wacz!“ a hdyž bě to prajil, pschinny šwoj pólverowy

Pruski princ Wjedrich Korla.

měštk a pschistupiwšchi k palisadam, šapali šon ša-
wolajo: „nuds dhrbicze, towaršesjo!“ Kštorhnyjeny šlecza Klinka na jedny, palisada na drugi šof, a psches
ežšo tuteho šerbšeho Winkeltrida wali šo regiment
na hrodžišesjo k dohcejn.

Štawaj tutemu Šserbej! Wón je šerbštemu
mjenu ežesj pschinješt. Wón je, kaž šo ša praweho

wojaka škuscha šwoje žiwjenje woprowal, šo by šwo-
jich towaršchow wumohl a jim pomhal.

Jedyn drugi Šserb, s mjenom Šito, ja tež ežinił
kaž Klinka, ale še žiwjenjom woteschol a potom wot
krala ežšne šnanjo doštal. — Šo tutej krawnej bitwie
pola Džippela mosta šhwilu měr, to řeka: Dauszš
na kupje Šsenje, kotraž k Šlesšwigu škuscha, a Pruszš

Schtóž wyšozy salešy, tón hluboko panje.

Schwóralež Pětr bě pschob nimale tsjizeji lětami nahladny bur a bohaty muž. Wón šedzišče pod fuchim a žana nusa šo jeho njedótny. Jeho kublo bě nimale 80 kórzow wulke a wón mějesche pschi nim rjane pola, wjele seleneho a kručy rjaneje hole. We jeho hródzi stejšchtaj mtodaj brunaczkaj, por pišanych wołow a zpkle stablo dejnych krumow a kormjennyh šwint. Wšyche teho mějesche schwarny penjes na dant, herbowany wot bliskeje cžety, kotraž bě bjes džězi wumrjeka. Wón teho dla šwoju hlownu wyšoko šbēhasche, kaž knjejski kón, a šo nadnwasche kaž pučer. Zenjeny tež bě a se šwojej mandželsku w dobrym měrje žiwj. Žene jenož jemu k jeho polnej šbožomnosci pobrachny. Wonaj šo hižom jidnacžen lēt mějšchtaj, ale Bóh tón knjes jimaj žane džězo njebě wobradžil. Pětr bě teho dla husto wobóžny a pošmurjeny. Tola hlaj! ša lēto běchu kšchczišna, a te buchū nanajkrašnišcho hotowane. Najtuczišne šwinjo bu šarēšane, tykangow žyla hromada napjeczēna a khorwejdowy po žlych cžwiczkach s mēšta wobstarany. Wulke kšchczišna to běchu a šamón knjes duchowny se šwojej knjenju a knjes wučžer s knjenju wučžerku buchū na nje pscheproscheni. Ža šo na nje žara berje wēm dopomnicž, pschetož ja běch tam s nanom a s maczerju šobu šchol. Wo jstwjje šedžachu wšchitny wołoko wulkeho duboweho bliba. Šorkach šedžechtaj knjes duchowny a knjeni popowa, na to cži cžěšni kmoššjo, a na druhim kónzu knjes wučžer se šwojej młodej knjenju. Žedž wšchitkim žara berje šłobžesche a khorwejdowa šchłenczka džěšche wot jeneho k druhemu, šo šebi rjenje pschipiwachu. Žako bě howjase mjaško s cžernej juschlu nimo, šažehlichu šebi mžjojo šwoje trubki a rječachu wo tym a druhim, wo wjedrije, wo pčaczišnje žita, wo bērnach a teho runja.

Na jene došo šapoczja Schwóralež Pětr: luby

pola Dšippela štejo wostachu. Morni buchū pohrjebani, ranjeni we lazaretach hojeni, dobyte kanony do Barlina wotwjeseane a w Londonje šhromadžišna džeržana, šo by šo wo mēr jednato. Dokelž pak Danšyž do nicžoho njechachu šwolicž, šchtož šebi Rakusyž a Prusyž žadachu, šapoczachu cži s nowa wojnu. Woni wuhnachu Danškich s Alšena a wobšadžichu Žitland a hotowachu šo, kupu Šūnen dobyčž a tak do Kopenhagena cžahnyčž. Šdy by šo to štalo, by Danška šhubjena byla a nufowana, do wšcheho šwolicž, šchtož bychu šebi Nēmžy žabali. Prjedy pak, hacž šo to šta, prošesche danški kral wo pschimēr a je šo mēr we Winje wujednal. A hdyž budže hišchēze wuprajene, komu ma Schleswig-Holstein dale šlushecž, šo tež wojazyž je Schleswiga a s Holsteina domoj wrócžja a šerbsyž nanojo a šerške maczerje šwojich šynow s wjebelny: „k nam witajcže!“ poštrowja.

8.

Wjetšchi šy, wjetšche mašch prawo.

Žedyn dženi pschindže Haschkež Michal k rychtarjei w Š. a rjeknje: Šlyšchēze, wulke nješbože je šo štalo; wy pak nješmjecže mi to ša što wšacž; ja nicžo ša to njemōžu; moja krumwa je waschu krumwa bōdla a to tak njelepje a nješbožomnje, šo je wona na blaku šlakka. Šchto? wofasche rychtar, moja rjane Kōžicžka je wot wascheho šezjerba šabodžena? Dža macže mi druhu a nonu krumu kupicž, runje tak dobrn, kaž moja bě a wšyche teho macže hišchēze 20 toler šchtrašy šaplacžicž. Na to wotmolwi Michal: ach! wobajcže mi, ja šym tu wēž wopaki prajil, wascha krumwa je tu moju bōdla, šo je na blaku morna wostala; ja šym s položom, hdyž mi druhu kupicže. Haj! wotmolwi rychtar, to je nēšchto druheho; wascha krumwa budžišche tej mojej mōhla s puczja hieč.

knjes duchomny a wy lubi czeſni kmoſſjo, ja dyrbiu wam powjedacz, ſchtož ſhm polubik, jako bē moja Marscha młodeho ſynka porodzila. Za k nej prajach, Marscha, prajach ja, tōn naſch ſhn dyrbi junu na wulku ſchulu a ſtudowacz abo na duchomniſtowo abo na rycznikſtowo, k cjomuž wōn loſcht ſmēje. Ach, luby Božo, wołachu czeſne kmotry, kotrež bēchu hacž botal ſ mērom pſchipoſtuchale, to by bylo! Tež jedyn tch kmoſtrow, jako to ſtyſchefeſche, hubu roſdajo rjekny: Pētrje, ty tola njeiſy! Schtō? praji Pētr dale, wy drie to njewēricze, ſo by to mōžno bylo? Penjeſy ja mam, pſchiſtaji wōn ſ leſnym miſnjenjom a ſapraſny na ſkolowy, ſo ſo jemu brjuſch tſchaſeſche; ja njebhch tola wjedzik, cžoho dla naſch maſy Ernſteſt njedyrbiat na wyſoku ſchulu pſchiucž! Schtō dha wy mēnicze, knježe, wobroczi ſo wōn na knjeſa duchomneho? To pak bē pobōžny muž, kiž wjele njeryczeſche, hdyž pak ſchto rjekny, bē kōzbe ſłowo kaž worjeh. Mōi luby Pētrje, praji wōn, ſchtož ſcže wy ſlubiti we ſwojej wutrobnej wjeſetoleſczi, kotruž ſcže teho dla mēli, ſo Bōh tōn knjeſ wam je ſynka wobrabzik, to je jara rjenje a pētjenje, ale wy byſcže dyrbjeli pſchiſtajič: „jeli ſo Bōh ſcže a my živi budžemj“ a ja njecham na druhe wēžy ſpōmnicz, kotrež hiſcže k temu ſluſcheja, hdyž ſo wumjeſcž dyrbi, ſchtož ſcže ſlubiti a ſebi prjōd wſali.

To mjersaſche Schworakež Pētra, ſo wotmolwi: nō, to ſo ſamo wot ſo roſhmi, hdyž naſch Ernſteſt wumrye, dha ſo ſtudowanje ſtač njemōže. Njebudžje tał nahly, praji k. duchomny, mōj luby pſcheczelto; tajſa wažna naležnoſcž, kajtaž to je, kotruž ſ waſchim ſhynkom tu prjōd macze, dyrbi ſo najbōle Božej woli poruczič a njeſnje ſo pſchi nej ſapōmnicz, ſo na Božim žohnowanju wſchitto je ležane. To Pētra hiſcže bōle mjersaſche, ale wōn na to nicžo prajicž njemōžeſche. Wſchity druſy mjelcžachu, pſchetōž woni cžujachu, ſo je žhle wērno, ſchtož bē duchomny prajit.

Bo ſhwili pak ſapocža ſo Pētr ſ nowa praſchecž, ſchto dha ſcže, knježe, ſ tym mēnili, ſo ſcže prajili: ja njecham na druhe wēžy ſpōmnicz; mēnicze wy ſ tym penjeſy, hdyž ſchtō cže ſtudowacz? Druſy ſu wſchak tola ſwojim džecžom ſtudowacz dali a njeiſu tał wjele mēli kaž ja. S tym jēdžeſche wōn na duchomneho ſameho, kotrehož nan bē kudy wuczer był, kiž žane ſamōjenje njebē mēl, ale ſo dyrbiat ſa ſhdom džecži ſtaracz. Duchomny derje ſpōſna, ſo Pētr jeho

mēni, ale wōn njebē tajki, ſo by ſo ſwojeho kudy narođa a ſwojeho nana hanibował.

Penjeſ dla njeiſym prajit, ſchtož ſhm ſpomuit, rjekny wōn, hacž runje tež pjenjeſy ſu jara trebne, hdyž cže ſchtō na wyſokich ſchulach džewjecž abo džeſpacž lēt ſtudowacz. Žhle prawje macze, Pētrje, ſo je nēkotryžkuliz ſhn kudy ſtarſchich ſtudował a mi ſamemu, to wy wſchity wēſcže, je ſo tał ſchto, ſo mi mōj kudy nan nicžo njeje dacž mōhl a ſhm tola hacž ſem pſchiſchol. Tutōn mōj luby, nētk njebo nan njehaſche na žane waſchnje pſchidacz, ſo bych ſtudował, ale moja wutroba mi žaneho mēra njewoſtaji; ja mējach wulžychnje horze žadanje po tym, ſo bych mōhl junu to ewangelion mojeho ſbōžnika Jeſom Khrjſta prēdowacz. Mōj nan je mi wjele krōcz wotradžal a mje wabit, ſo bych tajke myſle ſ wutrobny puſchcžit. Ale ja ſhm ſam ſa ſo pilnje wuknył a ſo prōzował, ſo bych ſo na to pſchihotował a ſhm teje wēſteje wēry był, ſo mi Bōh nēhrže darje wotanknje, hdy by cžaſ pſchiſchol a wōn moju prōſtwu cžył huadnje wuſtkyſchecž. Wōn je to tež cžinił, a je mi wſchudžom ſmilnych dobrocjelow ſbudžit. Czi ſu mje na ſchuli podpjerali a ja ſhm, hdyž ſhm ſo runje ſ nuſu bēdžic mēl, ſwōj cžaſ na ſchuli a na univerſitecže ſwēru naložik, ſo bych to ſwoje nawuknył a ſwōj eſſamen wobſtal. Za ſhm w mēſcže kaž tež w Lipſu džecži bohathy pſchekupzow roſwucžował a ſebi ſ tym moje nuſne kroſchki warbował. Pſches tajke džecži wuczenie ſhm ſebi w Lipſu ſwoje potrebnocze dohł a tał wjele penjeſ ſaſlužik, ſo ſhm ſebi ſwoju draſtu a rjane kniſi kupicž mōhl a ſhm wyſche teho nana a maczer podpjerat, kotraž ſa mojih bratrow a ſa moje ſotry wulke wudawki a jih dla wjele ſtarocze mējeſchtaj. Hlaj! tōn knjeſ je mi huadnje pomhal a ſ tym je dopoſaſane, ſo penjeſy ſame njeiſu, kotrež k temu ſluſcheja, hdyž ſchto cže ſtudowacz. Ale k temu ſluſcha wēſte ſnutſkomne powołanje, to rēka, jedyn dyrbi wēſte dary mēcz a luboſcž k wuknjenju. Hdyž jedyn to nima, dha je wſchitto druhe pobarmo. Bo tajkim njeje to prawje, hdyž wy, luby Schwōrato, waſche džecžo, kotrež w pjełuſchach leži, a wot kotrehož ſo nētk hiſcže prajicž njehodži, hacž wone dobre dary a dobru wutrobu ma, ſa nētajke powołanje poſtajičje. To rēka: Bōha ſpytacž, hdyž wy to nētk hižom prajicze; „ja ſhm ſebi pſchedwſal, ſo mōj hēlž dyrbi na duchomniſtowo abo na rycznikſtowo ſtudowacz“;

męsto teho byszczę wy prajicz dyrbjele: „jeli so Böh sechze.“

Wšchi tutych słowach k. duchomneho so Schwó-
rakez Pětr saczerwjeni, jedyn njewě, hač hūewa dla,
abo dofelž so hanibowasche. Khwilku wosta wón s
měrom a na to wón wotmolwi: knježe, wy febi pak
tola myšlicze, so dyrbi schtó, hdyž chze duchomny bycz
a farški hamt wiescz, kaž jandžel s darami wuhoto-
wanh s njebjá delje panycz. Mój Božo, rjekny tón,
wy nje njechacze roshniec, Pětre; tak ja to njemě-
nju, ale to chych prajicz, so ma so wjele wufnycz,
prjedy hač je jedyn k duchomnemu abo swětnemu sa-
stojuštwu kmány. A schtó wam sa to rukuje, so wa-
sche džęczo tu w pieluschkach dobru hłowu a pobožnu
wutrobu smėje. Wy wschal scje dobry kemschikhodžer,
ale džęczy we tym swojim staršchim njejsn pschezo podobne!

Po tym ničtó ničzo njepraji, Pětr hłowu poj-
schesche a bedžesche jako bē jeho schtó na hubu kle-
snył. Knjesej duchomnemu czinjesche to žel, so bē
wjekšescz na kšeczisnach trochu stažena a sapoczja wo
drubich wězach powjedacz. Na to praji wón wschitkim
w bože nje a džęsche se swojej knjen:u domoj.

Jako Schwórakez Pětr, kiž bē jeho hač k wonko-
mnyh wrotam pschewodžil, sašo do jstwy stupi, dyrbi
wón hūenny na blido wolajo: hlejeze, to je hordešcz
nascheho duchomneho. Wón chze, so bychu jenož jeho
hólzy studowali a njecha, so by to žadyh burški sšn
czinil; czajaj jenož, mój sšn dyrbi studowacz, a hdy
bychu wschitzy duchomni na swěcze temu wobarali,
tak wěrnó hač jo Schwórakez Pětr sšn.

Wschitzy częšni kmóšjo a hósęzo Pětrej pschit-
šowachu, hač runje bęchu wo wěrnosęzi teho, sčtož
bē duchomny prajil, derje pschewědczeni. Jenož czi
mudriški bjes nimi mjelczachu, bjes tym so drubš so-
bu wolachu: „masch prawje, Pětre, a wěrnó to je.“
Woni febi sšnlnje pschipijachu a s nowa swoje trubki
sažęhlichu a swojeho duchomneho po možnosęzi schřę-
jachu a sūbzachu. Róždy něšchtó njebuschneho wot
njeho wjedžishe a pomjedasche. To je luda waschnje,
jeli so jemu po hubje njerhczissh, dha tebję do swojeje
huby wosmję a na tebję wuplunje.

Tak so kšeczisna minychu, Marscha bē w swojim
czajšn se swojim jenicškim ke mschi pobyla a maty
Ernstelk bn w swojich pjeluschkach wothladany kaž
mlody prynz. Sčtož pak k Pětrej a k Marschi pschin-
dže, temu wonaj powjedaschtaj, so budze tón hólz

junu pop. Wē to tež teho dla, so byszhtaj ludži na
swoje bohastwo dopomnikoj. Wo wšy kóždy człowjek,
kóžda stara baba a kóžde schulste džęczo wo tym wje-
džishe a Schwórakez Ernstelk „mlody pop“ narjeknychu.

Jeho džęczaze lęta njetrjebam wopisacz. Róždy
wē, tak to je, hdyž maju staršchi jenicške džęczo. Jeli
so Ernstelk drubdy plakasche, bu jemu hubka s zeko-
rom satyhana, jeli so sšhorje, bu po lękarja pošłane.
S najrjenišchimi šuknicškami bu swoblekany a maty
woshycz bu sa njeho kupjeny. Po wšy bu noschenty
a woženy a rano a wječor wottujany, kaž by kralo-
wy sšn byl. Róždemu, kiž na to pošłuchasche, nan
a macž prajischtaj: pohlejeze jenož, kajki mudri hólczk
to je; kajkej mudrej woczji ma, widžicz je, so dobru
hłowu smėje. Hdyž wón wolasche a schřęczęsche a
s rukomaj wokolo so pjerjesche, dha so Schwórakez
Pětr smėješche, prajizy: tón křpdnje hólš, hinaschi
hač nasch —, wón mēnische — hač nasch du-
chomny, pschetož na teho

bē wón sšy wot kšęczi-
snow sem. Pohladaj je-
nož, macžę, sawola wón,
tak wón s ruczškomaj
mjeta, runje jako by na
kłęzy stejal. Oh! to je

widžicz, tón je so k duchomnemu narodzil.

Marscha pak so kaž sbóžna smėješche, hdyž Pětr
tajke słowa rycęšesche, a Ernstelk we swojich pjelu-
sškach so wjercęšesche, jako by k temu hamen prajicz
chyl. Na druhe lęto bęchu sašo kšęczisna pola
Schwórakez a hšęcęze na tšęcę. Böh tón knjes wo-
bradži hšęcęze dwē hólczzy. Hač runje jej lubo mē-
jeschtaj, dha teho hólza tola najbóle. Ernstelk bē
jeju křona a wopschijeje wschitlich dofanjanosęzow,
kotrež džęczo móže męcz. Sčtož pak dobreho na febi
njemėješche, jemu Pětr a Marscha pschidwaschtaj we
swojich sašljepenych myšlach.

Ničtó k temu hrosnje njehladasche, křiba Pětro-
wy nan, stary džęd, kiž w domje sobu bydlesche. Tón
bē stary rošomny mužil, kotremuž so njelubjesche,
sčtož Ernstelkowaj starškej czinjeschtaj a rycęšęchtaj.
Wón bē jenicški byl, kiž bē na kšęczisnach na rycę-
duchomneho pošłuchajo spóšnal, so tón prawje ma—,
něłł pak dyrbjesche wón hubu džeržęcz. Pschetož wón
njebē se swojim sšnóm czinil, sčtož mubry Sšrach
radži, wón njebē prut nakožowal, hdyž bē jeho sšn

mkodby, ani sčtomik šhibowal, jako hiščnje mkodby bē, k temu bē tu njemubrosčj wobeschol, so bē swojemu šynej kubko pschipsičacj dał a sebi nekajki wumjenčj wuczinił; wón bē šo wudał, prjedy hacj bē czaš k spanju, so we wschēm wot swojeho šyna wotwišowasche. Po tajkim dyrbjesche wón k wschemu, sčtož jcho šyn czińische „haj“ prajicj, hewał dosta sebi wot njeho šwary.

Šdžež pak njerosom je s knjesom, tam rosomne šlowo ani njeplaczi ani njepomha. Šdy by stary džed tu něščto prajicj cžył, to by byto, jako by wodu do Šprewje nošyl abo s pšta postronki šufacj abo s popjela drzewo dželacj cžył. Jenički kručj bē wón šlowečžo prajil, so nješmjebža teho hólza tak njerosomnje wotcžahnyčj ani jemu wschitku wolu wostajicj a to bē tawšynt slē byto, tak so wón šo nješhrobli, dale wjazh sčto prajicj. To bē sa staršich wnczinjena wēž, so je jeju Ernstell mkodby jan- dželk a sčtož wón czińjesche, bē dobre. Džed jeho druždy, hdyž ničto nješšlyšesche, šwarjesche, abo hdyž ničto njewidžesche, na poršty klepasche, hdyž něščto hlupeho wobeneče, ale wón bē pčacžo to nanej a macžeri wulleškal, a taj bēščtaj na džeda tak hrosnje sahbadžaloj, so tón wot teho cžaba k wschemu mjelcžesche. Ernstell mjēšesche we wschēm swoju wolu. Šdyž šakrowasche kaž stary hušor, dha šo Pētr a Marscha wješele šmēšesčtaj, prajizh: kał mudry tola tón pachokk je! Zeli so šušodam

w jich šahrodach sčtodu czińjesche abo s kanjenjemi do jich wofnow mjetasche, dha sebi šmēšo rjeknyščtaj: mlodoseč je tornoseč! Šdyž hłowu mjēšesche kaž worzel a želešo a njechasche pošluchacj, dha wonaj we tym mussu wobštajnoseč widžisčtaj! Zeli so nanej abe macžeri abo cželedži napschecziwo rycžesche, dha wonaj to šu rosomnoseč špōšnajesčtaj. Njebē to šwarne domjaze wotcžehnenje?

Zako Ernstell do schule šhodžesche a wučer šo druždy nad nim šmili a jcho s prutom k pošluschnesčji a k wufnjenju džeržesche, dha Schwōrafes Pētr šwarjesche, jako by šo jemu najwjetšcha šchiwda škala. Wón praji, to je duchomny pschikafal, so dyrbi wučer mojeho hólza bicj; hdy by wschitko po prawym šchlo, dha by mój Ernstell přeni we schuli bječ dyrbjal, ale tak je na šwēče, weni burej ničšo njepo-

pscheja. Žebny njecha, a to je knjes duchomny, tón druži njekimē a to je knjes wučer; ale cžakajtaj jenož, mój šyn pat tola dyrbi študowacj, tak wēрно, hacj ja Schwōrafes Pētr šym.

Zako bē Ernstell sčthynacže lēt stary, bu wón do mēšta na wulku schulu dath. Pētr bē jemu wobhdjenje w domje snateho pjekarja najal. Tón bē wschal šprawny a dušchny muž, ale wón mjēšesche šfjoch pjekaršich towarisčow a czi bēchu lošy ludžo. Ernstellkej šo wufnjenje njelubjesche a sa knihami šedžecj, to jemu nišak nješšlodžesche. Teho dla šo do istwy šuny, hdyž bēchu pjekaršy a tam jich rycžam pschipošluchasche, kotrej šo jemu lēpje ljubjachu, džyli najmudrišche wučžby swojich wučerjow. Mucže šo pat tam wjedžechu, kajkež hólz we jcho lētach šlyšecj nješmē a ničto tu njebē, iž by jcho warnowal. Dofelž wot nana dosčj pjenjes do rukow dosta, dha czi pjekaršy jcho narycžachu, so dyrbjesche piwo a wino kupowacj a weni jcho wučžachu picj a hracj a družo njekmanštwō, a luby Ernstell we tym krašne dary šjewi. Łacžonska rycž a do schule šhodjenje bē jemu hrosna wostuda. Wē tym bu wón lēni kaž šuite drzewo a wosta hluhy, kaž sa polak prošo.

Lēto bē šo minylo, dha k. rektar Schwōrafes Pētrej list napiša, so dyrbi k njemu do mēšta pschincj. Zako tam dōndže, wuložowasche tón jemu na drōbne, jo je jcho šyn lēni hólz a hluhy pachokk, so jemu radži, jcho s wulleje schule wsacj, so k študowanju žanu dobru hłowu, žane dary a žadhu lošch k wufnjenju nima, so hudyje drje nekak dobrhy bur, ale so ženje žadyn kmany duchowny ani prawišnik njebudže.

Pētr by temu njepschecziwo mjēle prajicj mēł, ale wón šo k. rektarja bojesche. Pschi sebi mjelcžo wón pak-praji: to ja wēm, s wotkal mi to hwisda, ničto druži na tym winu nima, hacj našch duchomny; tón a k. rektar štaj dobraj pscheczelej, a duž je wón jcho našcheczuwal. Haj, haj, rycžesche wón pschi sebi, tón njecha, so by mój Ernst študowal a teho dla šbudžuje wón jemu tuthch njepscheczelow. Me wón tola dyrbi študowacj, tak wēрно hacj bohath bur šym.

Dofelž bē Pētr swojeho šyna s gymnasija w B. prjecj wsacj dyrbjal, džesche wón šo wo radu praschecj, hacj njeby jcho na jenu družu schulu mōšł dacj. Wón mjēšesche dobreho pschecžela w B., k kotremuž džesche a kiž jemu radu da, so dyrbi jcho do M. poššlacj, hdyž jcho horje wosmu, a so cže to wschitko šo

njeho lubje raby wobstaracj. Woprawdže, Ernst pschindže na tutu schulu. Tam bě wjele swobody, wjele wuczomnikow, ale malo wobkedzbowanja. Wón tam wosta wošom lět. Hacz je sčto wuknył, wo tym nicžo njeskny šponili, ale šiny widžili, so jeho nan šo hušto rosmjersanysa wuschomaj drapasche, hdyž luby šyn wo penjesy domoj pišasche. Włoj šyn pak dyrbi studowacj, s tym šo wón trošctowasche, hdyž šo dopomni na to, sčtož bě duchomny prajil, so šu k temu penjesy trěbne.

Rěta běchu šo minyle a Schwóratez Ernst bě dorosczeny kaž fraky jeczmjen, ale jara njesraky we wschěch wědomnosczach. Jenož dokelž bě stary, puschcizichu jeho psches eramen a jemu bu domolene, do Lipska hicz a — študowacj! Studowacj — něsčto wuknyčj — w knihach ležecj — Boh swarnuj, to ženje Ernstowa wěz njebě byla. A to tudy w Lipsku czinicj, to by wón sa wulki hrěch dzeržal. Wschal mješesche wón tu šwoju polnu swobodu, so mješesche czinicj sčtož chyzysche a wot nana dosta wón pjenes dočj, so mješesche žiwjenje wjesčj pornjo młobemu semjaney. Zeho nan jemu pišasche, so dyrbi czinicj kaž

k. duchomny a džěci w šwójbach bohatty pschekupzow wuczicj, so by šebi něsčto sašluzil. Ach ně, wotmolwi Ernst, to nicžo njeje; s tym šebi jedyn wjele czasja škombzi, to žadny wuzitk njeje. Džes

hm bě Schwóratez Pětr šwoje šchwarne kapitalije, kotrež bě wot šwojeje czěty herbował, pschibadžil a dokelž to njebožahasche, na šwoje ležomnstwa nowe kapitalije pozczował. Ernst pak bě we krasnym wješelu žiwy, študowasche přenje lěto na duchomnstwo, a dokelž šo jemu do njelubjesche, dha wobroczi šo s dowolnosczu šwojeho nana k prawisnam. To rěka: wón študowasche we Lipsku ale tola nicžo njewuknyjesche. Jako bě tam sčtyri lěta byl, czinjjesche šwoj eramen, ale pschepadže; to rěka, jeho wuczerjo, jako běchu jeho pruhowali, hacž něsčto wě, pónachu, so nicžo njewě a so k žanemu sastojuštwu kmany njeje. Woni jemu na jeho proštwu hišcže jene lěto wotruschcizichu, so mže dale študowacj a hdyž bě to šo minylo, czinjjesche wón druhi krocj eramen a pschepadže sašo. Hlaj, pjecz lět bě tón luby Ernst w Lipsku študował a to tak šynje, so žanu pruhu njewobštesjesche a so nětk ani duchomny ani prawisnik hycz njemžesche, ale šebi druhe powołanje wušwolicz dyrbjesche. Jako Schwóratez Pětr to šponi, bu wón kaž dyrjeny. Tejšo lět bě wón študował, tejšo pjenes bě na to waženych a wschitko bu podarmo. Wón šwojemu šynej wěrjesche, so je šo to wschitko stalo, dokelž je lutyh njepšcheczelow

měl a najradscho by wón wschitku winu sašo k. duchomnemu dal, hdy by jemu to něsčto pomhale.

Sčto pak nětk? praschjesche šo staroblinje Schwóratez nan. Haj, sčto dyrbjesche Ernst sapocječj? wškom a dwaczezi lět stary bě; s rukomaj džělacj wón njemžesche, žiwjenje na wšy šo jemu, kaž prajesche, njelubjesche, sčto da nětk? Wón poda šo do L., hdyž šo sa pišarja pola prawisnika pschistaj. Žyliczi džěni wo jstwjje šedžecj a s pjerom džělacj, oh! to sa naschěho Ernsta njebě.

Czim šterje wón wječor šebi dobrotu popšchjesche a po piwnyh khezach wokolo khoržesche, pijo a hrajo. Žow namaka wón dobrých towarščow, kotřiz jeho naruczach, so by tola s nimi šo šjenoczil, pschetož wóni šo dobreje warby škwalachu. Běchu to pak tak mjenowani mjeklarjo, kotřiz po wšach wokolo khorža a buram jich kubta wotkupuja a sašo pschedawaja a pschi tym jich wujebaju. To bě něsčto sa naschěho Ernsta, kiž bě študował a ryczecj wjedžesche, jako by najmudrišči prawisnik byl. Džělacj wón tu nicžo njetrjebasche, ale wjedžesche žiwjenje, kaž bohatty šynes. Někotreho šerbšteho a němškeho bura je wón pomhal wušlěcacj a je se šrojim šchibalštwom šchwarny pjenes warbowal. Kaž pak Bože žohnowanje nad tajkimi hrěšchnymi penjesami, kotrež šebi mjeklarjo sašluzja, njewotpoczjuje a njeprawe kublo njetyje, tak šo tež Schwóratez Ernestej džěsche. Sčtož šebi sašluzi, to wón s njerodu pscheczini a pschepi. Napošledk bu wón pschi někajkim šebanštwje, kotrež bě czinik, popanjens, do pschephtanja saplerczeny a do Žwikawoh wotwjedzeny. Tam nětk šedži—a študuje.

Schwóratez Pětr a jeho mandželška šo rudžesčtaj, so saše wumrjesčtaj — a to we wulkej khubobje. Wón bě wulkeho dotha dla, kotryž šebi dla šwojeho šyna bě naczinil, šwoje rjane kutlo pschedacj dyrbjal a žiwjesche šo hubjenje dočj do šwojeje šmjerce wot tych krocškow, kotrež bě wšyche šthował. Přjedy pak hacž wumrje, da k. duchomneho k šebi pschincj a wotprošy jemu wschitku šchibdu, kotruž jemu bě czinik, prajo, kat žel jemu je, so njeje na njeho pošluchał. Tón pak s wutrobny wschitko jemu wodawasche a jeho dopomni na to, sčtož japošchtol Jakub prajil: „kždyž šo njewaj, so chyzj sa wuczerja hycz“, a nato pschisłowo: sčtož wyšozh sašěš, tón hšuboko panje.—